

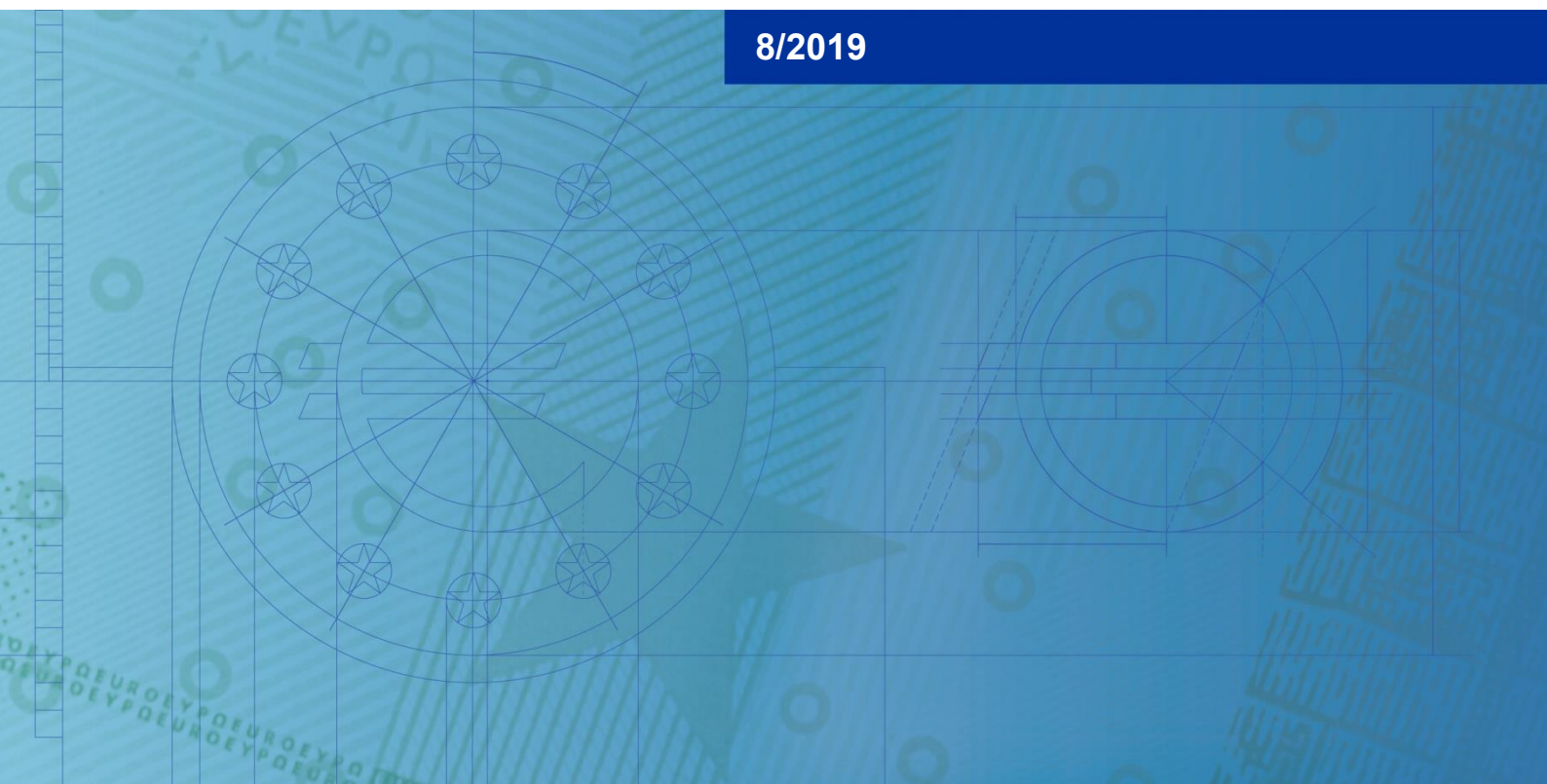

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Tautsaimniecības Biļetens

8/2019

Saturs

Tautsaimniecības un monetārās norises	2
Kopskats	2
1. Ārējā vide	6
2. Finanšu norises	14
3. Saimnieciskā darbība	20
4. Cenas un izmaksas	25
5. Nauda un kredītu atlikumi	31
6. Fiskālās norises	37
Ielikumi	40
1. Tarifu kāpuma ietekme globālo vērtības ķēžu kontekstā	40
2. Tirgus reakcija uz divu līmeņu sistēmu	46
3. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2019. gada 31. jūlijs–29. oktobris)	50
4. Euro zonas darba tirgus apstākļu rādītāji	57
5. Sociālā nodrošinājuma iemaksu un minimālās algas jaunākās norises euro zonā	61
6. Euro zonas MVU eksporta darbība: "Apsekojumā par finansējuma pieejamību uzņēmumiem" (SAFE) gūtās atziņas	66
7. 2020. gada budžeta plānu projektu pārskatīšana – daži fiskālās pārvaldības reformas ietekmes aspekti	71
Raksti	
1. <i>What does the bank lending survey tell us about credit conditions for euro area firms?</i> (Ko banku veiktās kreditēšanas apsekojums liecina par euro zonas uzņēmumu kreditēšanas nosacījumiem?) ¹	
2. <i>The effects of changes in the composition of employment on euro area wage growth</i> (Nodarbinātības struktūras pārmaiņu ietekme uz euro zonas darba samaksas izaugsmi) ¹	
3. <i>The performance of the Eurosystem/ECB staff macroeconomic projections since the financial crisis</i> (Eurosistēmas/ECB speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu izpilde kopš finanšu krīzes) ¹	
Statistika	S1

¹ Raksts pieejams šā izdevuma angļu valodas versijā ECB interneta vietnē.

Tautsaimniecības un monetārās norises

Kopskats

Pamatojoties uz euro zonas tautsaimniecības un inflācijas perspektīvas novērtējumu, kā arī ņemot vērā jaunākās Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses, Padome 12. decembra monetārās politikas sanāksmē nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes un apstiprināt tās perspektīvas norādi attiecībā uz monetārās politikas procentu likmēm, neto aktīvu iegādēm un atkārtotu ieguldīšanu. Informācija, kas saņemta kopš Padomes sanāksmes oktobra beigās, liecina par joprojām ierobežotu inflācijas spiedienu un vāju euro zonas izaugsmes dinamiku, lai gan parādījušās pirmās pazīmes, kas liecina par izaugsmes palēnināšanās stabilizāciju un nelielu pamatinflācijas kāpumu saskaņā ar iepriekšējām gaidām. Stabila nodarbinātības un darba samaksas palielināšanās joprojām veicina noturīgu euro zonas tautsaimniecības izaugsmi. Ņemot vērā šo kopainu un zemās inflācijas perspektīvu, Padome vēlreiz uzsvēra nepieciešamību ilgāku laiku saglabāt ļoti stimulējošu monetārās politikas nostāju, lai palielinātu pamatinflācijas spiedienu un labvēlīgi ietekmētu kopējās inflācijas dinamiku vidējā termiņā. Turklāt Padomes perspektīvas norāde nodrošina finansēšanas nosacījumu koriģēšanu atbilstoši inflācijas perspektīvas pārmaiņām. Padome joprojām ir gatava jebkurā brīdī koriģēt visus tās instrumentus, lai nodrošinātu noturīgu inflācijas virzību uz tās mērķiem atbilstoši tās apņēmībai ievērot simetriskuma principu.

Padomes 2019. gada 12. decembra sanāksmē veiktais tautsaimniecības un monetārais novērtējums

Pasaules reālā IKP izaugsme (neietverot euro zonu) 2019. gada 1. pusgadā vājinājās, bet gada beigās sāka parādīties stabilizēšanās pazīmes. Nelielo pieauguma tempu noteica izaugsmes palēnināšanās gan apstrādes rūpniecībā, gan investīciju jomā. To pastiprināja augošā politikas un politiskā nenoteiktība, īpaši saistībā ar tirdzniecības nesaskaņu saasināšanos un ar breksitu saistītajām norisēm. Tomēr jaunākie dati norāda uz pasaules izaugsmes stabilizēšanos, un to apliecina arī uz apsekojumiem balstītie dati. Konkrēti, iepirkumu vadītāju indeksi (IVI) liecina par mērenu apstrādes rūpniecības izlaidis pieauguma atjaunošanos un neredz mazāku pakalpojumu izlaidis pieauguma tempu. Paredzams, ka nākotnē globālās ekonomiskās aktivitātes atjaunošanās būs neliela, atspoguļojot mērenāku izaugsmes tempu attīstītajās valstīs un lēnu atveseļošanos atsevišķās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. Pasaules tirdzniecības izaugsme šogad kļuva lēnāka, un paredzams, ka vidējā termiņā tās temps būs lēnāks par globālās aktivitātes kāpuma tempu. Globālais inflācijas spiediens joprojām ir ierobežots, un globālo ekonomisko aktivitāti apdraudošie riski vēl arvien ir vairāk lejuvērsti, lai gan vairs nav tik spēcīgi.

Kopš Padomes 2019. gada septembra sanāksmes euro zonas ilgtermiņa bezriskā procentu likmes palielinājušās un euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksa (EONIA) nākotnes līkne pavisam augšup, jo tirgi pašlaik neparedz noguldījumu iespējas procentu likmes turpmāku samazināšanu. Atbilstoši globālā riska noskaņojuma uzlabojumam euro zonas kapitāla vērtspapīru cenas palielinājušās un uzņēmumu vērtspapīru procentu likmju starpības sarukušas. Euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes arī lielākoties atspoguļo bezriskā procentu likmju pieaugumu. Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē kopumā saglabājās stabils.

Euro zonas reālā IKP kāpuma temps 2019. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā ceturkšņa atbilstošo periodu nemainījās (0.2%). Turpmāka starptautiskās tirdzniecības aktivitātes vājināšanās ilgstošas globālās nenoteiktības apstākļos joprojām ietekmē euro zonas apstrādes rūpniecību un palēnina ieguldījumu pieaugumu. Vienlaikus saņemtie ekonomiskie dati un apsekojumos iegūtā informācija (lai gan kopumā tie joprojām ir vāji) liecina par zināmu euro zonas ekonomiskās izaugsmes palēnināšanās stabilizāciju. Pakalpojumu un būvniecības nozarēs vērojama noturīga izaugsme, neraugoties uz nelielu tās tempa palēnināšanos 2019. gada 2. pusgadā. Gaidāms, ka arī turpmāk euro zonas tautsaimniecības izaugsmi veicinās labvēlīgi finansēšanas nosacījumi, turpmāks nodarbinātības un darba samaksas kāpums, nedaudz ekspansīva euro zonas fiskālā nostāja, kā arī notiekošais (lai gan nedaudz lēnāks) globālās aktivitātes pieaugums.

Šāds vērtējums pamatā atspoguļots arī Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai. Šīs aplēses paredz reālā IKP gada pieaugumu 2019. gadā par 1.2%, 2020. gadā – par 1.1%, savukārt 2021. un 2022. gadā – par 1.4%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2019. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma perspektīva 2020. gadam koriģēta un nedaudz pazemināta. Euro zonas izaugsmes perspektīvas riski, kas saistīti ar ģeopolitiskiem faktoriem, augošu protekcionismu un jauno tirgus ekonomikas valstu ievainojamību, joprojām ir lejuvērsti, bet nedaudz mazinājušies.

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2019. gada novembrī pieauga līdz 1.0% (oktobrī – 0.7%), galvenokārt atspoguļojot augstāku pakalpojumu un pārtikas cenu inflāciju. Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenām, gaidāms, ka kopējā inflācija nākamajos mēnešos nedaudz palielināsies. Inflācijas gaidu rādītāji ir zemi. Pamatinflācijas rādītāji joprojām kopumā ir vāji, lai gan dažas pazīmes liecina par nelielu kāpumu saskaņā ar iepriekšējām gaidām. Lai gan darbaspēka izmaksu spiediens ierobežotāka darbaspēka piedāvājuma apstākļos pastiprinājies, izaugsmes tempa palēnināšanās aizkavē tā ietekmi uz inflāciju. Paredzams, ka vidējā termiņā inflācija palielināsies. To veicinās Padomes monetārās politikas pasākumi, notiekošā ekonomiskā izaugsme un stabils darba samaksas kāpums.

Arī šis novērtējums kopumā atspoguļots Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai, paredzot, ka SPCI gada inflācija 2019. gadā būs 1.2%, 2020. gadā – 1.1%, 2021. gadā – 1.4% un 2022. gadā – 1.6%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2019. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm SPCI inflācijas perspektīva koriģēta un

2020. gadam nedaudz paaugstināta, bet 2021. gadam nedaudz pazemināta, un to galvenokārt noteikušas gaidāmās enerģijas cenu nākotnes tendences. Paredzams, ka SPCI gada inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2019. gadā būs 1.0%, 2020. gadā – 1.3%, 2021. gadā – 1.4% un 2022. gadā – 1.6%.

2019. gada oktobrī saglabājās stabils plašās naudas gada kāpuma temps, savukārt privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikums turpināja pakāpeniski palielināties.

Plašās naudas (M3) kāpums 2019. gada oktobrī sasniedza 5.6% un salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi nemainījās. Pastāvīgais plašās naudas kāpums atspoguļo arvien jaunu banku kredītu izsniegšanu privātajam sektoram un M3 turēšanas zemās izvēles izmaksas. Vienlaikus labvēlīgi banku finansēšanas un kredītu nosacījumi joprojām veicināja aizdevumu plūsmas un tādējādi tautsaimniecības izaugsmi. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps oktobrī palielinājās līdz 3.8% (septembrī – 3.6%). Padomes stimulējošā monetārās politikas nostāja palīdzēs saglabāt ļoti labvēlīgus banku kredītu nosacījumus un turpinās veicināt finansējuma pieejamību visās tautsaimniecības nozarēs un īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem.

Gaidāms, ka euro zonas kopējā fiskālā nostāja 2020. gadā joprojām būs mazliet ekspansīva un veicinās ekonomisko aktivitāti. Paredzams, ka fiskālā nostāja 2021. gadā joprojām būs ekspansīva un 2022. gadā stabilizēsies, un to galvenokārt noteiks joprojām pozitīva sākotnējā bilance, kas samazinās. Ņemot vērā tautsaimniecības perspektīvas pasliktināšanos, valdībām, kurām ir fiskālās elastības iespējas, jābūt gatavām rīkoties efektīvi un laikus. Valstīs ar augstu valsts parāda līmeni valdībām nepieciešams īstenot apdomīgu politiku un sasniegt strukturālās bilances mērķa rādītājus, tā radot apstākļus automātisko stabilizatoru brīvai darbībai. Visām valstīm jāpastiprina centieni, kas vērsti uz izaugsmei labvēlīgākas valsts finanšu struktūras izveidošanu.

Monetārās politikas lēmumi

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 12. decembra monetārās politikas sanāksmē nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes un apstiprināt tās perspektīvas norādi attiecībā uz monetārās politikas procentu likmēm, neto aktīvu iegādēm un atkārtotu ieguldīšanu.

- Pirmkārt, Padome paredz, ka galvenās ECB procentu likmes saglabāsies pašreizējā vai zemākā līmenī līdz brīdim, kad tā būs pārliecinājusies, ka iespēju aplēšu periodā vērojama inflācijas perspektīvas stabila virzība uz līmeni, kas ir pietiekami tuvu, bet zem 2%, un ka šī virzība konsekventi atspoguļojas pamatinflācijas dinamikā.
- Otrkārt, Padome paredz, ka pēc ECB aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros veikto neto aktīvu iegāžu ar mēneša apjomu 20 miljrd. euro atsākšanas ar 1. novembri AIP turpināsies tik ilgi, cik nepieciešams, lai stiprinātu galveno ECB procentu likmju stimulējošo ietekmi, un beigsies īsi pirms šo procentu likmju paaugstināšanas.

- Treškārt, Padome paredz turpmāk pilnībā atkārtoti ieguldīt to AIP ietvaros iegādāto vērtspapīru pamatsummas, kuriem pienācis dzēšanas termiņš, ilgāku laiku pēc tam, kad tā būs sākusi paaugstināt galvenās ECB procentu likmes, un jebkurā gadījumā tik ilgi, cik tas būs nepieciešams, lai uzturētu labvēlīgus likviditātes apstākļus un būtisku stimulējošās monetārās politikas pasākumu apjomu.

Septembra sanāksmē pieņemtā visaptverošā monetārās politikas pasākumu pakete sniedz būtisku monetāro stimulu, kas nodrošina labvēlīgus finansēšanas nosacījumus visām tautsaimniecības nozarēm. Konkrēti, labvēlīgāki aizņemšanās nosacījumi uzņēmumiem un mājsaimniecībām veicina patēriņa izdevumus un ieguldījumus uzņēmējdarbībā. Tas noteiks euro zonas tautsaimniecības izaugsmi, turpmāku iekšzemes cenu spiediena palielināšanos un attiecīgi noturīgu inflācijas virzību uz Padomes noteikto vidēja termiņa mērķi. Raugoties nākotnē, Padome rūpīgi monitorēs inflācijas dinamiku un īstenoto monetārās politikas pasākumu ietekmi uz tautsaimniecību. Padome joprojām ir gatava atbilstoši tās apņēmībai ievērot simetriskuma principu pēc vajadzības koriģēt visus tās instrumentus, lai nodrošinātu noturīgu inflācijas virzību uz šo mērķi.

1. Ārējā vide

Lai gan pasaules reālā IKP izaugsme (neietverot euro zonu) 2019. gada 1. pusgadā pavājinājās, jaunākie pieejamie dati liecina, ka 2. pusgadā tā stabilizējusies. Vājo pieauguma tempu noteica izaugsmes palēnināšanās gan apstrādes rūpniecībā, gan investīciju jomā, ko pastiprināja augošā politikas un politiskā nenoteiktība, īpaši saistībā ar tirdzniecības nesaskaņu eskalāciju un ar breksitu saistītajām norisēm. Tomēr jaunākie dati liecina, ka 3. ceturksnī pasaules izaugsme stabilizējusies, un to apliecina arī jaunākie uz apsekojumiem balstītie dati. Konkrētāk, iepirkumu vadītāju indeksi (IVI) liecina par mērenu apstrādes rūpniecības izlaides pieauguma atjaunošanos un nedaudz lēnāku pakalpojumu izlaides pieauguma tempu. Paredzams, ka nākotnē nenotiks būtiska globālās ekonomiskās aktivitātes atjaunošanās, atspoguļojot mērenāku izaugsmes tempu attīstītajās valstīs un lēnu atveseļošanos jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. Pasaules tirdzniecības izaugsme šogad kļūva pieticīgāka, un gaidāms, ka vidējā termiņā tās temps būs lēnāks nekā globālās aktivitātes kāpuma temps. Globālais inflācijas spiediens joprojām ir ierobežots, bet globālo ekonomisko aktivitāti apdraudošie riski vēl arvien ir vairāk lejupvērsti, lai gan vairs nav tik stipri.

Globālā ekonomiskā aktivitāte un tirdzniecība

Lai gan pasaules izaugsme (neietverot euro zonu) 2019. gada 1. pusgadā pavājinājās, gada beigās parādījās stabilizēšanās pazīmes. Pēc augstākā punkta sasniegšanas 2018. gada vidū pasaules izaugsmē iestājās atslābuma periods, kas turpinājās 2019. gada 1. pusgadā, iezīmējot vājāko izaugsmes tempa kāpuma periodu kopš pasaules finanšu krīzes. Palēninājumam raksturīgs vājš izaugsmes temps gan pasaules apstrādes rūpniecības aktivitātē, gan investīcijās. Situāciju pasliktināja politikas nenoteiktības pieaugums atkārtotas tirdzniecības saspīlējuma atjaunošanās¹ un ar breksitu saistīto norišu apstākļos. Tomēr jaunākie dati liecina, ka globālā aktivitāte stabilizējusies, lai gan rādītāji ir zemi. Reālais IKP turpināja stabili palielināties ASV un Japānā, bet Apvienotajā Karalistē bija vērojama reālās aktivitātes kāpuma atjaunošanās. ASV izaugsmi 3. ceturksnī joprojām veicināja spēcīgs darba tirgus un mājtsaimniecību tēriņi, kā arī labvēlīgi finanšu nosacījumi, bet Japānā izaugsmi galvenokārt noteica stabils iekšzemes pieprasījums. Apvienotajā Karalistē izaugsmes atjaunošanos nodrošināja negaidīti spēcīgs neto eksporta kāpums un stabils privātā patēriņa pieaugums. 3. ceturksņa dati liecina, ka Ķīnā aktivitāte pakāpeniski palēninājusies. To noteica investīciju pieauguma tempa samazināšanās. Turpretī citās JTEV izaugsme stabilizējusies.

Uz apsekojumiem balstītie rādītāji liecina par turpmāku globālās aktivitātes stabilizēšanos 4. ceturksnī. Globālais apvienotais produkcijas izlaides iepirkumu vadītāju indekss (IVI; neietverot euro zonu) 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni nemainījās, liecinot par globālās aktivitātes stabilizēšanos. Par oktobri un

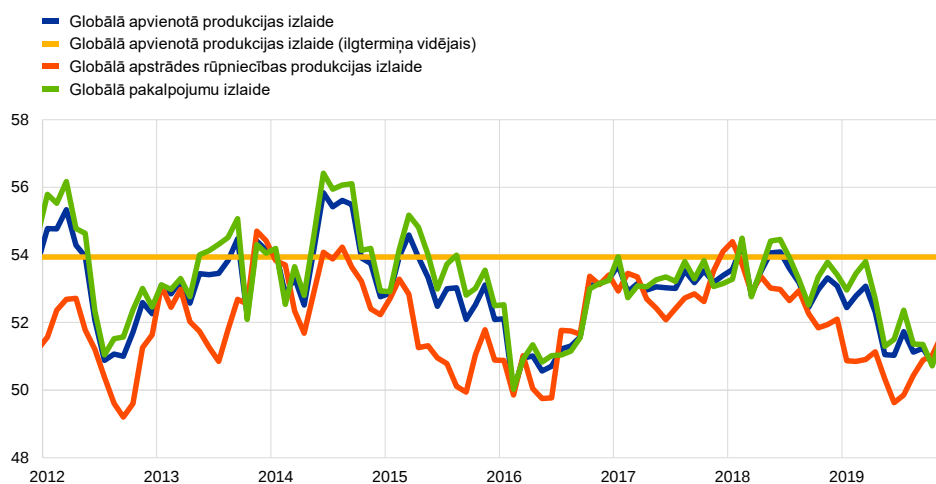
¹ Sk. 1. ielikumu, kurā veikta tirdzniecības tarifu ietekmes uz ekonomisko aktivitāti analīze globālo vērtības ķēžu kontekstā.

novembri pieejamie dati apstiprina, ka 4. ceturksnī pasaules IKP izaugsme (neietverot euro zonu), bijusi stabila (lai gan ierobežota). Nozaru līmenī kopš jūlija un augusta apstrādes rūpniecības un pakalpojumu izlaides IVI starpība pasaulē pakāpeniski sarukusi, liecinot par pakāpenisku apstrādes rūpniecības izlaides pieauguma atjaunošanos un nedaudz mērenāku pakalpojumu izlaides pieauguma tempu.

1. attēls

Globālais apvienotais produkcijas izlaides IVI (neietverot euro zonu)

(difūzijas indeksi)

Avoti: Markit un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada novembrī. "Ilgttermiņa vidējais" attiecas uz periodu no 1999. gada janvāra līdz 2019. gada novembrim. Attēlā norādītie indeksi ir globālie kopējie rādītāji, neietverot euro zonu.

Pasaules finanšu nosacījumi kļuvuši vēl stimulējošāki. Kopš ECB speciālistu 2019. gada septembra makroekonomisko iespēju aplēšu pabeigšanas finanšu nosacījumu stingrība mazinājusies gan attīstītajās valstīs, gan jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. Jaunajās tirgus ekonomikas valstīs finanšu nosacījumu uzlabošanās pamatā noteica obligāciju peļņas likmju kritums un procentu likmju starpību samazināšanās. Turpretī attīstītajās valstīs pozitīva ietekme bijusi akciju novērtējuma pieaugumam (īpaši ASV un Apvienotajā Karalistē) un uzņēmumu vērtspapīru uzcelojuma samazinājumam. Šādas norises veicinājis tirdzniecības saspīlējuma atslābums, ar breksitu saistītās nenoteiktības mazināšanās un turpmāki monetārie stimuli.

Paredzams, ka nākotnē globālās izaugsmes temps palielināsies tikai nedaudz, atspoguļojot izaugsmes kritumu attīstītajās valstīs un Ķīnā, ko kompensē mērena atveseļošanās JTEV. Pasaules tautsaimniecības izaugsmes norises nosaka trīs galvenie spēki. Pasaules izaugsmi vājinās cikliskā izaugsmes tempa palēnināšanās vairākumā attīstīto valstu un Ķīnas pakāpeniskā pāreja uz zemāka pieauguma trajektoriju. Turpretī atveseļošanās veicinās labvēlīgs bāzes efekts, ko nosaka aktivitātes stabilizēšanās iepriekš (nopietnu) recesiju piedzīvojušajās JTEV. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2019. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm pasaules izaugsmes perspektīva aplēšu periodā samazināta, atspoguļojot mazāk dinamisku, nekā gaidīts, atveseļošanos vairākās JTEV, t.sk. ņemot vērā iekšējo nestabilitāti dažās no tām (piemēram, Honkongā un Čīlē).

Paredzams, ka ASV ekonomiskā aktivitāte tuvākajā laikā saglabāsies noturīga, bet vidējā termiņā – palēnināsies.

2019. gada 3. ceturksnī aktivitātes kāpums gada izteiksmē sasniedza 2.1% (kopumā – tāds pats kā 2. ceturksnī). Izaugsmi joprojām galvenokārt noteica spēcīgs darba tirgus, noturīgs mājsaimniecību patēriņš un atbalstoši finanšu nosacījumi, bet nemājokļu ieguldījumi turpināja sarukt. Gan importam, gan eksportam pavisam nedaudz palielinoties, neto tirdzniecības devums bija neitrāls. Kopējā gada patēriņa cenu inflācija oktobrī nedaudz palielinājās (līdz 1.8%; iepriekšējā mēnesī – 1.7%). To lielā mērā noteica pārtikas un enerģijas cenu kāpums. Patēriņa cenu inflācija (neietverot pārtikas un enerģijas cenas) oktobrī nedaudz saruka (līdz 2.3%). Paredzams, ka vidējā termiņā izaugsme pakāpeniski atgriezīsies potenciālā izaugsmes tempa līmenī (nedaudz zem 2%), atspoguļojot ekonomiskā attīstības cikla briedumu un arvien lielākus jaudas ierobežojumus, bet patēriņa cenu inflācija saglabāsies virs 2%.

Kīnas ekonomiskā aktivitāte vēl arvien pakāpeniski palēninās. 2019. gada 3. ceturksnī IKP gada pieauguma temps, samazinoties neto tirdzniecības devumam, saruka līdz 6.0% (2. ceturksnī – 6.2%). Investīciju devums bija pārsteidzoši mazs, un paredzams, ka tas saglabāsies vājš, kamēr tirdzniecību nelabvēlīgi ietekmēs tirdzniecības konflikts ar ASV. Paredzams, ka nākotnē 2020. gadā izaugsme turpinās palēnināties, atspoguļojot zemāku eksporta kāpuma tempu un vājas investīcijas, bet 2021. un 2022. gadā, saņemot politikas pasākumu atbalstu, tā nedaudz paātrināsies. Kopumā ekonomiskās aktivitātes palēnināšanās atspoguļo iepriekš veikto uz finanšu risku ierobežošanu vērsto parāda samazināšanas pasākumu ietekmi, valdības centienus pārbalansēt tautsaimniecību, lai tās izaugsme nebalstītos pamatā uz investīcijām, un aktuālo tirdzniecības nesaskaņu ar ASV ietekmi. Paredzams, ka strukturālo reformu īstenošana nodrošinās sakārtotu pāreju uz mērenāku izaugsmi, kas būs mazāk atkarīga no investīcijām un eksporta.

Ekonomiskā aktivitāte Japānā saglabājas ierobežota, un tiek prognozēts, ka vidējā termiņā tā mēreni pieaugs. 2019. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni reālais IKP palielinājās par 0.4% (iepriekšējā ceturksnī – par 0.5%). Stabila iekšzemes pieprasījuma devumu, ko veicināja uzņēmumu privātie nemājokļu ieguldījumi un lielāki tēriņi, gatavojoties 1. oktobrī paredzētajai pievienotās vērtības nodokļa celšanai, daļēji dzēsa vājš eksports un krājumu korekcijas, kā arī zināmas samērā spēcīgo 2. ceturkšņa rezultātu sekas (ko daļēji noteica pagarinātais brīvdienų periods, lai svinētu jaunā imperatora iecelšanu). Lai gan pēc pievienotās vērtības nodokļa celšanas un oktobrī piedzīvotajām dabas katastrofām paredzama īslaicīga izaugsmes palēnināšanās, tiek prognozēts, ka aktivitāte pakāpeniski atgriezīsies mērenas izaugsmes līmenī, jo Japāna joprojām bauda ļoti stimulējošas monetārās politikas sniegtās priekšrocības, darba tirgus apstākļi ir stabili un notiek gatavošanās 2020. gada Tokijas olimpiskajām spēlēm. Visticamāk, arī Japānas valdības nesen izziņotā būtisku fiskālo stimulu pakete, kas vēl jāapstiprina parlamentam, veicinās turpmāku izaugsmi. Vienlaikus paredzams, ka izaugsmes tempu ierobežos ekonomiskā attīstības cikla brieduma iestāšanās arvien nopietnāku darbaspēka un jaudas ierobežojumu apstākļos.

Apvienotajā Karalistē 3. ceturksnī bija vērojama neliela reālā IKP pieauguma tempa kāpuma atjaunošanās, tomēr perspektīva joprojām ir ierobežota,

neraugoties uz to, ka breksita bez vienošanās risks samazināties. Pēc

2. ceturksnī pieredzētā sarūkuma (salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni – –0.2%)

3. ceturksnī reālais IKP palielinājās par 0.3%, saņemot negaidīti spēcīgu neto eksporta izaugsmes atbalstu. Saglabājās spēcīgs privātā patēriņa pieauguma temps (salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni – 0.4%), atspoguļojot straujāku reālās darba samaksas kāpumu 2019. gada gaitā, turpināja palielināties valdības patēriņš (salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni – par 0.3%), turpretī izaugsmi joprojām mazināja investīciju un krājumu pieauguma temps. Īstermiņā izaugsmi ierobežoja joprojām lielā ar breksitu saistītā nenoteiktība. Ilgāka termiņa izaugsmes izredzes vēl arvien lielā mērā atkarīgas no tā, kāda beigu beigās būs tirdzniecības kārtība pēc breksita, par kuru vēl jāvienojas Apvienotajai Karalistei un ES. Inflācija 4. ceturkšņa sākumā būtiski saruka, Apvienotās Karalistes gada PCI inflācijai oktobrī samazinoties līdz 1.5% (3. ceturksnī – 1.8%). Kritums atspoguļo salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu mazāku Lielbritānijas sterliņu mārciņas izteikto naftas cenu ietekmi, zemākas importa cenas, ko noteica Lielbritānijas sterliņu mārciņas kursa kāpums kopš septembra, un spēcīgu lejupvērstu ietekmi uz iekšzemes enerģijas cenām, ko izraisīja regulatora noteikto enerģijas cenu griestu samazinājums, kas, visticamāk, 2020. gada pavasarī tiks atcelts.

Paredzams, ka Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstīs aplēšu periodā saglabāsies strauja reālā IKP izaugsme. Ekonomisko aktivitāti joprojām veicina

stabilis mājāsaimniecību patēriņš, ko nosaka ierobežots darbaspēks, turpretī prognozēts, ka investīciju pieauguma temps samazināsies, ņemot vērā to, ka ES fondu apgušanas cikls pašlaik nonācis tālākā posmā. Gaidāms, ka aplēšu periodā izaugsme kļūs mērenāka salīdzinājumā ar pašreizējo līmeni, kas ir virs potenciālā līmeņa, tomēr joprojām būs spēcīga.

Tiek prognozēts, ka ekonomiskā aktivitāte lielajās izejvielu eksportētājvalstīs salīdzinājumā ar 2019. gadā vēroto vājo pieauguma tempu nedaudz

palielināsies. Krievijā piesārņotas naftas ieplūde galvenajā eksporta cauruļvadā izraisīja apjomīgus piegādes ķēdes pārrāvumus, tomēr ātrāka, nekā gaidīts, izlaidis atjaunošana 2019. gada 3. ceturksnī nodrošināja labākus, nekā prognozēts, IKP un eksporta pieauguma rādītājus. Nākotnē vidējā termiņa perspektīvu pamatā noteiks fiskālās un strukturālās politikas īstenošana, pasaules naftas tirgus norises (īpaši lielāko naftas ražotāju grupas OPEC+ apņemšanās saglabāt naftas ražošanas apjoma samazinājumus) un Krievijai piemēroto starptautisko sankciju režīma tvērums. Brazīlijā, neraugoties uz zināmu uzlabošanos kopš 2019. gada sākuma, izaugsme joprojām ir trausla. To nosaka saspringtā fiskālā situācija (t.sk. budžeta līdzekļu iesaldēšana), ārējās vides nenoteiktība (piemēram, tirdzniecības nesaskaņas un krīze Argentīnā un citās Latīņamerikas valstīs) un idiosinkrātiski šoki (piemēram, aizsprosta pārrāvums valstī). Lai gan pēdējā laikā apstiprinātajai pensiju reformai bija izšķiroša nozīme konfidences paaugstināšanā, vidējā termiņā un ilgtermiņā izaugsmi būtiski ietekmēs apmērs, kādā tiks īstenotas nepieciešamās papildu fiskālās reformas.

Tiek prognozēts, ka Turcijā izaugsme 2019. gadā joprojām būs neliela, bet pozitīva, turpretī vidējā termiņā tā pakāpeniski atjaunosies. Pēc krasa IKP

samazinājuma 2018. gada 2. pusgadā 2019. gada 1. pusgadā tautsaimniecības

izaugsme atjaunojās. To noteica fiskālie stimuli pirms vietējām vēlēšanām martā, spēcīgāks mājsaimniecību patēriņš un neto eksports, turpretī investīcijas turpināja samazināties. Tiek prognozēts, ka izaugsme 2019. gadā joprojām būs neliela, bet pozitīva, pieņemot, ka mājsaimniecību patēriņš saglabāsies noturīgs, turpretī ārējā vide izaugsmi varētu veicināt nedaudz mazāk. Gaidāms, ka, tuvojoties aplēšu perioda beigām, ekonomiskās aktivitātes kāpums pakāpeniski kļūs straujāks.

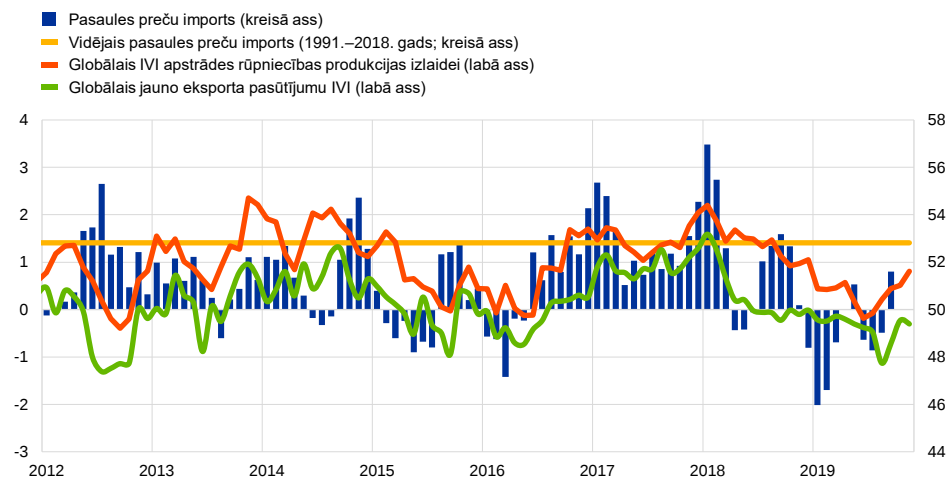
Pasaules tirdzniecības izaugsme 2019. gada gaitā būtiski samazinājusies apstākļos, kad notiek atkārtota tirdzniecības nesaskaņu eskalācija un palēninās rūpniecības aktivitāte. Pēc sarukuma 2019. gada 1. pusgadā jaunākie pieejamie dati liecina par pasaules tirdzniecības stabilizēšanos pārējos gada mēnešos, lai gan pieauguma temps ir ļoti zems. Attīstītajās valstīs tirdzniecības apjoma pieauguma temps 2019. gada 3. un 4. ceturksnī atkal kļuva mērens. To veicināja Apvienotās Karalistes importa normalizēšanās (pēc neparasti lielo krājumu veidošanas 2019. gada sākumā)² un straujāks importa kāpums Centrālās Eiropas un Austrumeiropas ES valstīs salīdzinājumā ar īslaicīgo palēnināšanos 2. ceturksnī. JTEV valstīs tirdzniecības apjoms 3. ceturksnī turpināja kristies, ņemot vērā tirdzniecības nesaskaņu nelabvēlīgo ietekmi Ķīnā, tautsaimniecības izaugsmes palēnināšanos Indijā un politisko nestabilitāti Latīņamerikā, tomēr 4. ceturksnī vērojamas stabilizēšanās pazīmes. Saskaņā ar Ekonomiskās politikas plānošanas biroja (*Central Planning Bureau*; CPB) datiem pasaules preču importa apjoms (neietverot euro zonu) pēc sarukuma trīs ceturkšņus pēc kārtas un neraugoties uz krasu mēneša kritumu septembrī 2019. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar 2. ceturksni palielinājās par 0.8% (sk. 2. att.). Tā kā, neraugoties uz nelielu uzlabojumu, jauno eksporta pasūtījumu apsekojumu rādītāji joprojām pasliktinās, pašreizējā vājā globālās tirdzniecības izaugsme tuvākajā laikā, visticamāk, saglabāsies.

² 2019. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni Apvienotās Karalistes imports palielinājās aptuveni par 10%, ņemot vērā krājumu veidošanu pirms breksita pirmā termiņa 2019. gada 29. martā. Tam sekojoša izveidoto krājumu samazināšana 2019. gada 2. ceturksnī noteica importa sarukumu par 13%.

2. attēls

Apsekojumi un pasaules preču tirdzniecība (neietverot euro zonu)

(kreisā ass; triju mēnešu pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem trijiem mēnešiem; labā ass: difūzijas indeksi)

Avoti: Markit, CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākais novērojums IVI atbilst stāvoklim 2019. gada novembrī un globālajam preču importam – 2019. gada septembrī. Attēlā norādītie indeksi ir globālie kopējie rādītāji, neietverot euro zonu.

Jaunākās norises saistībā ar ASV tirdzniecības politikas nostāju sniedz neviennozīmīgus signālus attiecībā uz tirdzniecības nesaskaņu iespējamo atrisināšanu.

ASV un Ķīnas divpusējo tirdzniecības sarunu atsākšana oktobra sākumā pavēra ceļu pirmās fāzes tirdzniecības vienošanās slēgšanai, kaut kādā mērā viešot cerības par tirdzniecības konflikta deeskalāciju. Tomēr šā komentāra datu pēdējā aktualizācijas termiņā tirdzniecības sarunas turpinās abu valstu politiskas vārdu apmaiņas apstākļos, un joprojām nav skaidrs, kad tirdzniecības vienošanās varētu tikt parakstīta.³ Ņemot vērā šo progresu, ASV uz nenoteiktu laiku atlikusi 15. oktobrī paredzēto tarifu celšanu.⁴ Turklāt atlikts arī ASV lēmums par to, vai noteikt importa tarifus automobiļu (un to rezerves daļu) ievadumam no ES (sākotnēji tas bija paredzēts novembra vidū). Tomēr nesen pastiprinājušās tirdzniecības nesaskaņas ar citām valstīm. Decembra sākumā ASV administrācija draudēja atjaunot tarifus tērauda un alumīnija importam no Argentīnas un Brazīlijas, reaģējot uz to īstenoto valūtas politiku. Vienlaikus pēc ASV tirdzniecības pārstāvja ierosinātās izmeklēšanas attiecībā uz Francijas 2019. gadā pieņemto digitālo pakalpojumu nodokli pabeigšanas ASV draudējusi noteikt tarifus atsevišķu preču importam no Francijas, jo konstatēts, ka minētais nodoklis ir diskriminējošs attiecībā pret ASV uzņēmumiem. Lai gan kopējais tirdzniecības apjoms, ko potenciāli skars šie tarifi, ir neliels, šīs nesenās eskalācijas nesola neko labu tirdzniecības nesaskaņu iespējamai kļedēšanai.

³ Paredzams, ka sarunu procesā esošā vienošanās skars dažādus abu valstu savstarpējo attiecību aspektus, lai gan sīkāka informācija pašlaik nav zināma. Pašlaik pieejamā informācija liecina, ka pirmās fāzes vienošanās ar Ķīnu citstarp paredzēs ASV lauksaimniecības produktu importa palielināšanu (kopumā atgriežoties tādā importa apjoma līmenī, kāds bija, pirms Ķīna noteica tarifus lauksaimniecības produktu importam, t.i., aptuveni 20 mljrd. ASV dolāru gadā), valūtas tirgus caurredzamības palielināšanu un intelektuālo īpašumu sargājošu normu stiprināšanu.

⁴ 15. oktobra tarifu paaugstinājumu veido tarifu palielinājums par 5 procentu punktiem (no 25% uz 30%) importam no Ķīnas 250 mljrd. ASV dolāru apjomā.

Tiek prognozēts, ka pasaules importa kāpuma temps vidējā termiņā

pakāpeniski kļūs straujāks, un tas būs lēnāks nekā pasaules ekonomiskās aktivitātes pieauguma temps.

Turpmāka tirdzniecības nesaskaņu eskalācija, kuras ietekme būs jūtama arī 2020. gadā, vienlaikus ar pakāpeniskāku, nekā gaidīts, jauno tirgus ekonomikas valstu atveseļošanu un Ķīnas tautsaimniecības strukturālo pārbalansēšanu aizkavēs tirdzniecības atgūšanos. Tādējādi tiek prognozēts, ka tirdzniecības elastība attiecībā pret ekonomisko aktivitāti aplēšu periodā būs mazāka par vienības vērtību. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm gaidāms, ka pasaules importa (neietverot euro zonu) kāpuma temps būtiski palēnināsies no 4.6% 2018. gadā līdz 0% 2019. gadā, bet pēc tam 2020. gadā pieaugs līdz 0.8%, 2021. gadā – līdz 2.4% un 2022. gadā – līdz 2.7%. Gaidāms, ka euro zonas ārējā pieprasījuma pieaugums (pērn – 3.7%) 2019. gadā saruks līdz 0.7%, bet pēc tam atkal pakāpeniski palielināsies 2020. gadā līdz 1.0%, 2021. gadā – līdz 2.3% un 2022. gadā – līdz 2.6%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2019. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm euro zonas ārējā pieprasījuma pieauguma rādītājs 2019. gadam samazināts par 0.3 procentu punktiem, 2020. gadam – par 0.9 procentu punktiem un 2021. gadam – par 0.4 procentu punktiem. Papildus augusta beigās izziņoto tarifu ietekmei un vājākiem saņemtajiem datiem šī pārskatīšana atspoguļo arī plaši vērojamu importa kāpuma tempa vājumu gan attīstītajās valstīs, gan jaunajās tirgus ekonomikas valstīs ierobežotas izaugsmes perspektīvas apstākļos.

Globālo aktivitāti apdraudošo risku līdzsvars joprojām ir vairāk lejupvērstis,

tomēr riski kļuvuši nedaudz vājāki.

Turpmāka tirdzniecības nesaskaņu eskalācija postoši ietekmētu pasaules tirdzniecību un izaugsmi, kā arī izraisītu globālo piegādes ķēžu pārrāvumus. Turklāt breksita scenārijam bez vienošanās var būt vēl negatīvāka plašāka ietekme, īpaši Eiropā. Krasāku Ķīnas tautsaimniecības izaugsmes palēnināšanos varētu būt grūtāk kompensēt ar efektīviem politikas stimuliem, un tas var radīt problēmas Ķīnā notiekošajā pārbalansēšanas procesā. Finanšu tirgos notiekošā pārcenošana varētu mazināt riska apetīti pasaules mērogā, bet turpmāka ģeopolitisko nesaskaņu eskalācija varētu negatīvi ietekmēt arī globālo aktivitāti un tirdzniecību. Augšupvērstie riski attiecas uz straujāku pasaules tirdzniecības atveseļošanu un labvēlīgāku pašreizējās politiskās nenoteiktības situāciju atrisinājumu.

Pasaules cenu norises

Uzlabojoties tirgus noskaņojumam, palielinājušās naftas cenas.

Bažas par vāju pasaules naftas pieprasījumu joprojām bija noteicošais tirgus spēks līdz oktobra vidum, kad atsākās ASV un Ķīnas tirdzniecības sarunas. Pēc tam naftas cenas optimistiskāka tirgus noskaņojuma apstākļos atkal paaugstinājās. To vēl vairāk veicināja OPEC+ 6. decembra vienošanās veikt vēl būtiskāku ražošanas apjoma samazināšanu.

Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskajās iespēju

aplēsēs prognozēts, ka naftas cenas aplēšu periodā samazināsies. Tā kā

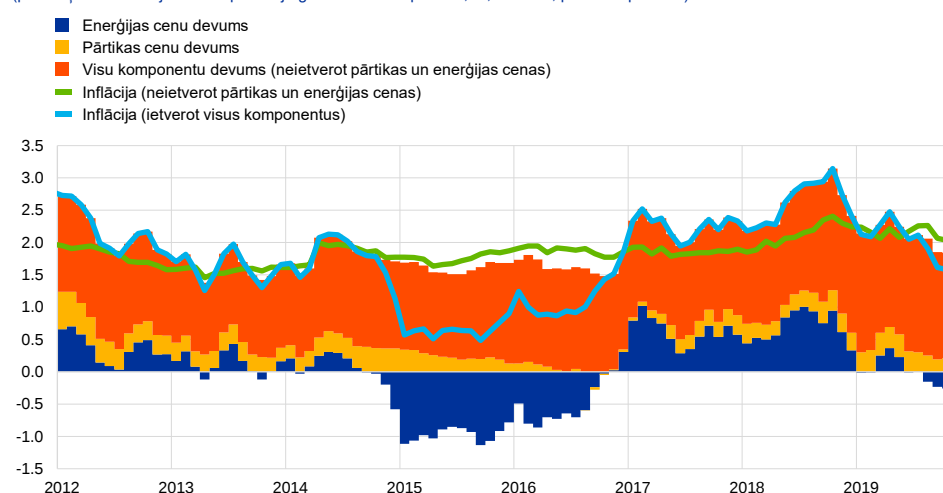
pieaugušas tagadnes līgumu cenas, biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenu līkne pavisam nedaudz augstāk par ECB speciālistu 2019. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs ietvertu līkni, tomēr tās slīpums kopumā nav mainījies. Tādējādi pieņēmumi par naftas cenām, kas ir Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomisko iespēju aplēšu pamatā, 2019., 2020. un 2021. gadam bija attiecīgi aptuveni par 2.1%, 4.6% un 2.1% augstāki nekā pieņēmumi, uz ko balstās ECB speciālistu 2019. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses. Kopš decembra iespēju aplēšu datu pēdējā aktualizēšanas datuma naftas cena turpinājusi palielināties, un 11. decembrī *Brent* jēlnaftas cena bija 65.2 ASV dolāru par barelu.

Globālās inflācijas spiediens joprojām ir neliels. Kopējā patēriņa cenu gada inflācija Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) dalībvalstīs 2019. gada oktobrī bija 1.6%, tāda pati kā iepriekšējā mēnesī. Kopējo inflāciju joprojām mazināja enerģijas cenas, kas turpināja kristies (līdz -3.0%; septembrī -2.7%), bet pārtikas cenu inflācijas kāpuma temps nedaudz paātrinājās, tādējādi kompensējot enerģijas cenu kritumu. PCI gada inflācija (neietverot pārtikas un enerģijas cenas) nedaudz saruka (līdz 2.0%; septembrī -2.1%; sk. 3. att.). Inflācijas spiediens nozīmīgākajās attīstītajās valstīs joprojām ir neliels, neraugoties uz monetārās politikas nostājas stingrības mazināšanu un ierobežota darbaspēka nosacījumiem, kas nepilnīgi atspoguļojas darba samaksas kāpumā. Kopumā tas liecina, ka pārredzamā nākotnē pamatinflācijas spiediens, visticamāk, joprojām būs ierobežots.

3. attēls

OECD patēriņa cenu inflācija

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: OECD un ECB aprēķini.

Piezīme: Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada oktobrī.

Turpmāk gaidāms, ka globālās inflācijas spiediens joprojām būs ierobežots.

Paredzams, ka euro zonas konkurentu eksporta cenu (nacionālajās valūtās) kāpums vidējā termiņā kopumā stabilizēsies, jo gaidāms, ka lejupvērstās biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenu līknes devumu aplēšu periodā kompensēs euro kursa kritums.

2. Finanšu norises

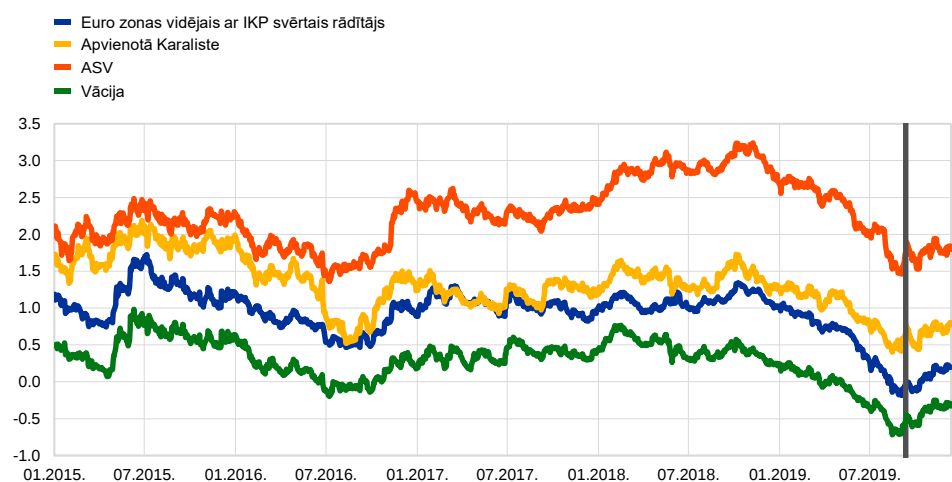
Kopš Padomes 2019. gada septembra sanāksmes eiro zonas ilgtermiņa bezriskā procentu likmes palielinājušās un euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksa (EONIA) nākotnes līkne pavisam augšup, jo tirgi pašlaik neparedz noguldījumu iespējas procentu likmes turpmāku samazināšanu. Atbilstoši nelielam globālā riska noskaņojuma uzlabojumam euro zonas kapitāla vērtspapīru cenas palielinājušās un uzņēmumu vērtspapīru procentu likmju starpības sarukušas. Tā kā euro zonas valstu valdības vērtspapīru peļņas likmes pamatā atspoguļojušas bezriskā procentu likmju pieaugumu, valdības vērtspapīru peļņas likmju starpības nav daudz mainījušās – tikai Itālijas valdības vērtspapīru peļņas likmju starpība būtiski pieauga. To pamatā noteica iekšzemes politiskā spriedze. Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē kopumā saglabājās stabils.

Valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes visā euro zonā palielinājušās, liecinot par periodā no 2018. gada beigām līdz 2019. gada augustam vērotās lejupejošās tendences virziena maiņu (sk. 4. att.). Aplūkojamā periodā (no 2019. gada 12. septembra līdz 11. decembrim) ar IKP svērtā euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme pieauga par 25 bāzes punktiem (līdz 0.20%), riska noskaņojuma uzlabošanās un nelielas makroekonomiskās perspektīvas stabilizēšanās apstākļos pieaugot bezriskā procentu likmēm. Arī Apvienotajā Karalistē valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme aplūkojamā periodā palielinājās (aptuveni līdz 0.78%), bet līdzvērtīga peļņas likme ASV kopumā nemainījās (1.79%).

4. attēls

Valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes

(gadā; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīmes. Dienas dati. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2019. gada 12. septembris). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 11. decembrī.

Euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmes lielā mērā atspoguļoja bezriskā uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu (OIS) procentu

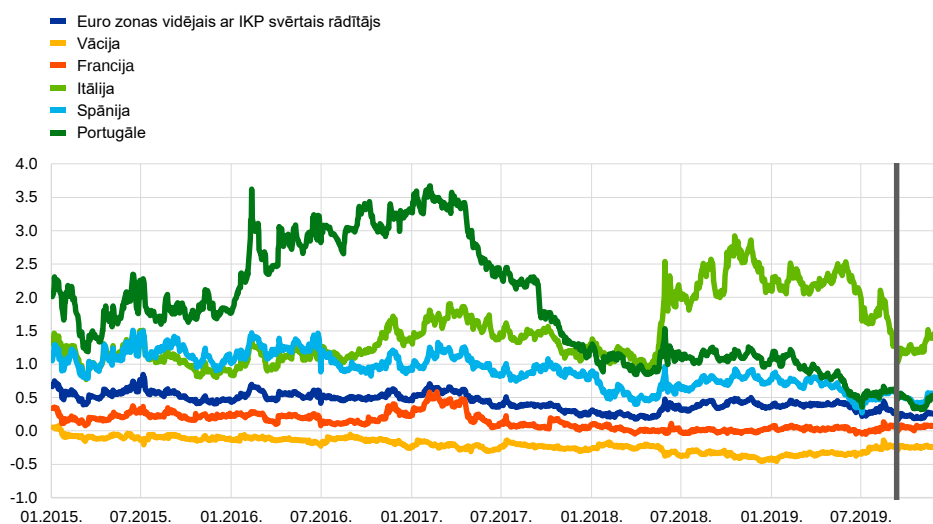
likmes kāpumu – vairākumā gadījumā (izņemot Itāliju) to starpība

salīdzinājumā ar OIS kopumā nemainījās (sk. 5. att.). Itālijas valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju starpība būtiski pieauga (par 27 bāzes punktiem; līdz 1.43%), pamatā atspoguļojot iekšzemes politiskās spriedzes palielināšanos, tāpēc tas neietekmēja pārējās euro zonas valstis. Atbilstošā Vācijas un Portugāles peļņas likmju starpība saruka attiecīgi par 3 bāzes punktiem un 4 bāzes punktiem (līdz – 0.23% un 0.46%), bet attiecīgā Spānijas un Francijas peļņas likmju starpība palielinājās par 7 bāzes punktiem un 1 bāzes punktu (attiecīgi līdz 0.53% un 0.09%). Kopumā euro zonas ar IKP svērtā procentu likmju starpība pieauga par 6 bāzes punktiem, sasniedzot 0.27%.

5. attēls

Euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju un OIS procentu likmes starpības

(procentu punktos)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīmes. Starpība aprēķināta, atņemot 10 gadu OIS procentu likmi no valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2019. gada 12. septembrī). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 11. decembrī.

EONIA un jaunā euro īstermiņa etalonlikme (€STR) aplūkojamā periodā vidēji bija attiecīgi –45 bāzes punkti un –54 bāzes punkti.

Abas procentu likmes bija aptuveni par 10 bāzes punktiem zemākas par 2019. gada augustā reģistrēto vidējo līmeni, atspoguļojot noguldījumu iespējas procentu likmes samazinājumu, kas stājās spēkā 2019. gada 18. septembrī. 2019. gada 2. oktobrī tika mainīta EONIA aprēķināšanas metodika. To tagad aprēķina, €STR pieskaitot fiksētu uzcenojumu (8.5 bāzes punkti).⁵ Likviditātes pārpalikums aplūkojamā periodā palielinājās aptuveni par 41 mljrd. euro (aptuveni līdz 1800 mljrd. euro; sk. 3. ielikumu), galvenokārt atspoguļojot likviditāti samazinošo autonomo faktoru sarukumu un Eurosistēmas aktīvu iegāžu atsākšanu 2019. gada 1. novembrī.

EONIA nākotnes līkne būtiski pavisījies augšup, liecinot, ka tirgi vairs neparedz turpmāku noguldījumu iespējas procentu likmes samazināšanu

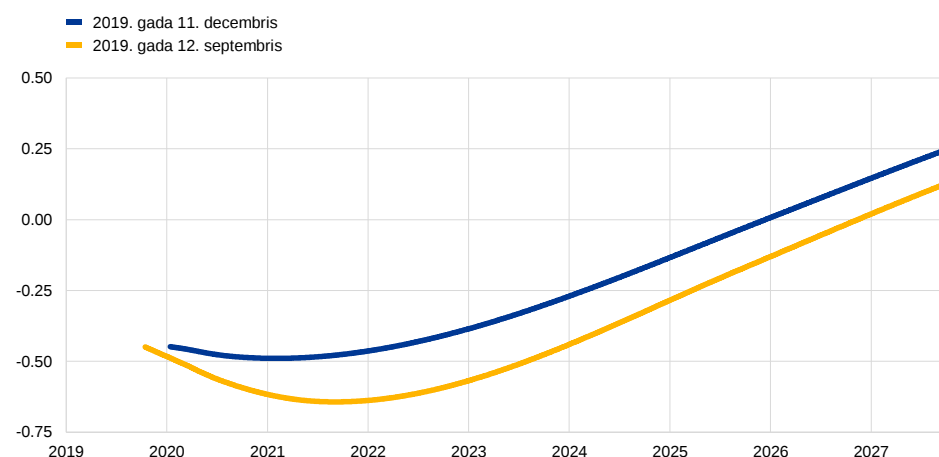
⁵ Sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 7 ielikumu [Goodbye EONIA, welcome €STR!](#) ("Ardievu, EONIA! Esi sveicināta, €STR!").

(sk. 6. att.). Aplūkojamā periodā gandrīz zaudējusi savu ieliekto formu, līkne sasniedz zemāko punktu (aptuveni -0.49% ; 2020. gada un 2021. gada mijā tikai dažus bāzes punktus zem EONIA pašreizējā līmeņa). EONIA nākotnes līknes ieliekuma izzušana liecina, ka tirgi vairs neparedz turpmāku noguldījumu iespējas procentu likmes samazināšanu. Kopumā periodos līdz 2025. gadam līkne joprojām atrodas zem nulles, atspoguļojot turpmākas tirgus gaidas, ka negatīvo procentu likmju periods būs ilgstošs.

6. attēls

EONIA nākotnes procentu likmes

(gadā; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

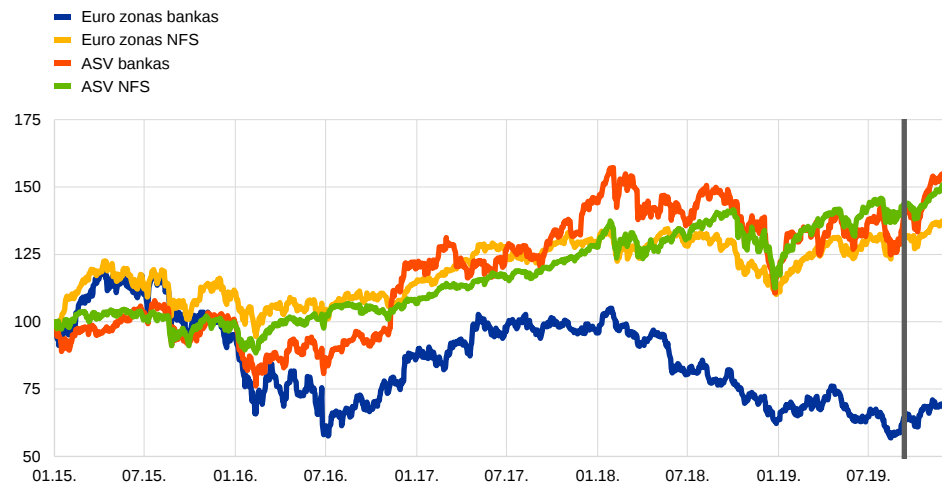
Globālā riska noskaņojuma uzlabošanās apstākļos euro zonas kapitāla vērtspapīru cenu plašie indeksi palielinājušies (sk. 7. att.).

Aplūkojamā periodā euro zonas finanšu un nefinanšu sabiedrību (NFS) kapitāla vērtspapīru cenas pieauga attiecīgi aptuveni par 6.6% un 3.0%. Augstāku bezrisku procentu likmju un nedaudz mazāku ilgāka termiņa peļņas gaidu samazinošo ietekmi uz kapitāla vērtspapīru cenām ar uzviju kompensēja kapitāla vērtspapīru riska prēmiju sarukums, kas, iespējams, daļēji atspoguļo nelielu pasaules tirdzniecības saspīlējuma atslābumu un piesardzīgu makroekonomiskās perspektīvas stabilizēšanos.

7. attēls

Euro zonas un ASV kapitāla vērtspapīru cenu indeksi

(indekss: 2015. gada 1. janvāris = 100)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2019. gada 12. septembrī). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 11. decembrī.

Finanšu un nefinanšu uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības euro zonā aplūkojamā periodā saruka (sk. 8. att.). Tā kā izrādījās, ka globālā riska noskaņojuma uzlabošanās veicināja riska aktīvu cenu kāpumu kopumā, kapitāla vērtspapīru cenu palielināšanos atspoguļoja uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpību samazināšanās euro zonā. Gan investīciju kategorijas NFS obligāciju, gan finanšu sektora obligāciju ienesīguma likmju starpības salīdzinājumā ar bezriskā procentu likmi aplūkojamā periodā saruka attiecīgi par 11 bāzes punktiem un 13 bāzes punktiem (attiecīgi līdz 61 bāzes punktam un 73 bāzes punktiem). Starpību sarukums neatspoguļoja pārmaiņas kredītu pamatrādītājos, ko mēra ar reitingiem un paredzamo saistību neizpildes biežumu un pamatā nemainījās. Kopumā, lai gan uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības pašlaik pārsniedz zemāko līmeni, ko tās sasniedza 2018. gada sākumā, tās joprojām ir būtiski mazākas nekā 2016. gada martā pirms "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" izziņošanas un uzsākšanas.

8. attēls

Euro zonas uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības

(bāzes punktos)

Avoti: Markit iBoxx indeksi un ECB aprēķini.

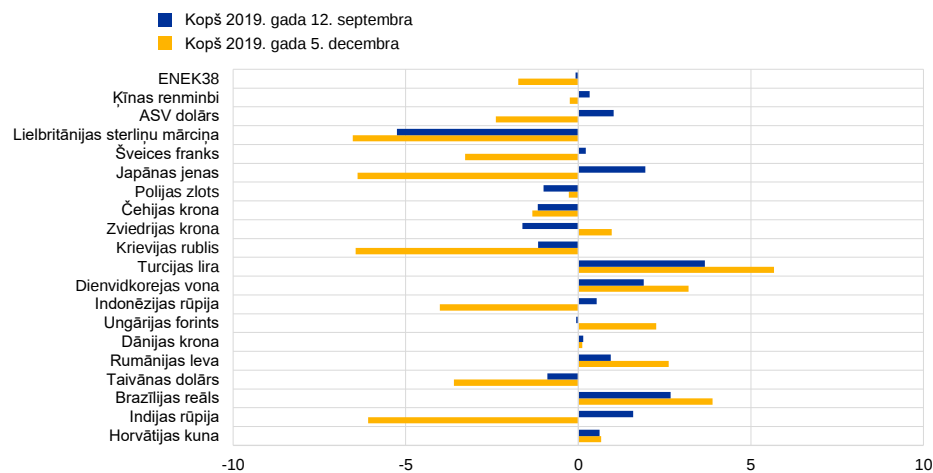
Piezīmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2019. gada 12. septembris). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 11. decembrī.

Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē kopumā saglabājās stabils (sk. 9. att.), bet divpusējos valūtas kursus vērojamas dažas pretējas norises. Euro nominālais efektīvais kurss, ko mēra attiecībā pret euro zonas 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām, aplūkojamā periodā saruka par 0.1%. Euro kurss palielinājās attiecībā pret nozīmīgākajām valūtām, t.sk. pret ASV dolāru (par 1.0%), Ķīnas renminbi (par 0.3%), Japānas jenu (par 1.9%) un Šveices franku (par 0.2%). Euro kurss pieauga arī attiecībā pret Brazīlijas, Indijas un Turcijas valūtām. Šīs norises pamatā kompensēja euro kursa kritums par 5.3% attiecībā pret Lielbritānijas sterliņu mārciņu, saņemot vēstis par to, ka pieaugusi raita breksita varbūtība. Euro kurss saruka arī attiecībā pret Čehijas kronu (par 1.2%) un Polijas zlotu (par 1.0%).

9. attēls

Euro kursa pārmaiņas attiecībā pret atsevišķām valūtām

(pārmaiņas; %)

Avots: ECB.

Piezīmes. ENEK38 ir euro nominālais efektīvais kurss attiecībā pret euro zonas 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām. Pozitīvas (negatīvas) pārmaiņas liecina par euro kursa kāpumu (kritumu). Visas pārmaiņas aprēķinātas, izmantojot valūtu 2019. gada 11. decembra kursu.

3. Saimnieciskā darbība

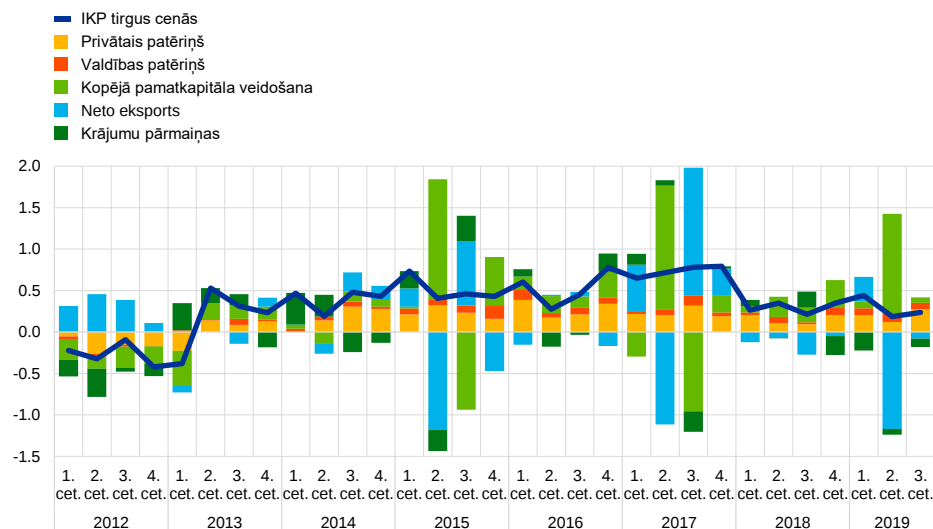
Euro zonas reālā IKP kāpuma temps 2019. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni nemainījās (0.2%). Euro zonas ekonomisko attīstību galvenokārt veicināja privātais patēriņš, kas joprojām veicināja iekšzemes pieprasījuma pozitīvo devumu izaugsmei. Savukārt ārējais sektors joprojām nelabvēlīgi ietekmēja euro zonas izaugsmi, un par to liecina neto tirdzniecības apjoma nelielais negatīvais devums. Jaunākā informācija liecina, ka izaugsme nākotnē būs mērena, lai gan tā saskarsies ar dažiem lejupvērstiem riskiem. Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai prognozēts, ka reālā IKP gada pieaugums 2019. gadā būs 1.2%, 2020. gadā – 1.1%, bet 2021. un 2022. gadā – 1.4%. Reālā IKP pieaugums 2020. gadā salīdzinājumā ar 2019. gada septembra iespēju aplēsēm koriģēts un pazemināts par 0.1 procentu punktu, ņemot vērā būtiskas lejupvērstas ārējā pieprasījuma korekcijas, kuras tikai daļēji kompensē atbalstoša fiskālā un monetārā politika, kā arī efektīvs euro kursa sarukums.

2019. gada 3. ceturksnī euro zonas izaugsme turpinājās mērenā tempā – to veicināja noturīgs iekšzemes pieprasījums. Reālais IKP šā gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni palielinājās par 0.2% (tāpat kā iepriekšējā ceturksnī) un bija mazāks par šā gada 1. ceturksnī novēroto pieaugumu (0.4%; sk. 10. att.). Iekšzemes pieprasījums 2019. gada 3. ceturksnī joprojām veicināja izaugsmi, savukārt krājumu pārmaiņu ietekme bija negatīva. Ārējā sektora norises joprojām nelabvēlīgi ietekmēja euro zonas izaugsmi, un par to liecina neto tirdzniecības apjoma nelielais negatīvais devums. Ražošanas jomā ekonomisko aktivitāti 3. ceturksnī galvenokārt veicināja pakalpojumu nozares izaugsme un kāpuma atjaunošanās būvniecības nozarē, savukārt rūpniecības (neietverot būvniecību) pievienotā vērtība turpināja samazināties.

10. attēls

Euro zonas reālais IKP un tā sastāvdaļas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %; devums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; procentu punktos)

Avots: Eurostat.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 3. ceturksnī. 2015., 2017. un 2019. gadā bruto pamatkapitāla veidošanā un neto eksportā notikušās lielās pārmaiņas atspoguļo konkrētas norises, kas saistītas ar Īrijā un Nīderlandē veiktajiem ieguldījumiem nemateriālos aktīvos.

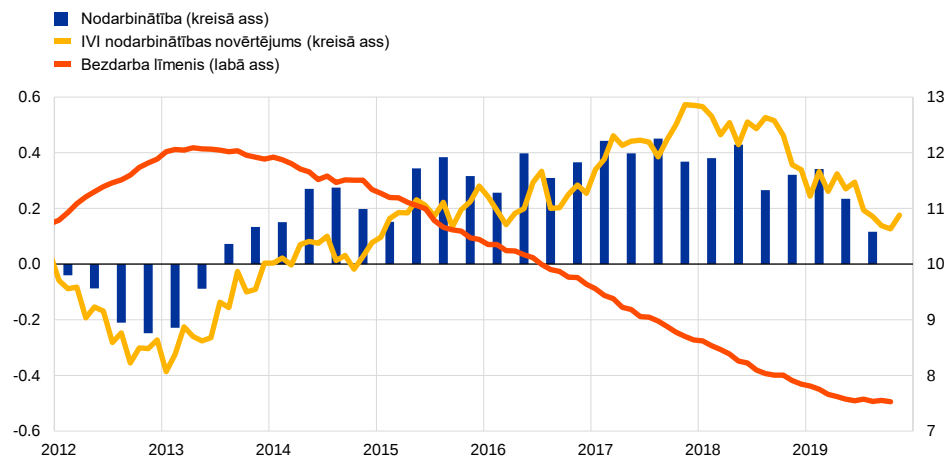
Situācija darba tirgū turpināja uzlaboties, taču nedaudz lēnākā tempā

(sk. 11. att.). 2019. gada 3. ceturksnī nodarbinātības līmenis palielinājās par 0.1% (2. ceturksnī – par 0.2%). Šis nelielais kāpums bija plaši vērojams visās nozarēs un valstīs. Pašlaik nodarbinātības līmenis ir par 3.9% augstāks nekā pirms krīzes 2008. gada 1. ceturksnī sasniegtais lielākais rādītājs. Bezdarba līmenis 3. ceturksnī nemainījās (7.6%). Oktobrī tas samazinājās līdz 7.5% un saglabājas tuvu zemajam līmenim, kas bija vērojams pirms krīzes. Darba ražīgums uz vienu nodarbināto 2019. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.1%. Apsekojumu rādītāji liecina, ka nodarbinātības kāpums tuvākajā laikā joprojām būs pozitīvs. 4. ielikumā aprakstīta darba tirgus galveno komponentu analīze un parādīts, ka darba tirgus attīstības temps joprojām ir augsts, lai gan tas nedaudz samazinās, liecinot par turpmāku nelielu darba tirgus situācijas uzlabošanos tuvākajā laikā.

11. attēls

Euro zonas nodarbinātība, IVI nodarbinātības un bezdarba novērtējums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %; difūzijas indekss; darbaspēks; %)

Avoti: Eurostat, Markit un ECB aprēķini.

Piezīmes. Iepirkumu vadītāju indekss (IVI) izteikts kā novirze no 50, dalīta ar 10. Jaunākie nodarbinātības dati atbilst stāvoklim 2019. gada 3. ceturksnī, IVI dati – stāvoklim 2019. gada novembrī un bezdarba līmeņa dati – stāvoklim 2019. gada oktobrī.

Privāto patēriņu joprojām veicina lielāki darba ienākumi un stabilākas mājsaimniecību bilances.

Pēc nedaudz vājākas izaugsmes 2. ceturksnī privātais patēriņš 2019. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.5%. Mazumtirdzniecības apjoms 2019. gada 3. ceturksnī vidēji par 0.5% pārsniedza 2. ceturksnī sasniegto līmeni, kad mazumtirdzniecības apjoms arī pieauga par 0.6% ceturksnī. Tomēr oktobrī salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi tas samazinājās par 0.6%. Vidēja termiņa perspektīvā darba ienākumu kāpums joprojām veicina patērētāju tēriņu pamattempu. Turklāt mājsaimniecību bilanču nepārtraukta nostiprināšanās vēl arvien ir nozīmīgs patēriņa kāpumu veicinošs faktors.

Uzņēmējdarbībā veiktie ieguldījumi (ar būvniecību nesaistīti ieguldījumi)

2019. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni nedaudz pieauga (par 0.2%) pēc nozīmīgā kāpuma iepriekšējā ceturksnī, ko noteica Īrijā veiktie ieguldījumi intelektuālajā īpašumā. Saņemtā informācija liecina par nelielu ieguldījumu uzņēmējdarbībā kāpumu euro zonā. Kapitālpreču ražotāju konfidence novembrī nedaudz stabilizējās, lai gan vidēji ceturksnī tā turpināja samazināties, un to veicināja globālā nenoteiktība un daudzi strukturālie faktori (piemēram, vides aizsardzības noteikumi un tehnoloģiskās pārmaiņas). Apstrādes rūpniecībā vērojamā jaudu noslodzes samazināšanās kopā ar nelielām peļņas maržām un peļņas gaidām arī norāda uz nelielu ieguldījumu kāpumu. Taču pozitīvi ir tas, ka ieguldījumus uzņēmējdarbībā joprojām veicinās labvēlīgi finansēšanas nosacījumi.

Ieguldījumi mājokļos pēc neliela pieauguma 2. ceturksnī (0.1%) 2019. gada 3. ceturksnī palielinājās par 0.6%.

Arī ieguldījumi būvniecībā 3. ceturksnī pieauga (par 0.3%) – to veicināja gan dzīvojamo, gan nedzīvojamo ēku komponenti. Neraugoties uz notiekošo mājokļu nozares atveseļošanos, īstermiņa un apsekojumu rādītāji liecināja par atšķirīgām mājokļu tirgu norisēm. No vienas puses, pieprasījuma puses rādītāji (piemēram, patērētāju nodomi palielināt ar jaunu vai esošo mājokli saistītus tēriņus) liecina par spēcīgu dinamiku. No otras puses, piedāvājuma puses

rādītāji (piemēram, būvniecības produkcija, izsniegto būvatļauju skaits un būvuzņēmumu pārskati par darbaspēka nepietiekamību) norāda uz arvien nozīmīgākiem ražošanas ierobežojumiem. Gaidāms, ka 4. ceturksnī ieguldījumu temps mājokļos joprojām būs pozitīvs, bet sarūkošs. Oktobrī un novembrī konfidences rādītāji samazinājās, lai gan tie joprojām bija augstāki par vēsturisko vidējo rādītāju, savukārt mājokļu tirgus IVI bija vidēji 50.7 (3. ceturksnī – 50.1).

Euro zonas reālais kopējais eksports 2019. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni turpināja augt lēnā tempā (par 0.4%; 2. ceturksnī – par 0.3%). Nedaudz normalizējoties eksportam uz Apvienoto Karalisti un Turciju, euro zonas preču eksports palielinājās, savukārt pakalpojumu eksports samazinājās. Eksports uz ASV turpināja augt, kompensējot negatīvu dinamiku saistībā ar pārējiem eksporta galamērķiem, īpaši Āzijas valstīm. Neto tirdzniecības devums IKP kāpumā bija mazliet negatīvs (–0.1 procentu punkts). Raugoties nākotnē, apsteidzošie rādītāji liecina, ka vājas dinamikas apstākļos tirdzniecības nosacījumi stabilizējas. Pirmās norādes par zemākā līmeņa sasniegšanu 4. ceturksnī izriet no mazāk sarūkošiem eksporta pasūtījumiem, bet pārvadājumu rādītāji atkal kļuvuši neviendabīgi. Arī starptautiskās tirdzniecības politikas nosacījumi negatīvi ietekmējuši nesenās tirdzniecības norises, jo apstrādes rūpniecības darbība notiek cieši saistītā reģionālā tīklā, kas euro zonu padara īpaši neaizsargātu pret augošiem protekcionisma pasākumiem (sk. 1. ielikumu "Tarifu kāpuma ietekme globālo vērtības ķēžu kontekstā").

Jaunākie tautsaimniecības rādītāji un apsekojumu rezultāti joprojām liecina par lēnu euro zonas tautsaimniecības izaugsmes tempu. Eiropas Komisijas ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ENR) novembrī pārsniedza ilgtermiņa vidējo rādītāju, lai gan līdz šim gada 4. ceturksnī tas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni vidēji samazinājies. Kopumā no oktobra līdz novembrim apvienotais produkcijas izlaides IVI nemainījās, saglabājoties līmenī, kas, neraugoties uz tā samazināšanos vidēji ceturksnī līdz pat novembrim, liecina par nepārtrauktu lēnu izaugsmi.

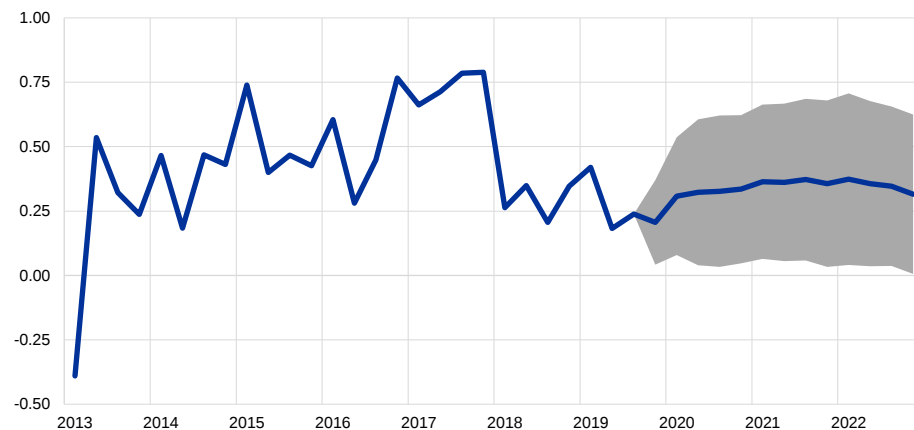
Nākotnē gaidāms, ka labvēlīgi finansēšanas nosacījumi turpinās veicināt euro zonas tautsaimniecības izaugsmi. ECB stimulējošā monetārā politika joprojām veicina iekšzemes pieprasījumu. Pastāvīgs nodarbinātības un darba samaksas kāpums, kā arī mājsaimniecību bilanču uzlabošanās ir faktori, kuriem vēl arvien vajadzētu veicināt privāto patēriņu. Vienlaikus gaidāms, ka joprojām vērojamais (lai gan lēnāks) globālās aktivitātes kāpums stimulēs izaugsmi.

Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai paredz reālā IKP gada pieaugumu 2019. gadā par 1.2%, 2020. gadā – par 1.1%, bet 2021. un 2022. gadā – par 1.4% (sk. 12. att.). Reālā IKP pieaugums 2020. gadā salīdzinājumā ar 2019. gada septembra iespēju aplēsēm koriģēts un nedaudz (par 0.1 procentu punktu) pazemināts, ņemot vērā lejupvērstas ārējā pieprasījuma korekcijas, kuras tikai daļēji kompensē atbalstoša fiskālā un monetārā politika, kā arī efektīvs euro kursa sarukums. Euro zonas izaugsmes perspektīvas riski, kas saistīti ar ģeopolitiskiem faktoriem, augošu protekcionismu un jauno tirgus ekonomikas valstu ievainojamību, joprojām ir negatīvi, bet nedaudz mazinājušies.

12. attēls

Euro zonas reālais IKP (t.sk. aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %)

Avoti: Eurostat un raksts "Eurosystem staff macroeconomic projections for the euro area, December 2019" ("Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai. 2019. gada decembris"), kas 2019. gada 12. decembrī publicēts ECB interneta vietnē. Piezīmes. Diapazonus, ko izmanto, lai atainotu iespēju aplēses, veido, izmantojot faktiskā iznākuma un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavoto iespēju aplēšu atšķirības. Diapazoni ir divas reizes lielāki par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Diapazonu aprēķināšanai izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, skaidrota dokumentā "New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges" ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris), kas pieejams ECB interneta vietnē.

4. Cenas un izmaksas

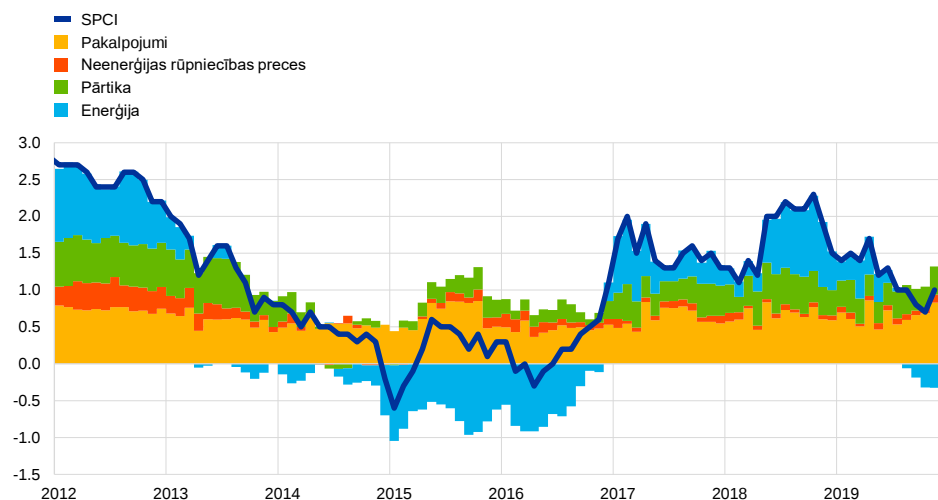
Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2019. gada novembrī pieauga līdz 1.0% (oktobrī – 0.7%), galvenokārt atspoguļojot lielāku pakalpojumu un pārtikas cenu inflāciju. Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenām, gaidāms, ka kopējā inflācija nākamajos mēnešos nedaudz palielināsies. Inflācijas gaidu rādītāji ir zemi. Pamatinflācijas rādītāji joprojām kopumā ir vāji, lai gan dažas pazīmes liecina par nelielu kāpumu saskaņā ar iepriekšējām gaidām. Lai gan darbaspēka izmaksu spiediens ierobežotāka darbaspēka tirgus apstākļos pastiprinājies, izaugsmes tempa palēnināšanās aizkavē tā ietekmi uz inflāciju. Paredzams, ka vidējā termiņā inflācija palielināsies. To veicinās ECB monetārās politikas pasākumi, notiekošā ekonomiskā izaugsme un stabils darba samaksas kāpums. Šis novērtējums kopumā atspoguļots arī Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai, paredzot, ka SPCI gada inflācija 2019. gadā būs 1.2%, 2020. gadā – 1.1%, 2021. gadā – 1.4% un 2022. gadā – 1.6%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2019. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm SPCI inflācijas perspektīva koriģēta un 2020. gadam nedaudz paaugstināta, bet 2021. gadam nedaudz pazemināta, un to galvenokārt noteikušas gaidāmās nākotnes enerģijas cenu tendences. Tiek prognozēts, ka SPCI gada inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2019. gadā būs 1.0%, 2020. gadā – 1.3%, 2021. gadā – 1.4% un 2022. gadā – 1.6%.

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi SPCI inflācija novembrī palielinājās līdz 1.0% (oktobrī – 0.7%). Tas galvenokārt skaidrojams ar pakalpojumu un pārtikas cenu inflācijas kāpumu un (mazāk) ar neenerģijas rūpniecības preču inflācijas pieaugumu, kas vairāk nekā kompensēja nelielu enerģijas cenu inflācijas sarukumu turpmāk.

13. attēls

Komponentu devums euro zonas kopējā SPCI inflācijā

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada novembrī (ātrās aplēses). 2015. gada izaugsmes tempam ir augšupvērstas kropļojums saistībā ar metodoloģiskām pārmaiņām (sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 ielikumu "Jauna Vācijas komplekso tūrisma braucienu cenu indeksa noteikšanas metode un tās ietekme uz SPCI inflāciju").

Pamatinflācijas rādītāji kopumā saglabājās zemā līmenī. SPCI inflācija (neietverot pārtikas un enerģijas cenas) turpināja palielināties un novembrī sasniedza 1.3% (oktobrī – 1.1%; septembrī – 1.0%), atspoguļojot arī ar metodoloģiskām pārmaiņām saistītās lejupvērstās ietekmes pakāpenisko izzušanu.⁶ Alternatīvi pamatinflācijas rādītāji, kuri parasti ir mazāk svārstīgi nekā SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas), pēdējos ceturkšņos bijuši samērā stabili (dati pieejami tikai līdz oktobrim; sk. 14. att.). SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas, ar ceļošanu saistītos komponentus un apģērba cenas) oktobrī bija 1.1%, turpinot ļoti pakāpenisko augšupvērsto tendenci, kas sākās 2017. gada sākumā. Citu pamatinflācijas rādītāju, t.sk. PCCI (*Persistent and Common Component of Inflation*) rādītāja un *Supercore* rādītāja,⁷ dinamika liecināja, ka vairākus ceturkšņus turpinājusies plaši vērotā horizontālā virzība.

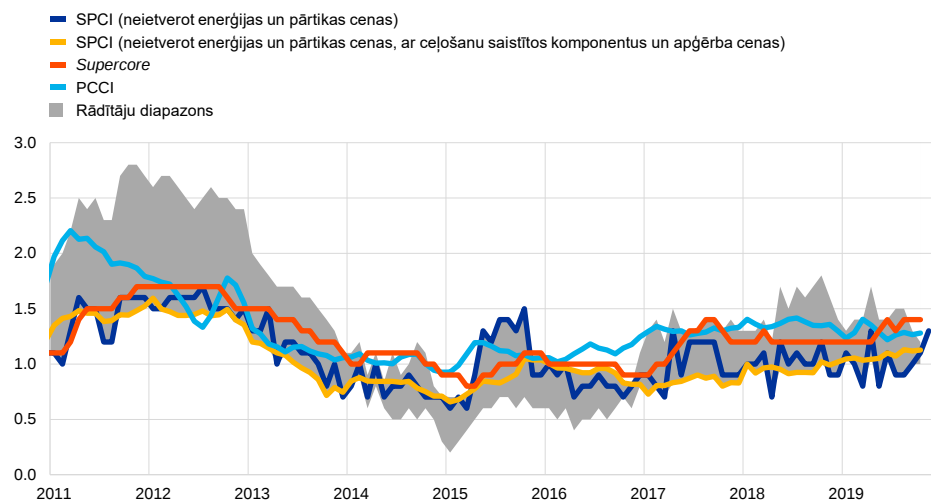
⁶ Vācijas komplekso tūrisma braucienu cenu statistiskās uzskaites pārmaiņām bija lejupvērstā ietekme uz euro zonas pakalpojumu cenu inflāciju un SPCI inflāciju (neietverot pārtikas un enerģijas cenas), bet šī ietekme pamazām izzūd. Sīkāku informāciju sk. raksta *Economic Conditions in Germany* ielikumā *Dampening special effect in the HICP* in July 2019. (*Monthly Report*, Deutsche Bundesbank, August 2019, pp. 57–59).

⁷ Sīkāku informāciju par šiem pamatinflācijas rādītājiem sk. ECB 2018. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 raksta *Measures of underlying inflation for the euro area* ("Euro zonas pamatinflācijas rādītāji") 2. un 3. ielikumā.

14. attēls

Pamatinflācijas rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie pieejamie dati par SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas; ātrā aplēse) attiecas uz 2019. gada novembri un par visiem citiem rādītājiem – uz 2019. gada oktobri. Pamatinflācijas rādītāji ietver šādus rādītājus: SPCI (neietverot enerģijas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un neapstrādātās pārtikas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas, ar ceļošanu saistītos komponentus un apģērba cenas), SPCI skaitļu kopas vidējo, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (*trimmed mean*; 10%), SPCI skaitļu kopas vidējo, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (30%) un SPCI svērtu mediānu. SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2015. gada izaugsmes tempam ir augšupvērstis kropļojums saistībā ar metodoloģiskām pārmaiņām (sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 ielikumu "Jauna Vācijas komplekso tūrisma braucienų cenu indeksa noteikšanas metode un tās ietekme uz SPCI inflāciju").

Ar naftas piegādes cenām saistītais spiediens attiecībā uz SPCI neenerģijas rūpniecības precēm vēlākos piegādes ķēdes posmos saglabājās kopumā stabils.

Iekšzemes tirdzniecībai paredzēto nepārtikas patēriņa preču ražotāju cenu inflācija, kas raksturo cenu spiedienu vēlākos piegādes ķēdes posmos, oktobrī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu bija 0.8% (tāda pati kā jūlijā un augstāka par tās vēsturisko vidējo rādītāju). Attiecīgā importa cenu gada inflācija oktobrī turpināja pazemināties (līdz 0.5%; septembrī – 0.9%). Cenu spiediena rādītāji sākotnējos piegādes ķēdes posmos oktobrī nedaudz pavājinājās, sarppatēriņa preču ražotāju cenu gada inflācijai un importa starppatēriņa preču cenu inflācijai pazeminoties attiecīgi līdz –1.0% (septembrī – –0.7%) un –0.5% (septembrī – 0.4%). Par ārējā cenu spiediena pavājināšanos liecina ražotāju cenu globālā inflācija (neietverot enerģijas cenas), kas oktobrī turpināja nedaudz pazemināties (līdz 1.1%; septembrī – 1.2%).

Saglabājies noturīgs darba samaksas pieauguma temps. Atlīdzības vienam nodarbinātajam gada kāpums 2019. gada 3. ceturksnī nedaudz pazeminājās (līdz 2.1%; 2. un 1. ceturksnī – attiecīgi 2.2% un 2.3%; sk. 15. att.). 2019. gada rādītājus ietekmēja būtisks sociālā nodrošinājuma iemaksu kritums Francijā.⁸ Darba samaksas vienam nodarbinātajam gada pieaugums (neietverot sociālā nodrošinājuma iemaksas) 3. ceturksnī bija 2.5% (tāds pats kā 2. ceturksnī; 1. ceturksnī – 2.6%; 2018. gadā vidēji – 2.3%). Vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas gada kāpuma temps euro zonā 2019. gada 3. ceturksnī bija 2.6% (2. ceturksnī – 2.0%). Šo kāpumu lielākoties noteica vienreizēji maksājumi Vācijas

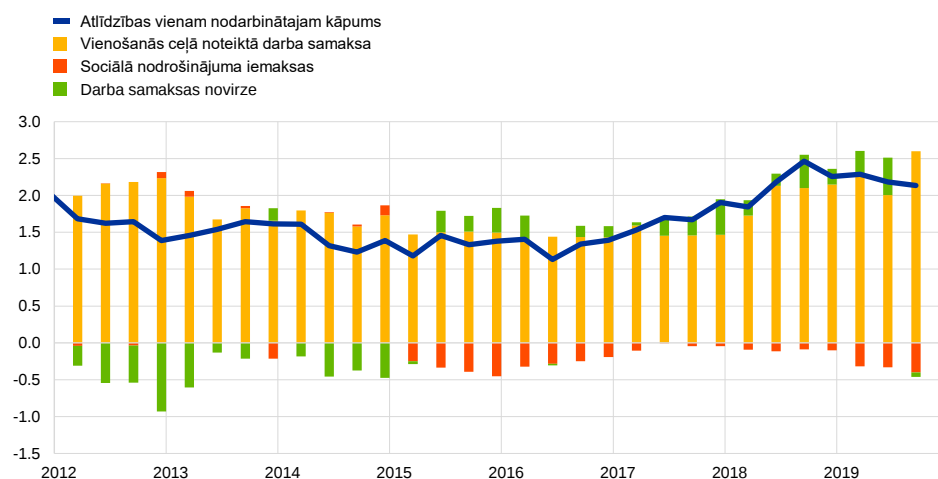
⁸ Diskusiju sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" 5. ielikumā.

rūpniecības nozarē. Salīdzinot dažādus rādītājus un neņemot vērā īslaicīgus faktorus, darba samaksas dinamika kopš 2018. gada vidus bijusi kopumā horizontāla, svārstoties vēsturiski vidējā rādītāja līmenī vai nedaudz virs tā.

15. attēls

Atlīdzības vienam nodarbinātajam komponentu devums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

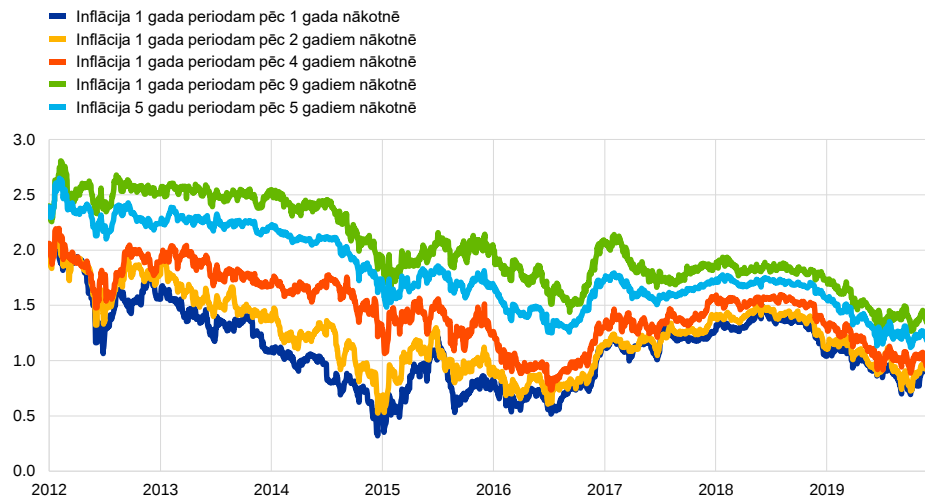
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 3. ceturksnī.

Uz tirgus instrumentiem balstītie ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji saglabājušies ļoti zemā līmenī, un vēsturiski zemā līmenī atrodas arī uz apsekojumiem balstītie gaidu rādītāji. Uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji aplūkojamā periodā kopumā saglabājās stabili, svārstoties nedaudz virs 2019. gada oktobra sākumā sasniegtā jaunā vēsturiski zemākā līmeņa. 5 gadu nākotnes inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likme pēc 5 gadiem nākotnē 2019. gada 11. decembrī bija aptuveni 1.25% (aptuveni tādā pašā līmenī, kāds bija vērojams Padomes monetārās politikas jautājumiem veltītās septembra sanāksmes laikā). Tomēr uz tirgus instrumentiem balstītā deflācijas iespējamība joprojām bija ierobežota, iezīmējot 2019. gadā vērotās augšupvērstās tendences virziena maiņu. Kopumā uz tirgus instrumentiem balstīto inflācijas gaidu rādītāju nākotnes tendence joprojām norāda uz ilgu zemas inflācijas periodu. ECB 2019. gada 4. ceturksņa aptauja *Survey of Professional Forecasters*, kā arī *Consensus Economics* un *Euro Zone Barometer* novembra publikācijas liecina, ka ilgtermiņa inflācijas gaidu rādītāji, kuru pamatā ir apsekojumi, arī atrodas vēsturiski zemā līmenī.

16. attēls

Uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīme: Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 11. decembrī.

Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses paredz, ka pamatinflācija vidējā termiņā palielināsies.

Šīs aplēses, kas balstītas uz novembra beigās pieejamo informāciju, paredz, ka kopējā SPCI inflācija 2019., 2020., 2021. un 2022. gadā vidēji būs attiecīgi 1.2%, 1.1%, 1.4% un 1.6% (ECB speciālistu 2019. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs 2019., 2020. un 2021. gadam – attiecīgi 1.2%, 1.0% un 1.5%; sk. 17. att.). Korekcijas veiktas, galvenokārt pamatojoties uz gaidāmo nākotnes enerģijas cenu tendenci, kura 2020. gadam koriģēta un paaugstināta, bet 2021. gadam pazemināta saistībā ar augstākām naftas cenām īstermiņa perspektīvā un nedaudz stiprāk lejupvērstu nākotnes līgumu naftas cenu līknes tendenci. Pēc mērena kāpuma līdz 2019. gada beigām SPCI inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) dinamika 2020. gadā būs horizontāla 1.3% līmenī, bet 2021. gadā palielināsies līdz 1.4% un 2022. gadā – līdz 1.6%. Gaidāms, ka SPCI inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) kāpumu veicinās ekonomiskās aktivitātes pastiprināšanās, samērā stabils darba samaksas pieaugums ierobežota darbaspēka tirgus apstākļos un peļņas maržu kāpums, atjaunojoties ekonomiskajai aktivitātei, kuru stimulē arī ECB 2019. gada septembrī īstenotie monetārās politikas pasākumi. Gaidāms, ka arī neenerģijas izejvielu cenu pieaugums nodrošinās devumu SPCI inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) kāpumā.

17. attēls

Euro zonas SPCI inflācija (t.sk. aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un raksts [Eurosystem staff macroeconomic projections for the euro area, December 2019](#) ("Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2019. gada 12. decembrī publicēts ECB interneta vietnē. Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 3. ceturksnī (faktiskie dati) un stāvoklim 2022. gada 4. ceturksnī (aplēses). Diapazoni, kas izmantoti, lai atainotu iespēju aplēses, balstīti uz faktiskā iznākuma un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavoto iespēju aplēšu atšķirībām. Diapazons ir divas reizes lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Diapazonu aprēķināšanai izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, skaidrota dokumentā [New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges](#) ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris). Iespēju aplēsēs ietvertie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 27. novembrī.

5. Nauda un kredītu atlikumi

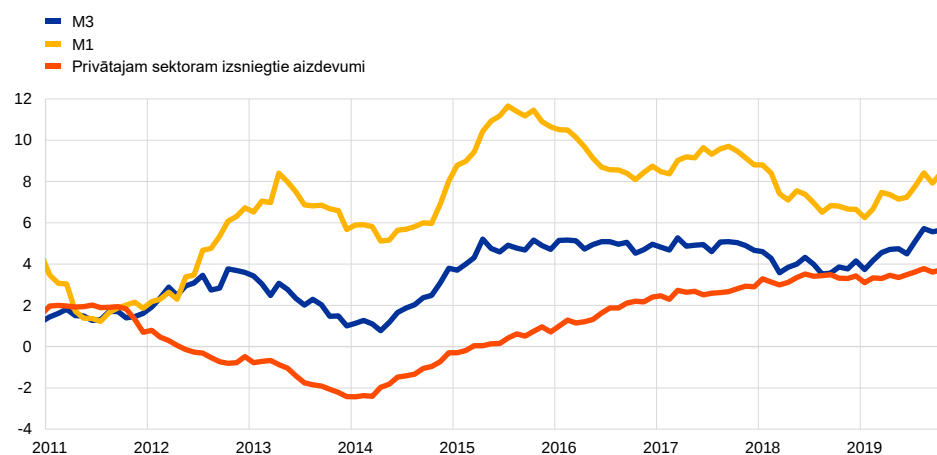
Plašās naudas gada kāpuma temps 2019. gada oktobrī saglabājās stabils, savukārt privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikums turpināja pakāpeniski augt. Noturīgais M3 kāpuma temps galvenokārt atspoguļoja naudas turēšanas ļoti zemās izvēles izmaksas. Labvēlīgi banku finansēšanas un kredītu nosacījumi joprojām veicināja aizdevumu plūsmas un tādējādi arī tautsaimniecības izaugsmi. Nefinanšu sabiedrību (NFS) parāda vērtspapīru neto emisijas apjoms, kas stabili auga jau iepriekšējā ceturksnī, 2019. gada 3. ceturksnī palielinājās. Obligāciju tirgus apstākļi joprojām veicina parāda vērtspapīru emisijas aktivitāti.

Plašās naudas apjoms oktobrī auga stabilā tempā. M3 gada kāpuma temps oktobrī nemainījās (5.6%; sk. 18. att.), nedaudz pārsniedzot līmeni, kāds bija vērojams laikposmā no 2015. gada līdz 2018. gadam, kad aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros veiktajām neto aktīvu iegādēm bija pozitīva ietekme (aptuveni 5%). Plašās naudas pieauguma tempu veicināja monetāro instrumentu turēšanas ļoti zemās izvēles izmaksas, savukārt lēnāka ekonomiskā izaugsme to kavēja. Arī procentu likmju situācija ietekmē M3 sastāvu, jo tā palielina apjoma koncentrāciju vislikvīdākajos instrumentos. Tāpēc tāpat kā iepriekšējos ceturkšņos M3 kāpumu joprojām noteica šaurās naudas rādītājs M1, kas ietver noguldījumus uz nakti un skaidro naudu apgrozībā. M1 gada pieauguma temps palielinājās no 7.8% septembrī līdz 8.4% oktobrī, turpinot kopš gada sākuma vērojamo kāpuma tendenci.

18. attēls

M3, M1 un aizdevumi privātajam sektoram

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Piezīmes. Aizdevumu atlikumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada oktobrī.

Noguldījumi uz nakti bija galvenais plašās naudas pieaugumu noteicošais faktors.

Noguldījumu uz nakti atlikuma gada kāpuma temps oktobrī turpināja palielināties (līdz 9.0%; septembrī – 8.5%). Skaidrās naudas apgrozībā stabilā dinamika negatīvu procentu likmju vidē neliecina par pastiprinātu skaidrās naudas aizstāšanu ar noguldījumiem. Īstermiņa noguldījumu, izņemot noguldījumus uz nakti

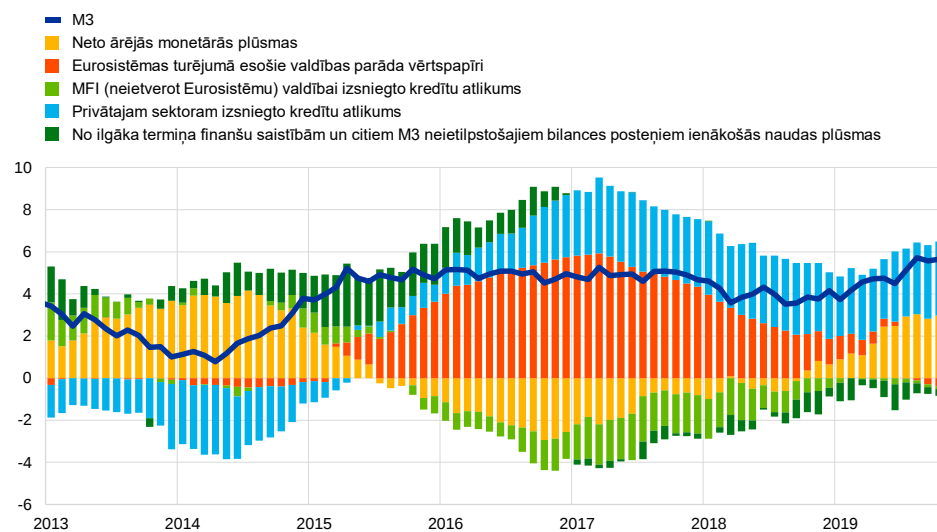
(t.i., $M2 - M1$), atlikuma ietekme uz $M3$ kāpumu oktobrī bija pozitīva, un to galvenokārt noteica straujāks krājnoguldījumu pieaugums. Vienlaikus tirgojamiem finanšu instrumentiem (t.i., $M3 - M2$) joprojām bija neliela negatīva ietekme uz plašās naudas kāpumu, jo atlīdzība par šiem instrumentiem bija samērā zema.

Privātajam sektoram izsniegtie kredīti oktobrī joprojām bija galvenais plašās naudas piedāvājuma palielināšanās avots. Privātā sektora kreditēšana būtiski veicināja plašās naudas pieaugumu (sk. stabiņu zilo daļu 19. att.). Tomēr kopš 2019. gada sākuma novēroto plašās naudas kāpuma tempa paātrināšanos galvenokārt nosaka ārējo monetāro plūsmu dinamika (sk. stabiņu dzelteno daļu 19. att.). Šī norise atspoguļo ārvalstu investoru intereses palielināšanos par euro zonas aktīviem. Vienlaikus AIP ietvaros veikto neto aktīvu iegāžu pārtraukšana 2018. gada beigās liecināja, ka Eurosistēmas turējumā esošo valdības vērtspapīru devums bija neliels (sk. stabiņu sarkano daļu 19. att.). Turklāt ilgāka termiņa finanšu saistību negatīvā ietekme joprojām bija neliela (sk. stabiņu tumši zaļo daļu 19. att.).

19. attēls

M3 un tajā neietilpstošie bilances posteņi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

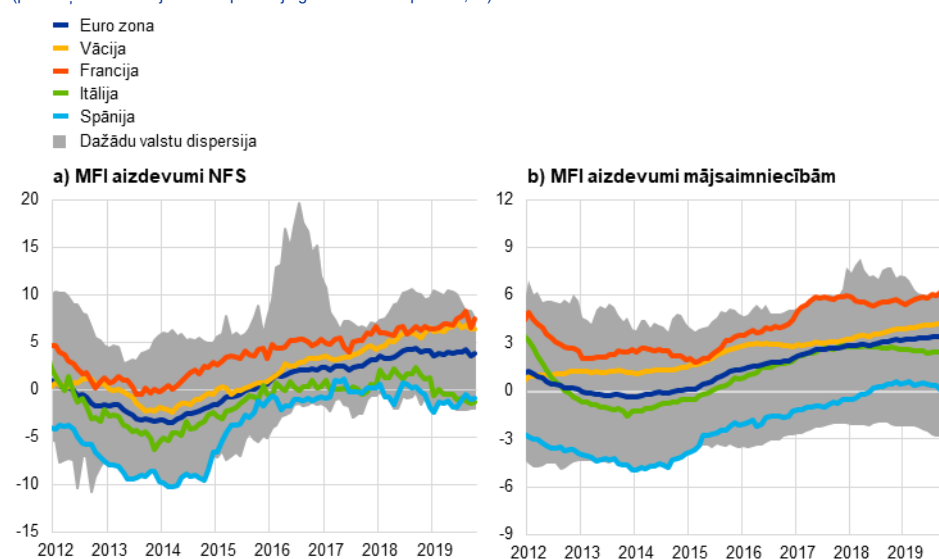
Piezīmes. Privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikums ietver privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikumu un euro zonas ne-MFI privātā sektora emitēto MFI parāda vērtspapīru turējumus. Kā tāds tas ietver arī Eurosistēmas "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" ietvaros veiktās ne-MFI parāda vērtspapīru iegādes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada oktobrī.

Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps nedaudz palielinājās, tādējādi nostiprinoties pakāpeniska pieauguma tendencei. Privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei) oktobrī nedaudz palielinājās (līdz 3.7%; septembrī – 3.6%; sk. 18. att.). Šādu dinamiku galvenokārt noteica NFS saņemto aizdevumu atlikuma gada kāpuma tempa pieaugums, kas oktobrī sasniedza 3.8% (septembrī – 3.6%), tādējādi nostiprinot stabilizēšanās tendenci kopš 2018. gada vidus novērotajā līmenī (aptuveni 4%). Aizdevumi pakalpojumu nozares uzņēmumiem, t.sk. uzņēmumiem, kas sniedz ar

nekustamajiem īpašumiem saistītus pakalpojumus, veido lielāko NFS izsniegto aizdevumu atlikuma pieauguma daļu. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps turpināja pakāpeniski palielināties, un to īpaši veicināja labvēlīgi kredītu nosacījumi un mājokļu tirgus dinamika. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps oktobrī nedaudz palielinājās (līdz 3.5%; septembrī – 3.4%). Uzņēmumiem un mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma kāpums joprojām būtiski atšķiras dažādās valstīs (sk. 20. att.), atspoguļojot arī atšķirīgas ekonomiskās attīstības norises laika gaitā dažādās valstīs, citu finansējuma avotu dažādu pieejamību, mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību parādsaistību līmeni un mājokļu cenu dinamikas atšķirības valstīs.

20. attēls. MFI aizdevumi atsevišķās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %)

Avots: ECB.

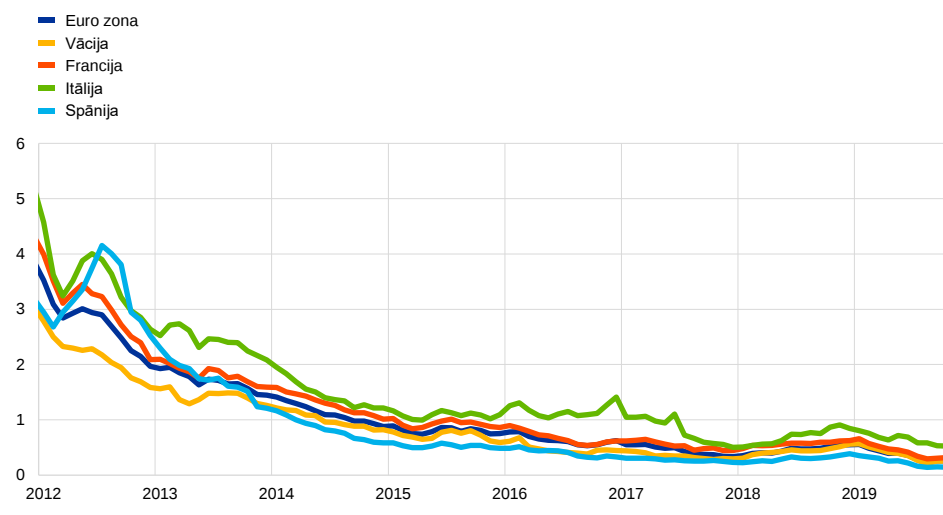
Piezīmes. Aizdevumu atlikumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei; NFS gadījumā aizdevumu atlikumi koriģēti arī atbilstoši naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Dažādu valstu dispersiju aprēķina, izmantojot fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo un maksimālo vērtību. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada oktobrī.

Banku parāda finansējuma nosacījumi joprojām bija labvēlīgi. Euro zonas kopējās banku parāda finansējuma izmaksas, kas kopš gada sākuma samazinājušās atbilstoši naudas tirgus procentu likmēm, 2019. gada 3. ceturksnī saglabājās ļoti zemā līmenī (sk. 21. att.). Šī norise atspoguļo banku obligāciju peļņas likmju būtiska sarukuma tendenci, lai gan kopš septembra novērots neliels obligāciju peļņas likmju kāpums, atspoguļojot bezriskā procentu likmju plašāku pieaugumu. Vienlaikus euro zonas banku noguldījumu procentu likmes oktobrī sasniedza jaunu vēsturiski zemāko līmeni. Lai gan banku parāda finansējuma izmaksu dinamika lielākajās euro zonas valstīs bija vērojama vienlaikus, atspoguļojot ECB monetārās politikas pasākumus, banku finansējuma izmaksu līmenis tajās joprojām bija atšķirīgs. Atbildēs ECB veiktajā banku veiktās kredītēšanas apsekojumā euro zonas bankas norādīja, ka gaidāma neto aktīvu iegāžu atsākšana AIP ietvaros, lai turpmāk mazinātu tirgus finansēšanas nosacījumu stingrību, tādējādi turpinot veicināt finansēšanas nosacījumu uzlabošanu. Turklāt lejupvērstu spiedienu uz euro zonas banku aizdevumu un noguldījumu procentu likmju starpību, kam ir ierobežojoša

ietekme uz banku pelnītspēju, kompensē kredītēšanas apjoma kāpums, un kopējā ietekme uz tīrajiem procentu ienākumiem (kā kredītu pievienoto procentu likmju un aizdevumu apjoma produkts) ir bijusi nedaudz pozitīva. Neraugoties uz banku panākto progresu bilanču konsolidēšanā, piemēram, samazinot ienākumus nenesošo kredītu atlikumu, euro zonas banku pelnītspējas līmenis gan starptautisko standartu, gan vēsturiskā skatījumā saglabājas zems, un tas var ierobežot banku starpniecības un monetārās politikas signālu raidīšanas spējas. Ņemot to vērā, daži no ECB nesen ieviestajiem nestandarta monetārās politikas pasākumiem (piemēram, ITRMO III un divu līmeņu rezervju atlīdzības sistēmas ieviešana) vērsti uz banku veikto starpniecības pakalpojumu veicināšanu.

21. attēls. Kopējās banku parāda finansējuma izmaksas

(noguldījumu un uz nenodrošinātiem tirgus instrumentiem balstīta parāda finansējuma kopējās izmaksas; gadā, %)

Avoti: ECB, *Markit iBoxx* un ECB aprēķini.

Piezīmes. Noguldījumu kopējās izmaksas aprēķina kā jauno darījumu procentu likmju noguldījumiem uz nakti, noguldījumiem ar noteiktu termiņu un noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu, kas svērti ar to attiecīgo atlikumu, vidējo rādītāju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada oktobrī.

Labvēlīgas aizdevumu procentu likmes turpina veicināt tautsaimniecības izaugsmi.

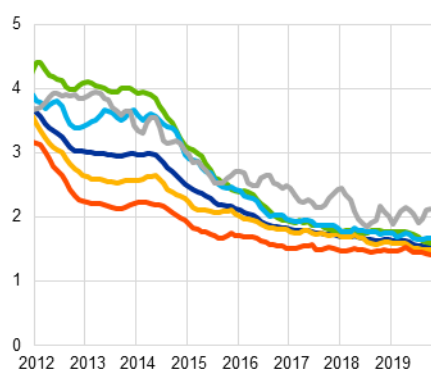
Dažos pēdējos mēnešos NFS izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes kopumā saglabājušās nemainīgas atbilstoši tirgus darījumu atsauces procentu likmju dinamikai, savukārt tādas pašas majsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu procentu likmes turpināja samazināties. NFS izsniegto banku aizdevumu kopējā procentu likme 2019. gada oktobrī (sk. 22. att.) bija 1.56% un tikai nedaudz pārsniedza vēsturiski zemāko līmeni, savukārt mājokļa iegādei izsniegto banku aizdevumu kopējā procentu likme sasniedza jaunu vēsturiski zemāko līmeni, sarūkot līdz 1.44% (sk. 22. att.). Konkurences spiedienam un labvēlīgākām banku finansējuma izmaksām bija ierobežojoša ietekme uz euro zonas NFS un majsaimniecībām izsniegto aizdevumu procentu likmēm. Kopumā kopš ECB kredītu nosacījumu stingrības mazināšanas pasākumu izziņošanas 2014. gada jūnijā NFS un majsaimniecībām izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes būtiski saruka. NFS un majsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu kopējās procentu likmes no 2014. gada maija līdz 2019. oktobrim samazinājās attiecīgi aptuveni par 140 bāzes punktiem un 150 bāzes punktiem.

22. attēls. Banku aizdevumu kopējās procentu likmes atsevišķās euro zonas valstīs

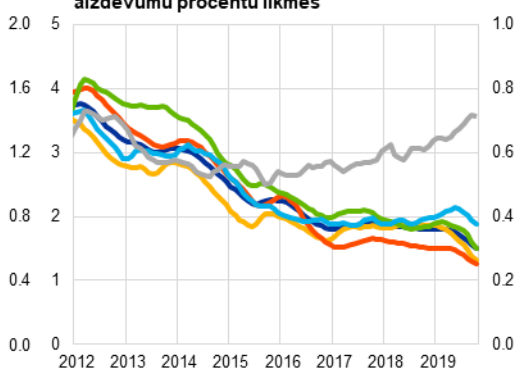
(gadā; %, triju mēnešu slidošie vidējie)

■ Euro zona
 ■ Vācija
 ■ Francija
 ■ Itālija
 ■ Spānija
 ■ Dažādu valstu standartnovirze (labā ass)

a) NFS izsniegto aizdevumu procentu likmes

b) Mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu procentu likmes

Avots: ECB.

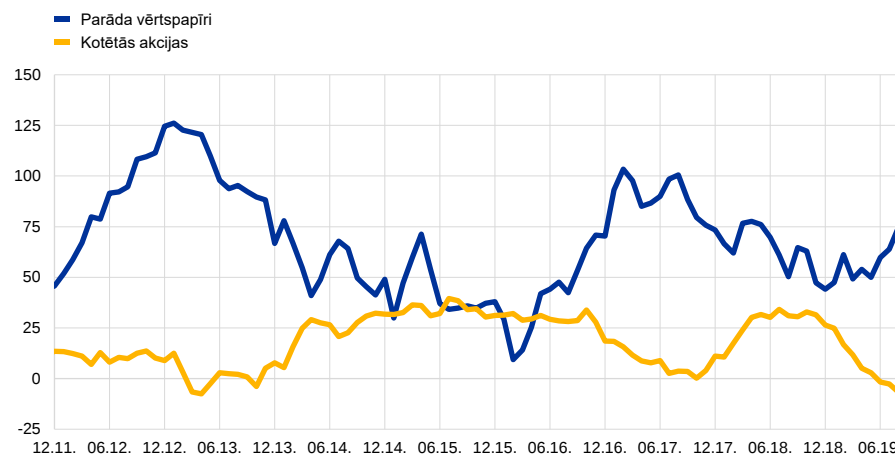
Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu slidošo vidējo. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, izmantojot fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada oktobrī.

Euro zonas NFS kopējā ārējā finansējuma gada plūsma 2019. gada 3. ceturksnī saglabājās stabila. Tā kā finansēšanas nosacījumi pašlaik ir labvēlīgi, NFS parāda finansējuma plūsmas kopumā joprojām bija samērā noturīgas pret pašreizējo ekonomiskās aktivitātes pavājināšanos. Tāpēc Apsekojums par finansējuma pieejamību uzņēmumiem euro zonā (*Survey on the access to finance of enterprises; SAFE*) liecina, ka mazie un vidējie uzņēmumi, kas ir būtiski atkarīgi no banku finansējuma, norāda uz banku pastāvīgu vēlmi tiem aizdot līdzekļus. Ārējais finansējums uzņēmumiem 2019. gada 3. ceturksnī pieauga, un to veicināja zemās un sarūkošās finansējuma instrumentu izmaksas. NFS parāda vērtspapīru neto emisijas apjoms 2019. gada 3. ceturksnī palielinājās – 2019. gadā līdz šim tas tuvojies rekordaugstam līmenim. Parāda vērtspapīru neto emisijas apjoma pieaugums 2019. gada 3. ceturksnī bija vērojams apstākļos, kad pakāpeniski atjaunojās NFS kreditēšana, t.sk. MFI aizdevumu izsniegšana, un kad turpinājās uzņēmumu obligāciju finansēšanas nosacījumu uzlabošanās, kas bija spēcīgāka nekā kreditēšanas nosacījumu uzlabošanās. Vidēja termiņa perspektīvā 2019. gadā novērotā parāda vērtspapīru emisijas apjoma pieauguma rezultātā gada neto emisijas plūsmas septembrī atgriezās 2018. gada pavasarī reģistrētajā līmenī, būtiski pārsniedzot 2018. gada decembrī novēroto zemāko rādītāju (sk. 23. att.). Kotēto akciju neto emisijas apjoms septembrī bija pozitīvs, bet visu 2019. gada 3. ceturksni saglabājās negatīvs, atspoguļojot uzņēmumu apvienošanās un pārņemšanas darījumu aktivitātes vājināšanos un kapitāla vērtspapīru finansējuma izmaksu kāpumu. Jaunākie tirgus dati rāda, ka parāda vērtspapīru neto emisijas apjoms 2019. gada oktobrī un novembrī saglabājās stabils, un to joprojām galvenokārt noteica investīciju kategorijas emitenti, lai gan arī augsta ienesīguma segmentā aktivitāte palielinājās.

23. attēls

Euro zonas NFS parāda vērtspapīru un kotēto akciju neto emisija

(gada plūsmas; miljrd. euro)

Avots: ECB.

Piezīmes. Mēneša rādītāji balstās uz 12 mēnešu periodu. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada septembrī.

NFS finansējuma izmaksas 2019. gada septembrī bija tuvu 2019. gada aprīlī sasniegtajam vēsturiski zemākajam rādītājam. NFS kopējās ārējā finansējuma nominālās izmaksas, kas ietver banku veikto kreditēšanu, parāda vērtspapīru emisiju tirgū un kapitāla vērtspapīru finansējumu, septembrī bija 4.6%. Tas bija par deviņiem bāzes punktiem augstāks rādītājs nekā aprīlī, kad finansējuma izmaksas sasniedza vēsturiski zemāko līmeni, taču tās joprojām bija ļoti labvēlīgas. Tiek lēsts, ka līdz novembra beigām finansējuma kopējās izmaksas saglabājušās pamatā nemainīgas (tāpat kā septembrī). Tas atspoguļo nedaudz zemākas kapitāla vērtspapīru izmaksas, kuras kompensēja nedaudz augstākas uz tirgus instrumentiem balstītā parāda finansējuma izmaksas. Zemākas aplēstās kapitāla vērtspapīru izmaksas galvenokārt noteica kapitāla vērtspapīru riska prēmiju sarukums, ko savukārt veicināja globālā riska noskaņojuma uzlabošanās. Turpretī uz tirgus instrumentiem balstītā parāda finansējuma izmaksu nelielais kāpums bija skaidrojams ar bezriskā procentu likmju pieaugumu, savukārt uzņēmumu obligāciju ienesīguma starpības tajā pašā periodā samazinājās.

6. Fiskālās norises

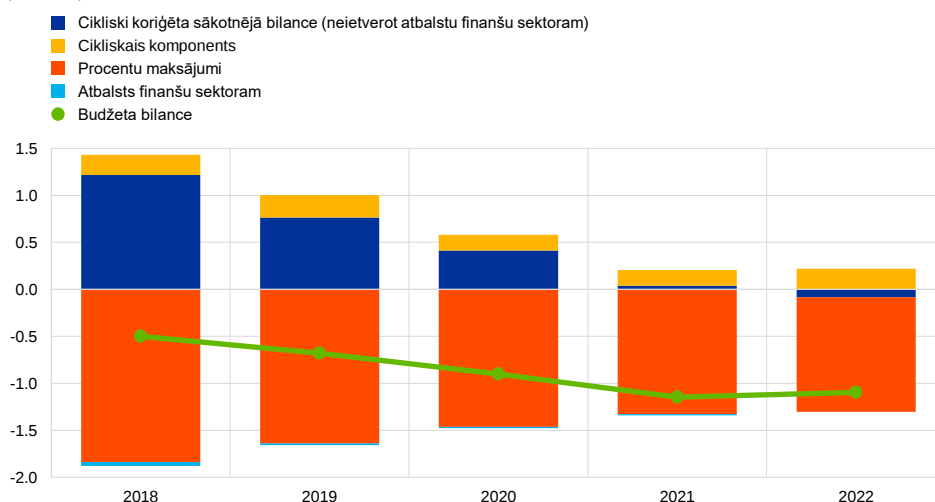
Paredzams, ka euro zonas fiskālais deficīts 2019.–2021. gadā stabili palielināsies. To noteiks mazāks sākotnējais budžeta pārpalikums. Sākotnējās budžeta bilances sarukums pamatā atspoguļo prognozētu ekspansīvu fiskālo nostāju, kas veicina ekonomisko aktivitāti. Gaidāms, ka euro zonas valstu valdības parāda attiecība pret IKP turpinās samazināties. To noteiks labvēlīga procentu likmju un izaugsmes tempa starpība un pozitīva (lai arī sarūkoša) sākotnējā budžeta bilance. Tomēr parāda līmenis vairākās valstīs joprojām ir augsts. Šajās valstīs valdībām jāīsteno apdomīga politika un jānodrošina strukturālās bilances mērķrādītāju sasniegšana, tādējādi palīdzot radīt apstākļus automātisko stabilizatoru brīvai darbībai. Ņemot vērā tautsaimniecības perspektīvas pasliktināšanos, valdībām, kurām ir fiskālās elastības iespējas, jābūt gatavām rīkoties efektīvi un savlaicīgi.

Paredzams, ka euro zonas valstu valdības budžeta bilance 2019.–2021. gadā stabili samazināsies, bet 2022. gadā stabilizēsies.⁹ Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm gaidāms, ka euro zonas valstu valdības budžeta deficīta rādītājs palielināties no 0.5% no IKP 2018. gadā līdz 0.7% no IKP 2019. gadā. Prognozēts, ka 2020. un 2021. gadā deficīts turpinās palielināties, bet pēc tam stabilizēsies 1.1% no IKP līmenī (sk. 24. att.). Budžeta bilances samazināšanos 2019.–2021. gadā pamatā nosaka cikliski koriģētās sākotnējās budžeta bilances sarukums. To daļēji kompensē mazāki procentu izdevumi, bet cikliskais komponents aplēšu periodā praktiski nemainās.

24. attēls

Budžeta bilance un tās komponenti

(% no IKP)

Avoti: ECB un Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses.
Piezīme: Dati attiecas uz euro zonas valstu kopējo valdības sektoru.

⁹ Sk. "Eurosistem staff macroeconomic projections for the euro area, December 2019" ("Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai"), kas 2019. gada 12. decembrī publicētas ECB interneta vietnē.

Euro zonas fiskālā perspektīva 2020. un 2021. gadam liecina par nedaudz vairāk atbalstošu fiskālo politiku salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2019. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm. Pēc nelielas augšupvērstas korekcijas 2019. gadā mazāka budžeta bilance 2020. un 2021. gadā atspoguļo papildus veiktu fiskālās stingrības mazināšanu, bet cikliskais komponents un procentu maksājumu prognozes pamatā nav mainījušās.

Vērtēts, ka euro zonas kopējā fiskālā nostāja 2019.–2021. gadā būs ekspansīva, bet 2021. gadā – kopumā neitrāla.¹⁰ Tiek lēsts, ka 2019. gadā fiskālā nostāja būs mazāk stingra, un prognozēts, ka 2020. un 2021. gadā tā joprojām būs ekspansīva, veicinot ekonomisko aktivitāti. To galvenokārt nosaka tiešo nodokļu samazinājumi Francijā un Nīderlandē, lielāki transferti un valsts investīcijas Itālijā un Vācijā, kā arī valdības patēriņa kāpums Vācijā, Nīderlandē un Spānijā. Prognozēts, ka 2022. gadā fiskālā nostāja būs kopumā neitrāla, ņemot vērā atsevišķus turpmākus ierobežotus tiešo nodokļu samazinājumus Francijā un papildu izdevumus Vācijā un Spānijā.

Paredzams, ka euro zonas kopējā valsts parāda attiecība pret IKP turpinās samazināties. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm gaidāms, ka euro zonas kopējā valdības parāda attiecība pret IKP kritīsies no 85.8% no IKP 2018. gadā¹¹ līdz 81.1% no IKP 2022. gadā. Šo sarukumu veicinās labvēlīga procentu likmju un izaugsmes tempa starpības dinamika¹² un sākotnējā budžeta pārpalikums, kas gan samazinās (sk. 25. att.). Salīdzinājumā ar septembra aplēsēm prognozēts, ka parāda rādītājs būs nedaudz augstāks. To noteiks vēsturisko datu augšupvērstā koriģēšana (0.5% no IKP 2018. gadā), mazāks prognozētais sākotnējais budžeta pārpalikums un mazāk labvēlīga procentu likmju un izaugsmes tempa starpība 2020. un 2021. gadā.

¹⁰ Fiskālā nostāja atspoguļo uz tautsaimniecību vērsto fiskālās politikas stimulu virzību un apjomu papildus valsts finanšu automatiskajai reakcijai uz ekonomiskās attīstības ciklu. Šajā gadījumā to mēra kā cikliski koriģētas sākotnējās budžeta bilances pārmaiņas, no cikliski koriģētās sākotnējās budžeta bilances atskaitot valdības atbalstu finanšu sektoram. Sīkāk par euro zonas fiskālās nostājas jēdzienu sk. ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 rakstā *The euro area fiscal stance* ("Euro zonas fiskālā nostāja").

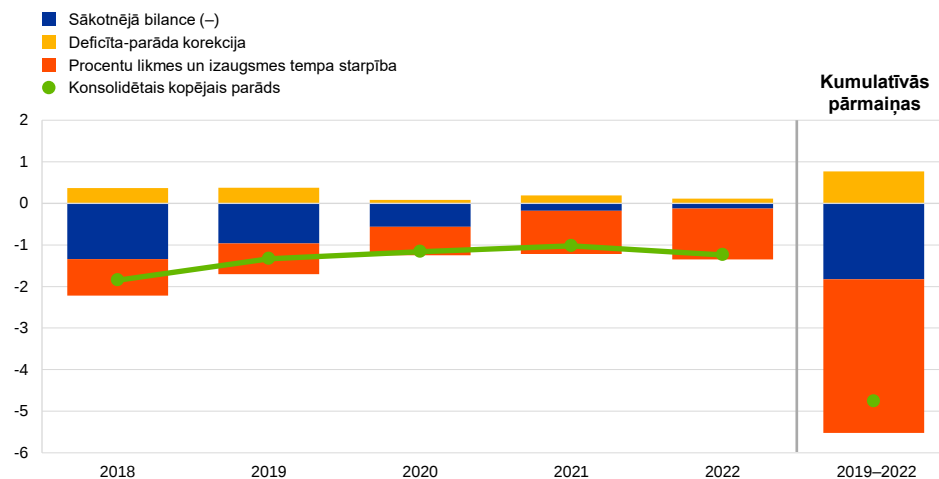
¹¹ Tā kā iespēju aplēsēs parasti ņemtas vērā jaunākās datu korekcijas, varētu būt atšķirības salīdzinājumā ar jaunākajiem apstiprinātajiem Eurostat datiem.

¹² Sīkāku informāciju sk. 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 ielikumā ["Procentu likmju un izaugsmes starpība un valdības parāda dinamika"](#).

25. attēls

Valsts parāda pārmaiņas noteicošie faktori

(procentu punktos no IKP)

Avoti: ECB un Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses.

Piezīme: Dati attiecas uz euro zonas valstu kopējo valdības sektoru.

Lai gan gaidāms, ka parāda rādītājs vairākumā euro zonas valstu samazināsies, tomēr dažās valstīs tas joprojām būtiski pārsniegs atsauces vērtību (60% no IKP). Šajās valstīs, kur valdības parāda līmenis joprojām ir augsts, valdībām jāīsteno apdomīga politika un jānodrošina strukturālās bilances mērķrādītāju sasniegšana, kas radīs apstākļus automātisko stabilizatoru brīvai darbībai. Ņemot vērā tautsaimniecības perspektīvas pasliktināšanos un joprojām nozīmīgos lejupvērstos riskus, valdībām, kurām ir fiskālās elastības iespējas, jābūt gatavām efektīvi un savlaicīgi rīkoties. Vienlaikus visām valstīm jāpastiprina centieni, kas vērsti uz izaugsmei labvēlīgākas valsts finanšu struktūras izveidošanu.

Ielikumi

1. Tarifu kāpuma ietekme globālo vērtības ķēžu kontekstā

Sagatavojis Filips Meinens (*Philipp Meinen*)

ASV un Ķīnas tirdzniecības konflikta kontekstā globālās vērtības ķēdes (GVĶ) varētu pastiprināt tarifu kāpuma ietekmi uz ekonomisko aktivitāti. Globalizētā pasaulē, kuru raksturo starptautiskas piegādes ķēdes, tarifu paaugstināšana var ļoti negatīvi ietekmēt ekonomisko aktivitāti. Ņemot vērā, ka uzņēmumi izmanto globālos resursus, augstāku tarifu noteikšana – parasti nolūkā aizsargāt kādu iekšzemes nozari – var palielināt iekšzemes ražotāju resursu izmaksas. Papildus paaugstināto tarifu ietekmi var pastiprināt GVĶ, īpaši vairākposmu ražošanas procesu gadījumā, kad preces tiek secīgi virzītas no augšposma uz lejasposmu, katrā posmā radot pievienoto vērtību.¹³ Ņemot to vērā, šajā ielikumā sniegti dažādi pierādījumi par tarifu negatīvo ietekmi uz ekonomisko aktivitāti globālo resursu izmantošanas un GVĶ kontekstā.

Pieejamie dati liecina, ka ar GVĶ saistītā tirdzniecība (šeit definēta kā tādu produktu tirdzniecība, kuri šķērso vismaz divas starptautiskās robežas) 10 gados pirms finanšu krīzes paplašinājās (kā īpatsvars no kopējās tirdzniecības), bet pēc tam tās apjoms izlīdzinājās un pēdējos gados samazinājās (sk. A att.).¹⁴ Ar GVĶ saistīto tirdzniecību var iedalīt atkarībā no tā, vai šo tirdzniecību raksturo t.s. atpakaļvērstās saiknes vai uz priekšu vērstās saiknes. Tirdzniecība, kuru raksturo uz priekšu vērstās saiknes, attiecas uz valsts pievienotās vērtības eksportu, kas netiek absorbēts eksportētājas valsts tiešo tirdzniecības partneru galapieprasījumā, bet – parasti pēc zināmas apstrādes – tiek eksportēts tālāk uz trešajiem tirgiem. Savukārt tirdzniecība, kuru raksturo atpakaļvērstās saiknes, ietver ārvalstu resursus, kurus izmanto attiecīgās valsts eksporta ražošanā.¹⁵ Augšposma nozarēs (piemēram, ieguves rūpniecībā, produktu izstrādē) uz priekšu vērsto saikņu īpatsvars parasti ir lielāks, bet lejasposma nozares (piemēram, daudzas apstrādes rūpniecības nozares) parasti vairāk izmanto atpakaļvērstās saiknes. Šie apsvērumi ir būtiski apstākļos, kad GVĶ pastiprina tarifus

¹³ Šādas secīgi organizētas vērtības ķēdes sauc arī par "čūskām". Šis termins lietots pretstatā t.s. zīrnēkļiem, t.i., piegādes ķēdēm, kurās vairākas detaļas tiek nogādātas uz montāžu bez noteiktas secības. Baldwin, R., Venables, A. J. Spiders and snakes: Offshoring and agglomeration in the global economy. *Journal of International Economics*, vol. 90, Elsevier, Amsterdam, 2013., 245.–254. lpp.

¹⁴ Tāpēc ar GVĶ saistītie tirgotie produkti tiek reeksportēti vismaz reizi pirms to absorbēšanas galapieprasījumā (Alessandro Borins (*Alessandro Borin*) un Mikēle Mančīni (*Michele Mancini*); 2019). Šādas tirdzniecības plūsmas var aprēķināt, pamatojoties uz starpvalstu izmaksu un izlaides (ICIO) tabulām. Šajā ielikumā izmantotas OECD publicētās ICIO tabulas. Jāņem vērā, ka ar GVĶ saistītās tirdzniecības apjoms var atšķirties atkarībā no ICIO tabulu avota (piemēram, OECD dati var atšķirties no *World Input-Output Database* (WIOD) datiem), bet atspoguļotā dinamika ilgākā laikposmā (sk. A att.) parasti ir līdzīga. Divi OECD ICIO tabulu datu publicējoņi šeit apvienoti, lai pagarinātu izlases periodu. Borin, A., Mancini, M. *Measuring What Matters in Global Value Chains and Value-Added Trade*. Policy Research Working Paper, WPS 8804, World Bank, 2019.

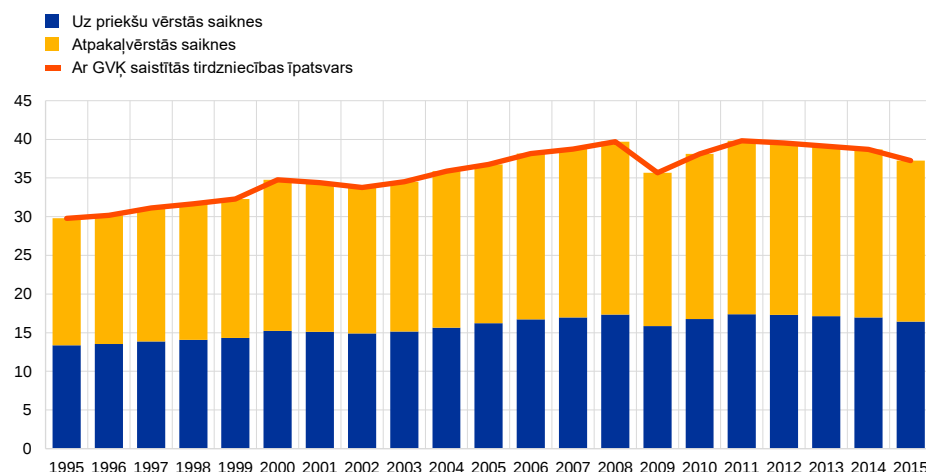
¹⁵ Atpakaļvērstās saiknes ietver arī iekšzemes pievienoto vērtību, kurai veikta divkārtā uzskaitē bruto eksporta daļījuma. Šo divkārtās uzskaites elementu devums parasti ir neliels.

kāpuma ietekmi, jo tā atkarīga arī no ārvalstu pievienotās vērtības īpatsvara eksportā.

A attēls

Ar GVK saistītās tirdzniecības attīstība no 1995. gada līdz 2015. gadam

(ar GVK saistītā eksporta īpatsvars pasaules kopējā (bruto) eksportā; %)

Avoti: OECD starpvalstu izmaksu un izlaides (ICIO) tabulas un ECB aprēķini, pamatojoties uz Alesandro Borina un Mikēles Mančīni (2019) metodoloģiju.

Piezīme. Ar GVK saistītā tirdzniecība ietver visus tirgotos produktus, kuri šķērso vismaz divas starptautiskās robežas. Attēlā sniegta 64 valstu rādītāju vidējā svērtā vērtība.

Starppatēriņa preču tirdzniecība var pastiprināt tarifu ietekmi uz tautsaimniecību, un starptautiskas vairākposmu ražošanas gadījumā šī ietekme ir vēl lielāka.

Starptautiskās tirdzniecības modeļi, kuros ņemtas vērā nozaru saiknes un starppatēriņa preču tirdzniecība, liecina par lielāku tirdzniecības liberalizācijas ekonomisko guvumu salīdzinājumā ar modeļiem, kuros šīs iezīmes nav ņemtas vērā. Tādējādi, ņemot vērā globālo resursu izmantošanu, tirdzniecības nesaskaņu mazināšanās ļauj pazemināt ne vien galapreču cenas, bet arī uzņēmumu resursu izmaksas.¹⁶ Papildus jāņem vērā, ka tarifu ietekmi var pastiprināt arī globālā vairākposmu ražošanas struktūra, kuras ietvaros ražošanas posmi tiek secīgi organizēti pārrobežu līmenī.¹⁷ Pirmkārt, ja starptautiskas vairākposmu ražošanas procesā preces šķērso robežas vairākas reizes, tām var tikt piemērots nodoklis katrā robežas šķērsošanas reizē. Otrkārt, tarifus parasti piemēro preces kopējai (bruto) importa vērtībai, nevis pēdējā ražošanas posmā pievienotajai vērtībai. Tādējādi, jo

¹⁶ Sk., piemēram, Caliendo, L., Parro, F. Estimates of the Trade and Welfare Effects of NAFTA. *The Review of Economic Studies*, vol. 82, issue 1, 2015., 1.–44. lpp. Sk. arī Jones, C. I. Intermediate goods and weak links in the theory of economic development. *American Economic Journal: Macroeconomics*, vol. 3, issue 2, 2011., 1.–28. lpp., kurā vispārīgāk aplūkots, kā starppatēriņa preču ražošanas rezultātā starp uzņēmumiem veidojas saiknes, kuras var radīt pastiprinošu ietekmi.

¹⁷ Šīs pastiprinošās ietekmes kvantitatīvā nozīme parasti tiek aplūkota vispārējā līdzsvara tirdzniecības modeļu kontekstā ar neviennozīmīgiem rezultātiem. Piemēram, Kei-Mu Ji (*Kei-Mu Yi*), kā arī Pols Antrass (*Pol Antràs*) un Alonso de Gortari (*Alonso de Gortari*) konstatē, ka vairākposmu ražošanas dēļ radītā pastiprinošā ietekme var būt būtiska, bet Roberts Džonsons (*Robert C. Johnson*) un Andreass Moksness (*Andreas Moxnes*) norāda, ka šis efekts ir maznozīmīgs salīdzinājumā ar modeli, kurā ņemta vērā globālu resursu izmantošana. Sk. Yi, K. M. Can Vertical Specialization Explain the Growth of World Trade? *Journal of Political Economy*, vol. 111, issue 1, 2003., 52.–102. lpp.; Yi, K. M. Can multistage production explain the home bias in trade?, *American Economic Review*, vol. 100, 2010., 364.–393. lpp.; Antràs, P., de Gortari, A. *On the Geography of Global Value Chains*, mimeo, Harvard University, 2019.; Johnson, R. C., Moxnes, A. *GVCs and trade elasticities with multistage production*, NBER Working Paper, No 26108, 2019.

mazāka pēdējā ražošanas posmā pievienotā vērtība (attiecībā pret tās bruto vērtību), jo lielāka efektīvā tarifa likme tiek piemērota attiecīgajā ražošanas posmā.

Empīriskā analīze liecina, ka tarifu kāpums vidējā termiņā var būtiski ierobežot ekonomisko aktivitāti nozarēs, kuras atkarīgas no ārvalstu resursiem. Ņemot

vērā, ka uzņēmumi izmanto globālus resursus, konkrētu tautsaimniecības nozaru aizsardzībai piemērotie tarifi vienlaikus var negatīvi ietekmēt citu nozaru iekšzemes ražotājus, palielinot to resursu izmaksas. Turklāt starptautiska vairākposmu ražošana nozīmē, ka resursu izmaksas ietekmē ne tikai konkrētās valsts tarifu plāns, bet arī tarifi, kurus piemēro ražošanas augšposmos. Piemēram, ASV Ķīnas eksportam piemērotie tarifi var negatīvi ietekmēt Meksikas uzņēmumus lejasposmā, ja tie izmanto ASV resursus, kuri ietver arī produktus no Ķīnas. Tādējādi tarifu ietekme uz tautsaimniecības aktivitāti ir atkarīga no valsts-nozares pozīcijas piegādes ķēdē. B attēlā atspoguļota reālās rūpnieciskās ražošanas impulsa reakcija uz augšposmā piemēroto tarifu mainīgā palielināšanos par vienu standartnovirzi valstīs-nozarēs ar attiecīgi mazu vai lielu atpakaļvērsto saikņu īpatsvaru.¹⁸ Augšposmā piemēroto tarifu kāpums būtiski neietekmē tādu nozaru reālo darbību, kurās ir mazs atpakaļvērsto saikņu īpatsvars, tomēr lejasposma nozarēs (t.i., nozarēs ar lielu atpakaļvērsto saikņu īpatsvaru) vērojama būtiska negatīva ietekme. Šāds rezultāts šķiet intuitīvs, jo šo nozaru ražošanas process ir atkarīgs no ārvalstu resursiem.¹⁹ Paaugstinot augšposmā piemērotos tarifus par vienu standartnovirzi, šo nozaru industriālā ražošana triju gadu laikā samazinās par vienu procentu punktu. Šī ietekme pēc sešiem gadiem kļūst statistiski nenozīmīga.

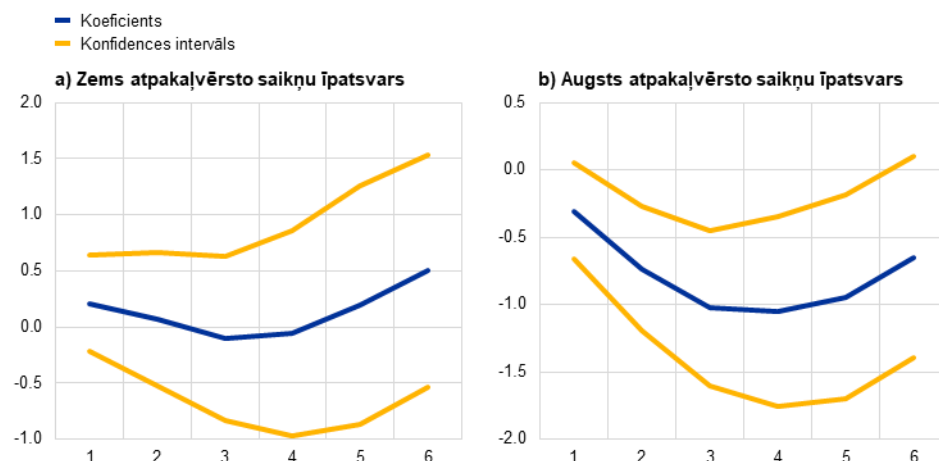
¹⁸ Piegādes ķēdes augšposmā piemērotos tarifus aprēķina kā valsts-nozares izmantotajām starppatēriņa precēm piemēroto tarifu vidējo svērtu vērtību; svāri attiecas uz resursu īpatsvaru valsts-nozares kopējā izlaidē. Rādītājs ir paplašināts, ietverot arī piegādes ķēdes augšposmā valstu piemērotos tarifus atbilstoši Dorotejas Ruzē (*Dorothee Rouzet*) un Sebastiana Mirudo (*Sebastien Miroudot*) atzinumiem par kumulatīvajiem tarifiem, izmantojot OECD ICIO tabulas. Tarifu dati tiek iegūti detalizētā produktu līmenī no Tirdzniecības analīzes informācijas sistēmas (*Trade Analysis Information System*; TRAINS) un Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO), izmantojot Pasaules Bankas Pasaules integrētā tirdzniecības risinājuma (*World Integrated Trade Solution*; WITS) rīku, un agregēti nozares līmenī, izmantojot no CEPII BACI datu kopas iegūtās konstantās tirdzniecības daļas. Jāņem vērā, ka vērtību ķēdes lejasposmā piemērotie tarifi varētu ietekmēt arī augšposma nozaru izlaidi, bet šajā ielikumā šis scenārijs netiek aplūkots. Rouzet, D., Miroudot, S. *The Cumulative Impact of Trade Barriers along the Value Chain*. June 2013 Conference Paper, GTAP resource No. 4184, 2013.

¹⁹ Impulsa reakcijas datus iegūst, izmantojot Oskara Hordas (*Oscar Jordà*) vietējās prognozes, standarta kļūdas apvienojot klasterī valsts-nozares līmenī. Novērojuma vienība ir valsts-nozare attiecīgajā gadā. Interesējošais iegūstamais mainīgais ir reālā rūpnieciskā ražošana (pamatojoties uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Industriālās attīstības organizācijas (UNIDO) datiem), kas atšķiras ISIC nozaru nomenklatūras divciparu līmenī. Saskaņā ar vietējām prognozēm šā mainīgā pārmaiņām tiek veikta regresija, piemērojot tarifu pārmaiņas un kontroles mainīgo vektoru un ietverot divas laika nobīdes attiecībā uz katru no atkarīgā mainīgā pārmaiņām, resursu un protekcijas tarifu mainīgos un nominālo pievienotās vērtības kāpumu. Modelis ietver arī valsts-nozares, nozares-laika un valsts-laika fiksēto ietekmi, lai pārbaudītu dažādu citu veidu rūpnieciskās aktivitātes virzītājfaktoru ietekmi. Tarifu mainīgie ir savstarpēji saistīti ar valsts-nozares atpakaļvērsto saikņu rādītāju, un tos aprēķina, pamatojoties uz OECD 2005. gada ICIO tabulām (izlases perioda vidū). Izlases periods aptver laikposmu no 1995. gada līdz 2017. gadam un ietver 54 valstis un 22 nozares. Pievēršot īpašu uzmanību piegādes ķēdes augšposmā piemērotajiem tarifiem, iespējams, tiktu mazinātas ar endogenitāti saistītās bažas attiecībā uz tarifu mainīgo, taču jāņem vērā, ka analīze ne vienmēr atspoguļo cēloņa efektu. Jordà, O. Estimation and Inference of Impulse Responses by Local Projections. *American Economic Review*, vol. 95, issue 1, 2005., 161.–182. lpp.

B attēls

Reālās rūpnieciskās ražošanas impulsa reakcija uz augšposmā (resursiem) piemēroto tarifu paaugstināšanu sešu gadu periodā

(reakcija procentu punktos; 90% konfidences intervāli)

Avoti: UNIDO, OECD, WITS, BACI un ECB aprēķini.

Piezīmes. Ar impulsa reakciju apzīmē tarifu pārmaiņas par vienu standartnovirzi. Valstis-nozares ar lielu (mazu) atpakaļvērsto saikņu īpatsvaru ir valstis-nozares, kuru rādītājs ietilpst attiecīgā mainīgā sadalījuma 80. percentilē (20. percentilē). Atpakaļvērsto saiknes rādītājs atspoguļo ārvalstu resursu īpatsvaru valsts-nozares eksportā, un to aprēķina, izmantojot Alesandro Borina un Mikēles Mančīni (2019) pieeju. Sīkāka informācija par datiem un aplēšu sagatavošanas pieeju sniegta 7. zemsvirtras piezīmē.

Ar starptautisku vairākposmu ražošanu saistītais tarifu pastiprinošais efekts nozīmē, ka tirdzniecības plūsmas lejasposma nozarēs ir īpaši jutīgas pret tarifiem, un šāds novērojums atbilst aplēsēm, kas iegūtas saskaņā ar gravitācijas modeli. Tā kā vērtību ķēdes posmos izlaides vērtība uzkrājas, *ad valorem* tirdzniecības izmaksas (piemēram, tarifi) lejasposma ražotājiem absolūtā izteiksmē ir augstākas. Turklāt starptautiska vairākposmu ražošana nozīmē, ka ar ražošanas pārvietošanu nodrošinātie izmaksu ietaupījumi attiecas tikai uz konkrētā pārvietotā ražošanas posma pievienoto vērtību, bet *ad valorem* tirdzniecības izmaksas piemēro kopējai izlaides vērtībai attiecīgajā posmā. Abi aspekti liecina, ka lejasposma nozares, visticamāk, ir īpaši jutīgas pret tarifiem, un šāds novērojums atbilstu tarifus pastiprinošajai ietekmei vairākposmu ražošanas kontekstā.²⁰ To var empīriski pārbaudīt, izmantojot empīrisku gravitācijas modeli ar tarifiem, kura ietvaros divpusējam nozares līmeņa eksportam tiek veikta regresija, piemērojot laikā mainīgās nozares līmeņa divpusējo tarifu likmes un fiksētās ietekmes kopu, lai pārbaudītu citu tirdzniecības izmaksu komponentu ietekmi.²¹ Tarifu koeficients drīkst

²⁰ Sīkāku informāciju sk. Johnson, R.C., Moxnes, A. *GVCs and Trade Elasticities with Multistage Production*. NBER Working Paper, No. 26108, 2019.

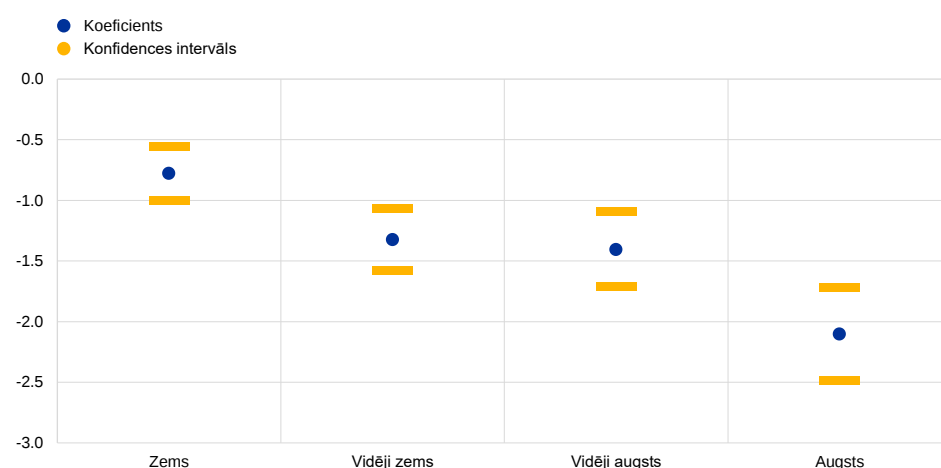
²¹ Piemērotais empīriskais modelis ir līdzīgs tam, ko aprakstījuši Džefrijs Bergstrands (*Jeffrey H. Bergstrand*), Mario Larhs (*Mario Larch*) un Joto Jotovs (*Yoto V. Yotov*), aplūkojot strukturālās gravitācijas modeļu aplēšu metodes. Piemēram, modelis ietver eksportētāja-nozares-laika un importētāja-nozares-laika fiksēto ietekmi, kā arī eksportētāja-importētāja-nozares fiksēto ietekmi. Modeļa aplēses sagatavotas, pamatojoties uz nozares tirdzniecības un ražošanas datiem, pamatojoties uz OECD ICIO tabulām, kuras aptver laikposmu no 1995. gada līdz 2015. gadam, kā arī 62 valstis un 18 apstrādes rūpniecības nozares. Tarifu dati iegūti no WITS. Standarta kļūdas apvienotas klasterī nozares divpusējās tirdzniecības līmenī. C attēlā atspoguļotie rezultāti iegūti, pamatojoties uz modeli, kurā izmantota mazāko kvadrātu metode (MKM). Modeļa aprēķināšana saskaņā ar PPML (*Poisson Pseudo Maximum Likelihood*) metodi sniedz kvalitatīvi līdzīgus rezultātus, savukārt elastīguma aplēses ir kopumā lielākas. Sk. Bergstrand, J. H., Larch, M., Yotov, Y. V. *Economic Integration Agreements, Border Effects, and Distance Elasticities in the Gravity Equation*. *European Economic Review*, vol. 78, 2015., 307.–327. lpp.

mainīties atkarībā no ārvalstu resursu īpatsvara divpusējā eksportā, lai noskaidrotu, vai lielāks ārvalstu resursu īpatsvars (t.i., lielāks atpakaļvērsto saikņu īpatsvars) saistīts ar lielāku tirdzniecības izmaksu jutīgumu. Empīriskie rezultāti patiesi liecina, ka tirdzniecības tarifu jutīgums strauji pieaug, palielinoties ārvalstu resursu īpatsvaram divpusējās tirdzniecības plūsmās (sk. C att.). Nozarēs ar mazu atpakaļvērsto saikņu īpatsvaru tarifu elastīguma rādītājs ir tuvu -0.8 , nozarēs ar vidēji lielu ārvalstu resursu īpatsvaru tas ir aptuveni -1.4 , savukārt tirdzniecības plūsmās ar lielu atpakaļvērsto saikņu īpatsvaru tarifu elastīguma rādītājs sasniedz -2.1 .²² Tāpēc šie rezultāti atbilst būtiskai tarifu pastiprinošai ietekmei secīgi organizētu starptautisku piegādes ķēžu kontekstā.

C attēls

Eksporta jutīgums pret tarifiem atkarībā no atpakaļvērsto saikņu īpatsvara

(Iēstie koeficienti un 95% konfidences intervāli)

Avoti: OECD, WITS, BACI un ECB aprēķini.

Piezīmes. Mazs, vidēji mazs, vidēji liels un liels atpakaļvērsto saikņu īpatsvars attiecas uz atpakaļvērsto saikņu mainīgā četrām sadalījuma kvantīlēm. Atpakaļvērsto saikņu rādītājs atspoguļo ārvalstu resursu īpatsvaru valsts-nozares eksportā, un to aprēķina, izmantojot Alesandro Borina un Mikēles Mančini pieeju (2019). Atkarīgais mainīgais attiecas uz nozares līmeņa divpusējo eksportu, kam veikta regresija, piemērojot nozarei raksturīgo divpusējo tarifu likmes, un pārējie eksportu ietekmējošie faktori pārbaudīti, piemērojot attiecīgu fiksēto ietekmi. Sīkāka informācija par datiem un aplēšu sagatavošanas pieeju sniegta 9. zemsvītras piezīmē.

Nemot vērā minēto, bieži tiek uzskatīts, ka ASV un Ķīnas tirdzniecības konflikta apstākļos GVK pastiprina paaugstināto tarifu ietekmi.

No vienas puses, agrākie rezultāti liecina, ka resursu izmaksas paaugstināšie tarifi var būtiski ierobežot to nozaru izlaidi, kuru ražošanas procesos tiek izmantotas ārvalstu starppatēriņa preces. Tā kā ASV pret Ķīnu vēršie tarifi attiecas uz lielu skaitu starppatēriņa preču, šis kanāls varētu būt patiesi nozīmīgs pašreizējās tirdzniecības nesaskaņās.²³ No otras puses, globālās vairākposmu ražošanas radīto pastiprinošo efektu nozīme ir mazāk skaidra, un to nosaka ar globālajām vērtības ķēdēm saistītās tirdzniecības īpatsvars divpusējās tirdzniecības attiecībās. OECD 2015. gada dati liecina, ka kopumā aptuveni 25% ASV un Ķīnas tirdzniecības raksturīgas GVK saiknes (sk.

²² Gravitācijas modelis ietver ilgtermiņa perspektīvu. Elastīguma rādītājs -1 norāda, ka divpusējo tarifu kāpums par 10% samazinātu divpusējo eksportu par 10%.

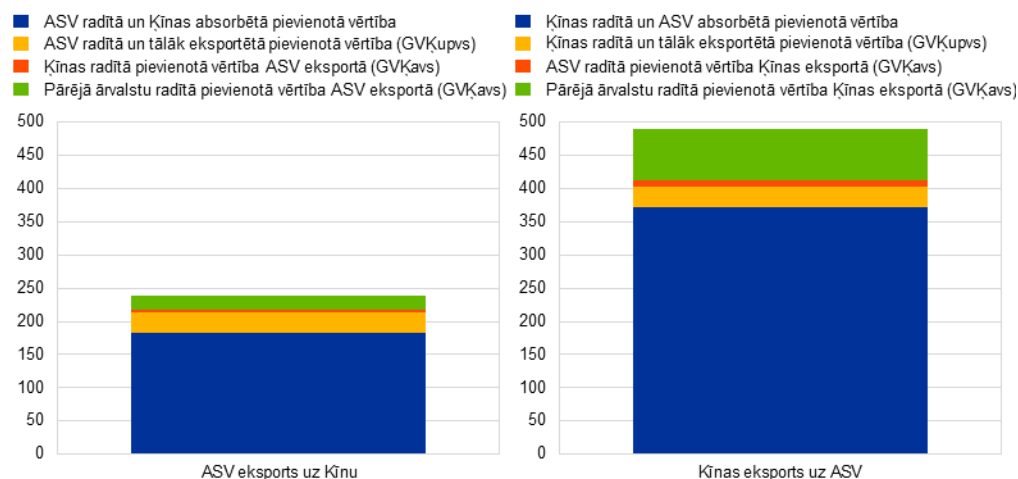
²³ Starppatēriņa preces veido vairāk nekā pusi no to produktu vērtības, kuru importam no Ķīnas 250 mlrd. ASV dolāru vērtībā ASV piemēroja tarifus 2018. gada 3. ceturkšņa laikā. Sk., piemēram, Bown, C. P., Jung, E., Lu, Z. Trump and China Formalize Tariffs on \$260 billion of imports and look ahead to next phase. *Peterson Institute for International Economics Trade and Investment Policy Watch*, 2018. gada 20. septembris.

D att. visas joslas, izņemot zilās).²⁴ Abām valstīm šis īpatsvars ir zemāks par kopējo ar GVĶ saistītās tirdzniecības īpatsvaru kopējā eksportā, kā arī ar GVĶ saistītās tirdzniecības vidējo (svērtu) īpatsvaru kopējā pasaules tirdzniecībā (sk. A att.), ko savukārt varētu skaidrot ar lielo attālumu starp valstīm. Turklāt ASV eksportā uz Ķīnu uz priekšu vērstās saiknes (D att. dzeltenās joslas) ir relatīvi svarīgākas un norāda, ka ASV eksports uz Ķīnu pārsvarā atrodas vērtību ķēdes augšposmā.²⁵ Turpretī Ķīnas eksportā uz ASV atpakaļvērsto saikņu īpatsvars ir lielāks (D att. zaļās un oranžās joslas), tāpēc šīs tirdzniecības plūsmas varētu būt jutīgākas pret tarifu kāpuma pastiprinošo ietekmi, kas saistīta ar iepriekš aplūkoto vairākposmu ražošanas organizēšanu.²⁶

D attēls

Ķīnas un ASV divpusējā eksporta dalījums 2015. gadā

(mljrd. ASV dolāru)

Avoti: OECD ICIO tabulas un ECB aprēķini, pamatojoties uz Alesandro Borina un Mikēles Mančīni (2019) metodoloģiju.
Piezīmes. Zilās joslas aptver gan starppatēriņa preces, gan galapreces. GVĶupvs un GVĶavs apzīmē attiecīgi uz priekšu vērstās saiknes un atpakaļvērstās saiknes. Eksports ietver preces un pakalpojumus.

²⁴ Jāņem vērā, ka Ķīnas un ASV radīto pievienoto vērtību, kuru absorbē importētājs (t.i., D att. zilās joslas), veido starppatēriņa preces un galapreces.

²⁵ Šādas uz priekšu vērstās saiknes var nozīmēt, ka tarifu izmaksas tiek nodotas tālāk trešajiem tirgiem vērtību ķēdes lejaspusē. Sk., piemēram, Mao, H., Görg, H. Friends like this: The Impact of the US – China Trade War on Global Value Chains. *Kiel Center for Globalization Working Paper*, No. 17, 2019.

²⁶ Saskaņā ar OECD 2015. gada datiem par bruto divpusējo tirdzniecību nozaru dalījumā 90% no Ķīnas kopējā (t.i., preču un pakalpojumu) eksporta uz ASV veido apstrādes rūpniecības nozares produkcija un mazāk nekā 10% – pakalpojumi, bet lauksaimniecības nozares devums ir nenozīmīgs. Turpretī aptuveni 50% no ASV kopējā eksporta uz Ķīnu veido apstrādes rūpniecības produkcija, aptuveni 7% – lauksaimniecības produkcija, bet pārējā eksporta daļa galvenokārt saistīta ar pakalpojumu sniegšanu. Aplūkojot tikai preču tirdzniecību, gandrīz 55% no Ķīnas bruto eksporta uz ASV veido patēriņa preces (t.sk. mobilie tālruni, datori un vieglie automobiļi), bet aptuveni 30% un 15% – attiecīgi starppatēriņa preces un kapitālpreces. ASV preču eksportu uz Ķīnu veido lielākoties starppatēriņa preces (vairāk nekā 55%), bet kapitālpreces un patēriņa preces (katra no kategorijām) – aptuveni 15% (un dažādi citi produkti veido vēl aptuveni 15%).

2. Tirgus reakcija uz divu līmeņu sistēmu

Sagatavojuši Luka Baldo (*Luca Baldo*), Krištīna Koutiņu (*Cristina Coutinho*) un Niks Ligthārts (*Nick Lighthart*)

ECB 2019. gada 30. oktobrī ieviesa divu līmeņu sistēmu, saskaņā ar kuru Eurosistēmas kontos turētā kredītiestāžu likviditātes pārpalikuma daļai netiek piemērota negatīvā atlīdzības procentu likme. Divu līmeņu sistēma tiek piemērota Eurosistēmas pieprasījuma noguldījumu kontos turētajam banku likviditātes pārpalikumam, bet ne ECB noguldījumu iespējā ieguldītajiem līdzekļiem.²⁷ Likviditātes pārpalikumam (t.i., rezervēm, kas pārsniedz obligāto rezervju prasību apjomu) tiek piemērota 0% atlīdzības procentu likme, nevis noguldījumu iespējas procentu likme, kas pašlaik ir –0.5%.

Divu līmeņu sistēmas mērķis ir veicināt monetārās politikas transmisiju ar banku starpniecību, saglabājot negatīvo procentu likmju kopumā pozitīvo ieguldījumu stimulējošās monetārās politikas nostājas īstenošanā. Padome noteikusi likviditātes pārpalikuma apjomu, kam piemērojama atbrīvojuma kvota, apjomā, kas seškārt pārsniedz iestādes obligāto rezervju prasības. Reizinātājs visām iestādēm ir vienāds, un tas izvēlēts, lai veicinātu negatīvās noguldījumu iespējas procentu likmes atspoguļošanas banku aizdevumu procentu likmēs, daļēji kompensējot negatīvo procentu likmju nelabvēlīgo ietekmi uz banku peļņitspēju, vienlaikus nodrošinot arī to, ka euro īstermiņa naudas tirgus procentu likmes saglabājas tuvu šai monetārās politikas procentu likmei. Reizinātājs un atlīdzības procentu likme par atbrīvojumam atbilstošo likviditātes pārpalikuma apjomu laika gaitā var tikt pārskatīti, lai nodrošinātu to, ka bankas turpina izsniegt klientiem aizdevumus ar nosacījumiem, kas pilnībā atspoguļo vēlamā monetārās politikas nostāji.

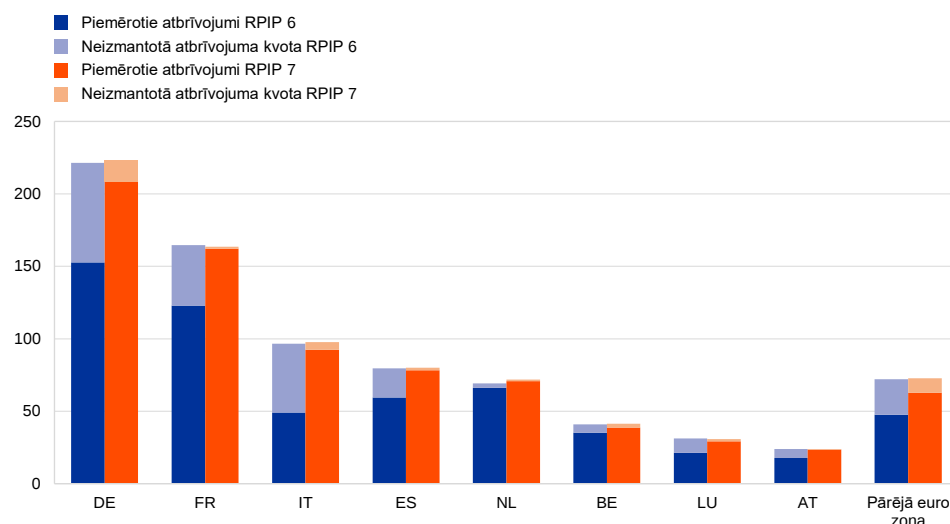
Līdz ar divu līmeņu sistēmas ieviešanu bankas, kuru kontos likviditātes pārpalikums bija mazāks par to atbrīvojuma kvotu, palielināja likviditātes pārpalikumu, aizņemoties no savas atbrīvojuma kvotas pārsniegušajām bankām. 2019. gada 30. oktobrī, t.i., dienā, kad spēkā stājās divu līmeņu sistēma, bankas samazināja savas neizmantojās atbrīvojuma kvotas no 28% līdz 13% no kopējā atbrīvojuma kvotu apjoma. Nākamajās dienās bankas, kuras nebija pilnībā izmantojušas savas atbrīvojuma kvotas, turpināja pakāpeniski palielināt likviditātes pārpalikumu kontos, un līdz 11. decembrim neizmantojās atbrīvojuma kvotas bija sarukušas līdz mazāk nekā 5% (sk. A att.). Vienlaikus likviditātes pārpalikums banku kontos, kas pārsniedza to atbrīvojuma kvotas, nedaudz samazinājās, liecinot par likviditātes pārpalikuma pārdali ar naudas tirgu un citu kanālu starpniecību atbilstoši divu līmeņu sistēmas izveidotajiem stimuliem (sk. B att.).

²⁷ ECB publicējusi arī papildu informāciju par [divu līmeņu sistēmu attiecībā uz atlīdzību par virsrezervju turējumu](#).

A attēls

Likviditātes pārpalikums, kam piemērots atbrīvojums, un atbrīvojuma kvotas valstu dalījumā

(mljrd. euro)

Avots: ECB.

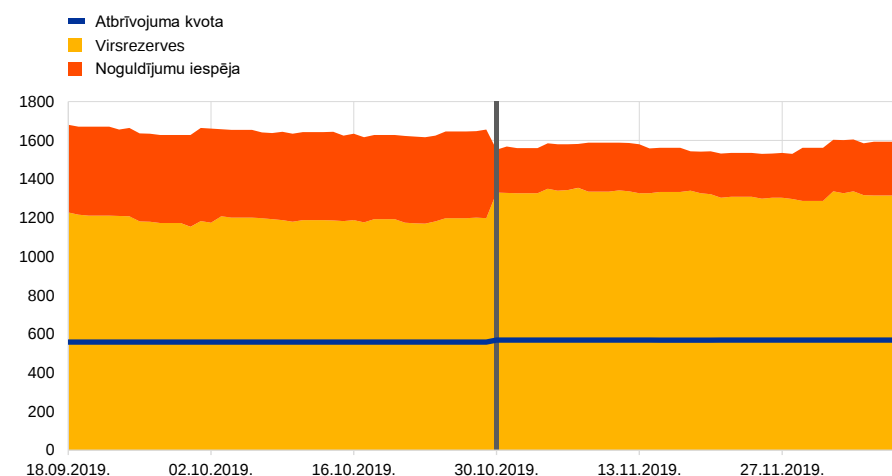
Piezīmes. Turējums, kam piemērots atbrīvojums, un neizmantojot atbrīvojuma kvotas aprēķinātas, pamatojoties uz konkrētiem vidējiem likviditātes pārpalikuma apjomiem (virsrezerves plus noguldījumu iespējas izmantošanas apjoms) sestajā rezervju prasību izpildes periodā (RPIP 6) un pamatojoties uz vidējo virsrezervju apjomu (līdz 24. novembrim) septītajā rezervju prasību izpildes periodā (RPIP 7).

Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 11. decembrī.

B attēls

Banku atbrīvojuma kvotas pārsniedzošā likviditātes pārpalikuma dinamika

(mljrd. euro)

Avots: ECB.

Piezīmes. Banku virsrezerves un noguldījumu iespējas izmantošanas apjoms, kas pārsniedz tām pieejamās atbrīvojuma kvotas sestajā rezervju prasību izpildes periodā (RPIP 6) un septītajā rezervju prasību izpildes periodā (RPIP 7) sākumā. Pelēkā līnija iezīmē septītajā rezervju prasību izpildes perioda (RPIP 7) sākumu (2019. gada 30. oktobri).

Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 11. decembrī.

Vairākums banku palielināja aizņemšanās apjomu naudas tirgū, izmantojot

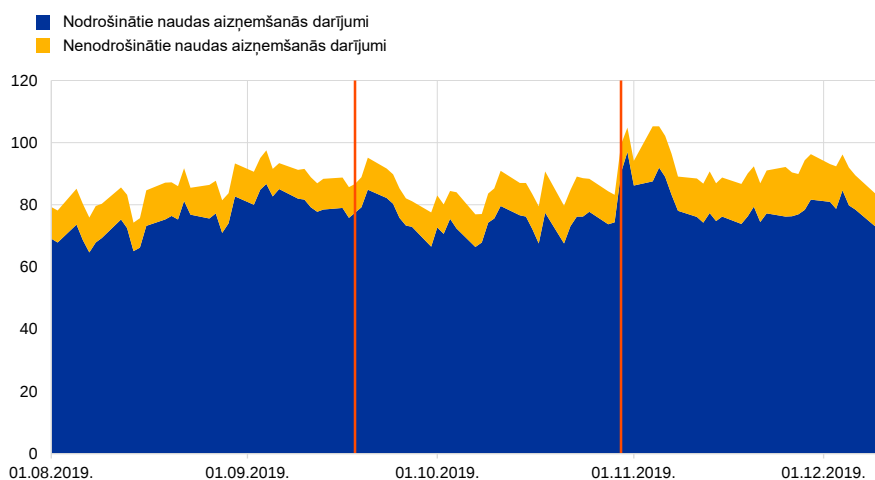
nodrošinātos darījumus. Darījumu dati attiecībā uz to banku apakškopu, kuras nav izmantojušas pieejamās atbrīvojuma kvotas, liecina, ka pirmajās dienās pēc divu līmeņu sistēmas ieviešanas tās palielināja nodrošināto aizņemšanās darījumu

dienas vidējo apjomu aptuveni par 15 mljrd. euro, vienlaikus kopumā nemainot nenodrošināto aizņemšanās darījumu apjomu (sk. C att.). Tomēr vēlāk paļaušanās uz naudas tirgu, lai iegūtu līdzekļus pilna atbrīvojuma kvotas apjoma sasniegšanai, samazinājās. Bankas var pieņemt citas stratēģijas papildus naudas tirgus izmantošanai, lai sasniegtu pilnu atbrīvojuma kvotas apjomu, piemēram, aktīvu pārdošanu un citu finansējuma veidu piesaisti.

C attēls

Banku ar neizmantotām atbrīvojuma kvotām veikto nodrošināto un nenodrošināto īstermiņa naudas aizņēmumu apjomi

(mljrd. euro)

Avoti: ECB un naudas tirgus statistikas pārskati.

Piezīmes. Nodrošinātie un nenodrošinātie naudas aizņemšanās darījumi segmentā ar īsākajiem termiņiem (uz nakti (ON), "tomorrow next" (TN) un "spot next" (SN)) naudas tirgus statistikas pārskatos atspoguļotajām bankām ar neizmantotām atbrīvojuma kvotām aprēķināti, pamatojoties uz to likviditātes pārpalikumu sestajā rezervju prasību izpildes periodā. Sarkanās līnijas iezīmē sestā rezervju prasību izpildes perioda un septītajā rezervju prasību izpildes perioda sākumu (attiecīgi 2019. gada 18. septembri un 2019. gada 30. oktobri).

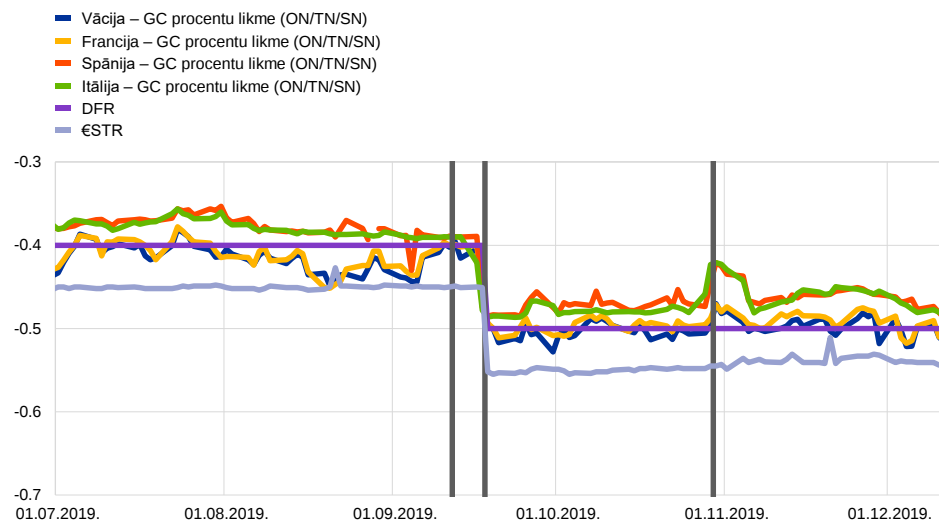
Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 11. decembrī.

Lai gan tirdzniecības aktivitātes kāpums īslaicīgi sakrita ar augstāku naudas tirgus procentu likmju periodu, pirmo sešu nedēļu pieredze ar divu līmeņu sistēmu liecina, ka naudas tirgus procentu likmes tika ietekmētas tikai nedaudz un tās joprojām cieši pieskaņotas monetārās politikas procentu likmei. Pēc divu līmeņu sistēmas ieviešanas €STR – starpbanku nenodrošināto aizņēmumu uz nakti procentu likme – saglabājās tuvu tās vidējam līmenim, kas aprēķināts periodam no 1. oktobra līdz 29. oktobrim. Nodrošināto darījumu procentu likmes lielākajās euro zonas valstīs īslaicīgi palielinājās par līdz pat 6 bāzes punktiem, bet vēlāk atgriezās līmenī, kas nepārsniedz pirms divu līmeņu sistēmas ieviešanas vēroto svārstību diapazonu (sk. D att.).

D attēls

Nenodrošināto darījumu un nodrošināto darījumu naudas tirgus procentu likmes

(%)

Avoti: ECB, MTS un NEX.

Piezīmes. Vispārējā nodrošinājuma (GC) *repo* darījumu procentu likmes ir ar apjomu svērtās vidējās procentu likmes Vācijas, Francijas, Spānijas un Itālijas izcelsmes nodrošinājumam un darījumiem ar ON, TN un SN termiņu ar vienādu darījuma datumu. Pelēkā līnijas iezīmē Padomes septembra sanāksmi (2019. gada 12. septembrī), sestā rezervju prasību izpildes perioda sākumu, kad spēkā stājās noguldījumu iespējas procentu likmes samazinājums par 10 bāzes punktiem (2019. gada 18. septembrī), un septītajā rezervju prasību izpildes perioda sākumu, kad spēkā stājās divu līmeņu sistēma (2019. gada 30. oktobrī). €STR (izstrādes procesā) līdz 30. septembrim un €STR, sākot ar 1. oktobri.

Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 11. decembrī.

3. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2019. gada 31. jūlijs–29. oktobris)

Sagatavojuši Luka Baldo (*Luca Baldo*) un Deniss Lungu (*Denis Lungu*)

Ielikumā aplūkotas ECB monetārās politikas operācijas 2019. gada piektajā un sestajā rezervju prasību izpildes periodā (attiecīgi no 2019. gada 31. jūlija līdz 17. septembrim un no 2019. gada 18. septembra līdz 29. oktobrim). Aplūkojamā periodā ECB Padome 2019. gada 12. septembrī pieņēma būtisku monetārās politikas pasākumu paketi. Paketi veido pieci elementi: 1) noguldījumu iespējas procentu likmes samazinājums no –0.40% līdz –0.50% (spēkā no 18. septembra), vienlaikus nemainot galveno refinansēšanas operāciju (GRO) un aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmes (attiecīgi 0.00% un 0.25%); 2) koriģēta perspektīvas norāde attiecībā uz galvenajām ECB procentu likmēm; 3) neto aktīvu iegāžu atsākšana aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros no 1. novembra; 4) jaunā ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju kopuma (ITRMO III) īstenošanas kārtības maiņa un 5) divu līmeņu rezervju atlīdzības sistēmas ieviešana (spēkā, sākot ar septīto rezervju prasību izpildes periodu, t.i., no 2019. gada 30. oktobra). Paralēli tam Eurosistēma turpināja pilnībā atkārtoti ieguldīt AIP ietvaros iegādāto vērtspapīru, kuriem pienācis dzēšanas termiņš, pamatsummas. Turklāt 2019. gada 2. oktobrī ECB sāka publicēt jauno euro zonas etalonlikmi nenodrošinātajiem darījumiem uz nakti – euro zonas īstermiņa procentu likmi €STR. No šā datuma tika mainīta arī euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksa (EONIA) aprēķināšanas metodika, piemērojot €STR fiksētu uzcenojumu 8.5 bāzes punktu apmērā.

Likviditātes vajadzības

Aplūkojamā periodā vidējais banku sistēmas dienas likviditātes vajadzību apjoms, ko definē kā neto autonomo faktoru un rezervju prasību summu, salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu (t.i., ar 2019. gada trešo un ceturto rezervju prasību izpildes periodu) pieauga par 48.2 mljrd. euro (līdz 1559.5 mljrd. euro; sk. A att.). Šādas likviditātes vajadzību pārmaiņas pamatā noteica neto autonomo faktoru pieaugums par 45.6 mljrd. euro (līdz 1426.9 mljrd. euro).

Neto autonomo faktoru apjoma kāpumu noteica likviditāti samazinošo faktoru pieaugums, kas ar uzviju pārsniedza likviditāti palielinošo faktoru kāpumu.

Likviditāti samazinošo faktoru kāpumu galvenokārt noteica "Citi autonomie faktori", kas vidēji palielinājās par 57.6 mljrd. euro (līdz 846.4 mljrd. euro). Apgrozībā esošo banknošu apjoms vidēji pieauga par 17.8 mljrd. euro (līdz 1251.8 mljrd. euro). Valdības noguldījumu atlikums aplūkojamā periodā palielinājās par 11.9 mljrd. euro (līdz vidēji 282.4 mljrd. euro), sestajā rezervju prasību periodā sasniedzot vēsturiski augstāko līmeni (298.6 mljrd. euro). No likviditāti palielinošajiem autonomajiem faktoriem tieši ārējie aktīvi pieauga par 38.5 mljrd. euro (līdz 737.9 mljrd. euro), bet

euro denominētie tiešie aktīvi kopumā nemainījās (216.1 mljrd. euro; pieaugums – 3.2 mljrd. euro). Eurosistēmas saistības pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem aplūkojamā periodā samazinājās, un septembra beigās tām salīdzinājumā ar iepriekšējā ceturkšņa beigām un 2018. gada septembra beigām bija raksturīgs mazāks sezonālais svārstīgums.²⁸

A tabula

Eurosistēmas likviditātes situācija

Pasīvi

(vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2019. gada 31. jūlijs–29. oktobris						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2019. gada 17. aprīlis– 30. jūlijs
	Piektais un sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods: 31. jūlijs– 17. septembris		Sestais rezervju prasību izpildes periods: 18. septembris– 29. oktobris		Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods
Autonomie likviditātes faktori	2380.7	(+87.3)	2345.3	(+6.3)	2421.9	(+76.6)	2293.3 (+57.2)
Banknotes apgrozībā	1251.8	(+17.8)	1251.1	(+10.2)	1252.7	(+1.7)	1234.1 (+21.8)
Valdības noguldījumi	282.4	(+11.9)	268.5	(–27.4)	298.6	(+30.1)	270.5 (+7.2)
Citi autonomie faktori ¹	846.4	(+57.6)	825.7	(+23.4)	870.5	(+44.8)	788.7 (+28.2)
Pieprasījuma noguldījumu kontu atlikums, kas pārsniedz obligāto rezervju prasības	1225.2	(–17.2)	1199.5	(–4.8)	1255.3	(+55.8)	1242.4 (–0.7)
Monetārās politikas instrumenti	642.6	(–74.9)	687.8	(–14.5)	589.8	(–98.0)	717.5 (–40.1)
Obligāto rezervju prasības	132.6	(+2.5)	132.0	(+0.6)	133.2	(+1.2)	130.1 (+1.9)
Noguldījumu iespēja	510.0	(–77.4)	555.7	(–15.1)	456.6	(–99.1)	587.4 (–42.0)
Likviditāti samazinošās precizējošās operācijas	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	0.0 (+0.0)

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) Aprēķina kā pārvērtēšanas kontu atlikuma, pārējo euro zonas rezidentu prasību un saistību, kā arī kapitāla un rezervju summu.

²⁸ Eurosistēmas saistības pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem pamatā veido euro denominēti ārpus euro zonas esošo valstu centrālo banku konti Eurosistēmas valstu centrālajās bankās. Ceturkšņu beigās ārpus euro zonas esošo valstu centrālās bankas parasti palielina noguldījumus Eurosistēmas valstu centrālajās bankās, jo komercbankas tos pieņem samērā negribīgi. Ārpus euro zonas esošo valstu centrālās bankas patiesi mēdz noguldīt savus naudas līdzekļus arī euro zonas komercbankās, bet tas nenotiek pārskatu sniegšanas datumos (t.i., ceturkšņu beigās), kad komercbankas cenšas samazināt savas bilances. 2019. gada 30. septembrī euro denominētās saistības pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem palielinājās līdz 252.2 mljrd. euro (sestajā rezervju prasību izpildes periodā – vidēji 223.1 mljrd. euro). Tas liecināja par vājāku ietekmi salīdzinājumā ar 2019. gada 30. jūnijā vēroto, kad šīs saistības palielinājās līdz 277.4 mljrd. euro (ceturtajā rezervju prasību izpildes periodā – vidēji 243.7 mljrd. euro). Gadu agrāk, 2018. gada 30. septembrī, tas pats bilances postenis palielinājās līdz 301.7 mljrd. euro (2018. gada sestajā rezervju prasību izpildes periodā – vidēji 264.7 mljrd. euro).

Aktīvi

(vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2019. gada 31. jūlijs–29. oktobris						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2019. gada 17. aprīlis– 30. jūlijs
	Piektais un sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods: 31. jūlijs– 17. septembris		Sestais rezervju prasību izpildes periods: 18. septembris– 29. oktobris		Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods
Autonomie likviditātes faktori	954.0	(+41.7)	924.7	(+3.9)	988.2	(+63.5)	912.3 (+44.2)
Tīrie ārējie aktīvi	737.9	(+38.5)	720.2	(+9.9)	758.5	(+38.3)	699.4 (+27.9)
Euro denominētie tīrie aktīvi	216.1	(+3.2)	204.5	(–6.0)	229.7	(+25.2)	213.0 (+16.3)
Monetārās politikas instrumenti	3294.6	(–46.6)	3307.9	(–17.2)	3279.2	(–28.7)	3341.2 (–27.9)
Atklātā tirgus operācijas	3294.6	(–46.6)	3307.9	(–17.2)	3279.2	(–28.7)	3341.2 (–27.9)
Izsoļu operācijas	683.9	(–31.1)	695.5	(–9.3)	670.5	(–25.0)	715.1 (–12.6)
GRO	2.5	(–2.6)	3.0	(–1.6)	2.0	(–1.0)	5.1 (–0.8)
ITRO ar termiņu 3 mēneši	2.9	(–0.3)	3.0	(–0.2)	2.8	(–0.3)	3.3 (–0.7)
ITRMO II operācijas	677.2	(–29.5)	689.4	(–7.4)	662.9	(–26.5)	706.7 (–11.2)
ITRMO III operācijas	1.3	(+1.3)	0.0	(+0.0)	2.8	(+2.8)	0.0 (+0.0)
Tiešo darījumu portfeļi	2610.7	(–15.1)	2612.4	(–8.0)	2608.7	(–3.7)	2625.9 (–15.4)
Pirmā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	2.8	(–0.3)	2.8	(–0.1)	2.8	(–0.1)	3.1 (–1.0)
Otrā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	3.2	(–0.3)	3.4	(–0.1)	3	(–0.3)	3.5 (–0.4)
Trešā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	260.9	(–0.8)	261.2	(–0.3)	260.6	(–0.5)	261.7 (–0.5)
"Vērtspapīru tirgu programma"	52.8	(–8.6)	54	(–5.7)	51.4	(–2.6)	61.4 (–3.9)
"Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programma"	26.1	(–0.1)	26	(–0.0)	26.2	(+0.2)	26.1 (–0.0)
"Valsts sektora aktīvu iegādes programma"	2087.6	(–4.8)	2087.8	(–1.4)	2087.4	(–0.4)	2092.4 (–9.2)
"Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma"	177.3	(–0.4)	177.2	(–0.4)	177.4	(+0.1)	177.7 (–0.3)
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.0	(–0.2)	0.0	(–0.0)	0.0	(+0.0)	0.2 (+0.1)

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

Cita ar likviditāti saistīta informācija

(vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2019. gada 31. jūlijs–29. oktobris						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2019. gada 17. aprīlis– 30. jūlijs
	Piektais un sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods: 31. jūlijs– 17. septembris		Sestais rezervju prasību izpildes periods: 18. septembris– 29. oktobris		Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods
Kopējās likviditātes vajadzības ¹	1559.5	(+48.2)	1552.7	(+2.6)	1567.4	(+14.8)	1511.3 (+14.9)
Neto autonomie faktori ²	1426.9	(+45.6)	1420.6	(+2.0)	1434.2	(+13.6)	1381.3 (+13.0)
Likviditātes pārpalikums ³	1735.2	(–94.5)	1755.2	(–19.9)	1711.8	(–43.4)	1829.6 (–42.9)

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākā 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) Aprēķina kā "Neto autonomo faktoru" un "Obligāto rezervju prasību" summu.

2) Aprēķina kā pasīvu pusē esošo "Autonomo likviditātes faktoru" un aktīvu pusē esošo "Autonomo likviditātes faktoru" starpību. Šīs tabulas mērķiem "Neto autonomajiem faktoriem" pievieno arī pozīciju "Posteņi norēķinu procesā".

3) Aprēķina kā "Pieprasījuma noguldījumu kontu atlikuma, kas pārsniedz obligāto rezervju prasības" un "Noguldījumu iespējas" izmantošanas apjoma summu, no kuras atskaitīts "Aizdevumu iespējas uz nakti" izmantošanas apjoms.

Procentu likmju norises

(vidējie rādītāji; %)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2019. gada 31. jūlijs–29. oktobris						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2019. gada 17. aprīlis– 30. jūlijs
	Piektais un sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods: 31. jūlijs– 17. septembris		Sestais rezervju prasību izpildes periods: 18. septembris– 29. oktobris		Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods
GRO	0.00	(+0.00)	0.00	(+0.00)	0.00	(+0.00)	0.00 (+0.00)
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.25	(+0.00)	0.25	(+0.00)	0.25	(+0.00)	0.25 (+0.00)
Noguldījumu iespēja	–0.45	(–0.05)	–0.40	(+0.00)	–0.50	(–0.10)	–0.40 (+0.00)
EONIA ¹	–0.408	(–0.04)	–0.362	(+0.001)	–0.462	(–0.10)	–0.363 (+0.00)
€STR ²	–0.496	(–0.05)	–0.450	(+0.00)	–0.550	(–0.10)	–0.450 (–0.0)

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) No 2019. gada 1. oktobra aprēķināts kā €STR plus 8,5 bāzes punkti.

2) Vidējo summu aprēķina pirms 2019. gada 30. septembra iekļauti €STR izstrādes stadijas dati.

Ar monetārās politikas instrumentiem nodrošinātā likviditāte

Vidējais likviditātes apjoms, kas nodrošināts ar atklātā tirgus operācijām

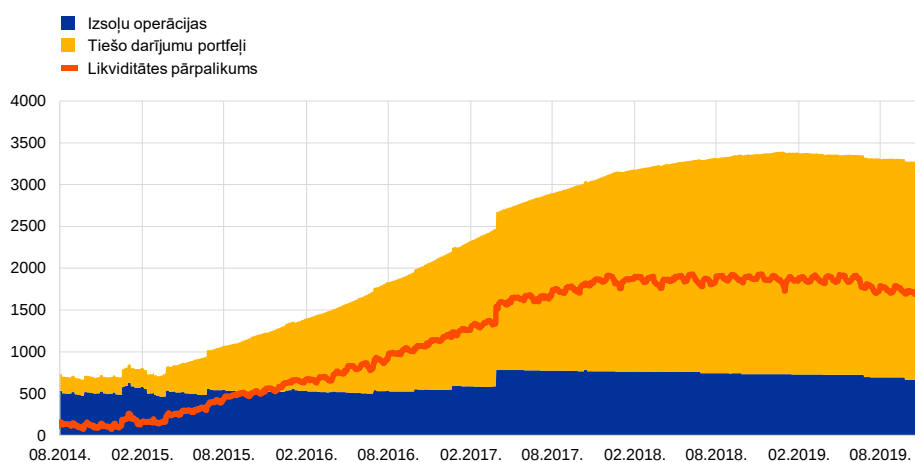
(ietverot gan izsoļu operācijas, gan monetārās politikas portfeļus), saruka par **46.6 mljrd. euro (līdz 3294.6 mljrd. euro; sk. A att.)**. Šo sarukumu noteica zemāks pieprasījums izsoļu operācijās, kā arī mazāks ar monetārās politikas portfeļu starpniecību iepludinātās likviditātes apjoms, ko noteica iepriekš "Vērtspapīru tirgu programmas" ietvaros iegādāto vērtspapīru dzēšana un neliels "Valsts sektora aktīvu

iegādes programmas" (VSAIP) ietvaros iegādāto aktīvu uzskaites vērtības samazinājums.

A attēls

Ar atklātā tirgus operāciju starpniecību nodrošinātās likviditātes un likviditātes pārpalikuma dinamika

(mljrd. euro)

Avots: ECB.

Ar izsoļu operāciju starpniecību nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms aplūkojamā periodā saruka (par 31.1 mljrd. euro; līdz 683.9 mljrd. euro). Šo samazinājumu pamatā noteica mazāks ar ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO) starpniecību nodrošinātās likviditātes apjoms. Ar ITRMO starpniecību veikto aizņēmumu atlikums aplūkojamā periodā saruka vidēji par 29.5 mljrd. euro. To noteica brīvprātīgās pirmstermiņa atmaksas 31 mljrd. euro apjomā ar norēķinu 25. septembrī. Minēto tikai daļēji kompensēja 3.4 mljrd. euro piešķirums pirmajā ITRMO III operācijā, par kuru norēķins tika veikts tajā pašā dienā. Mazāks darījuma partneru pieprasījums noteica arī ar GRO un ilgāka termiņa refinansēšanas operācijām (ITRO) ar termiņu 3 mēneši nodrošinātās likviditātes apjoma samazināšanos, tam attiecīgi sarūkot par 2.6 mljrd. euro (līdz vidēji 2.5 mljrd. euro) un par 0.3 mljrd. euro (līdz vidēji 2.9 mljrd. euro).

Ar Eurosistēmas monetārās politikas portfeļu starpniecību nodrošinātās likviditātes apjoms samazinājās par 15.1 mljrd. euro (līdz 2610.7 mljrd. euro). To noteica "Vērtspapīru tirgu programmas" ietvaros iegādāto obligāciju dzēšana un neliels VSAIP ietvaros iegādāto aktīvu samazinājums. "Vērtspapīru tirgu programmas" un pirmo divu "Nodrošināto obligāciju iegādes programmu" ietvaros turēto obligāciju dzēšanas kopapjoms aplūkojamā periodā bija 9.1 mljrd. euro. Kas attiecas uz AIP, lai gan periodā no 2019. gada 1. janvāra līdz 31. oktobrim neto iegādes netika veiktas, dzēsto vērtspapīru pamatsummas joprojām tika atkārtoti ieguldītas. Pat veicot atkārtotu ieguldīšanu pilnā apjomā, operatīvu iemeslu dēļ var būt ierobežotas īslaicīgas novirzes no AIP kopējā apjoma un

sastāva.²⁹ Tādējādi VSAIP uzskaites vērtība aplūkojamā periodā nedaudz saruka (par 4.8 mljrd. euro; līdz vidēji 2087.6 mljrd. euro).

Likviditātes pārpalikums

Aplūkoto norišu rezultātā vidējais likviditātes pārpalikums salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu samazinājās par 94.5 mljrd. euro (līdz 1735.2 mljrd. euro; sk. A att.). Šis samazinājums atspoguļo lielāku neto autonomo faktoru apjomu un mazāku ar Eurosistēmas izsoļu operāciju un monetārās politikas portfeļu starpniecību nodrošinātās likviditātes apjomu. Sestajā rezervju prasību izpildes periodā noguldījumu iespējas izmantošanas apjoms samazinājās par 99.1 mljrd. euro, bet pieprasījuma noguldījumu kontos turētās likviditātes pārpalikums pieauga par 55.8 mljrd. euro. Pārmaiņas liecina, ka daži starpnieki sāka pārvirzīt līdzekļus no noguldījumu iespējas uz pieprasījuma noguldījumu kontiem, gatavojoties divu līmeņu rezervju atlīdzības sistēmas ieviešanai, par kuru tika paziņots 2019. gada 12. septembrī, tā kā 0% atlīdzību piemēro tikai tiem līdzekļiem, kas tiek turēti pieprasījuma noguldījumu kontos. Divu līmeņu sistēmu piemēro, sākot ar septīto rezervju prasību izpildes periodu, kurš sākas 2019. gada 30. oktobrī, tāpēc aplūkojamā periodā tā neietekmē atlīdzību par likviditātes pārpalikumu. Kritērijiem atbilstošās darījuma partneru rezerves aprēķina, pamatojoties uz kalendārās dienas beigu vidējo atlikumu iestāžu pieprasījuma noguldījumu kontos rezervju prasību izpildes periodā.

Procentu likmju norises

Aplūkojamā perioda ietvaros 2. oktobrī pirmo reizi tika publicēta €STR.³⁰

Pamatojoties uz salīdzinājumu ar datiem pirms publicēšanas, pirmās publicēšanas laikā €STR nebija mainījusies.

Noguldījumu iespējas procentu likmes samazinājums līdz –0.50% no 18. septembra ietekmējis īstermiņa naudas tirgus procentu likmes.

Nenodrošināto naudas tirgus darījumu segmentā noguldījumu iespējas procentu likmes samazinājums par 10 bāzes punktiem pilnībā atspoguļojas €STR, kas sestajā rezervju prasību izpildes periodā vidēji bija –0.550% (piektajā rezervju izpildes periodā attiecīgi –0.450%).³¹ EONIA šajā pašā periodā arī saruka no –0.362% līdz –0.462%. Zemāka noguldījumu iespējas procentu likme ietekmēja arī nodrošināto naudas tirgus darījumu procentu likmes. No piektā rezervju prasību izpildes perioda līdz sestajam rezervju prasību izpildes periodam vispārējā nodrošinājuma *GC Pooling* tirgū³² standarta un paplašinātā nodrošinājuma groza

²⁹ Sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 rakstu [Taking stock of the Eurosystem's asset purchase programme after the end of net asset purchases](#) ("Eurosistēmas aktīvu iegādes programmas analīze pēc neto aktīvu iegāžu pārtraukšanas").

³⁰ ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 7 raksts [Goodbye EONIA, welcome €STR!](#) ("Ardievu, EONIA! Esi sveicināta, €STR!").

³¹ Pirms 2019. gada 30. septembra salīdzinājumam iekļauti €STR (izstrādes procesā) dati.

³² *GC Pooling* tirgus sniedz iespēju *Eurex* platformā tirgot *repo* līgumus pret standartizētiem nodrošinājuma groziem.

repo darījumu uz nakti vidējā procentu likme samazinājās attiecīgi par 0.097% un 0.094% (līdz -0.502% un -0.491%).

4. Euro zonas darba tirgus apstākļu rādītāji

Sagatavojuši Vašku Botēļu (*Vasco Botelho*) un Antoniu Diašs da Silva (*António Dias da Silva*)

Šajā ielikumā aplūkoti divi euro zonas darba tirgus snieguma vērtēšanai izmantojami papildu instrumenti. Pirmais ir vizualizācija, izmantojot zīrnokļveida diagrammu, kurā atspoguļoti 18 pašreizējos euro zonas darba tirgus apstākļus raksturojoši mainīgie. Otrais instruments piedāvā zīrnokļveida diagrammā attēloto mainīgo galveno komponentu analīzi. Šī pieeja apkopo pieejamo informāciju par euro zonas darba tirgus apstākļiem divos sintētiskos rādītājos³³: aktivitātes līmenis un darba tirgus attīstības temps. Aktivitātes līmeņa rādītājs salīdzina darba tirgus norises laika gaitā, savukārt darba tirgus attīstības tempa rādītājs vērtē darba tirgus snieguma pārmaiņu tempu. Analīze sniegta par euro zonu kopumā un pilnībā neatspoguļo darba tirgus nevienādību starp dažādām valstīm.

Euro zonas darba tirgus vizualizācijas instruments aplūkojams A attēlā, kurā atspoguļoti darba tirgus apstākļi, izmantojot "multifokālās lēcas" pieeju.³⁴ Šis instruments dod iespēju gūt īsu darba tirgus pārskatu, salīdzinot katras laikrindas pašreizējās vērtības ar to labākajiem un sliktākajiem rezultātiem, kas gūti kopš 2005. gada. Tas ļauj arī salīdzināt pašreizējos darba tirgus apstākļus ar tiem, kas pastāvējuši citos laikposmos, piemēram, pirms krīzes novēroto kulmināciju (2008. gada 1. ceturksnis) un tautsaimniecības atveseļošanās sākumu (2013. gada 1. ceturksnis). A attēlā ietvertie mainīgie atspoguļo darba tirgus sarežģītību. Tie ne tikai ataino pašreizējo nodarbinātības un bezdarba dinamiku, bet arī sniedz vairāk informācijas gan darbiniekiem, gan uzņēmumiem par citiem darba tirgus apstākļus raksturojošiem faktoriem, piemēram: 1) bezdarba apstākļiem saistībā ar tā ilgumu un bezdarbnieku vecumu, 2) darba tirgus plūsmām un izziņotām brīvām darbvietām, 3) darbaspēka ieguldījuma izmantošanu un tā ietekmi uz darba ražīgumu un reālo darba samaksu un 4) strukturāliem faktoriem, kas varētu ietekmēt pašlaik darba tirgū vērojamās norises.

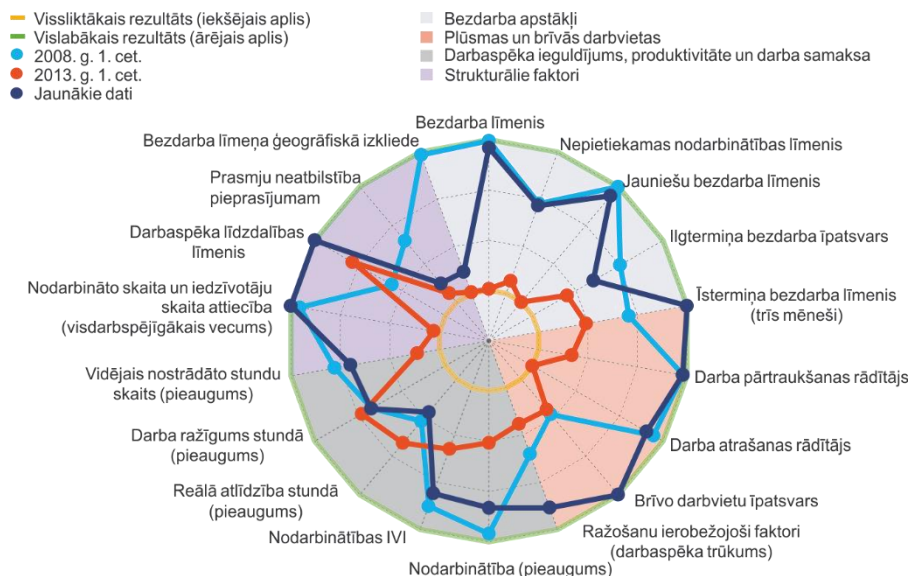
³³ Metodoloģiskā pieeja ir tāda pati kā izmantota Kanzassitijas Federālo rezervju bankas *Labour Market Conditions Indicators* (LMCI) (Darba tirgus apstākļu rādītāji). Citus LMCI veidojušas [Austrālijas Rezervju banka](#), [Kanādas Banka](#) un [Jaunzēlandes Rezervju banka](#), izmantojot līdzīgu pieeju.

³⁴ Šādam darba tirgus mainīgo atainojumam iedvesma gūta no Atlantas Federālo rezervju bankas *Labour Market Distributions Spider Chart* (Darba tirgus sadalījuma zīrnokļveida diagramma) – instrumenta, kas izstrādāts, lai laika gaitā pārraudzītu plašu darba tirgus norišu loku. Vizualizācijas pieeja nedaudz atšķiras no Atlantas Federālo rezervju bankas diagrammas, jo šajā ielikumā izmantotajā pieejā dati netiek sarindoti secībā pēc to vērtības. Tā vietā vērtības tiek normalizētas tā, lai vislabākos un vissliktākos izlases periodā iegūtos rezultātus varētu salīdzināt mainīgo starpā. Ekonomiskās attīstības cikla datumu, kas definē kulmināciju pirms 2008. un 2009. gada krīzes un zemāko līmeni, kurš akcentē tautsaimniecības atveseļošanās sākumu, iegūti no [Ekonomiskās politikas pētījumu centra \(EPPC\) Euro zonas ekonomiskās attīstības ciklu datēšanas komitejas](#) paziņojumiem.

A attēls

Plašāks skatījums uz euro zonas darba tirgu kopš 2005. gada

(iekšējais aplis: vissliktākais rezultāts kopš 2005. gada 1. ceturkšņa; ārējais aplis: vislabākais rezultāts kopš 2005. gada 1. ceturkšņa; katra mainīgā vērtības normalizētas)

Avoti: Eurostat (īstermiņa statistika un Darbaspēka apsekojums par visiem ar bezdarbu saistītiem rādītājiem, nodarbinātības un iedzīvotāju skaita attiecību un darbaspēka līdzdalības līmeni; brīvo darbvieta statistika attiecībā uz brīvo darbvieta īpatsvaru; nodarbinātības, atlīdzības, stundu un produktivitātes nacionālie konti), Eiropas Komisija (uzņēmumu un patērētāju apsekojumi par ražošanu ierobežojošiem faktoriem (darbaspēka trūkums)), Markit (attiecībā uz iepirkumu vadītāju indeksu (IVI)) un ECB speciālistu aprēķini. Sīkāku informāciju par darba atrašanas un pārtraukšanas rādītāju sk. 3. zemesvērtas piezīmē un par bezdarba ģeogrāfisko dispersiju un prasmju neatbilstību pieprasījumam – 4. zemesvērtas piezīmē. Jaunākie dati par nodarbinātības IVI un ražošanu ierobežojošiem faktoriem (darbaspēka trūkumu) atbilst stāvoklim 2019. gada oktobrī; jaunākie dati par bezdarba līmeni, bezdarba līmeņa ģeogrāfisko izkliedi un nodarbinātības kāpumu (ātrā aplēse) atbilst stāvoklim 2019. gada septembrī; jaunākie dati par pārējiem mainīgajiem atbilst stāvoklim 2019. gada 2. ceturksnī.

Piezīmes. 1) visi izaugsmes tempi definēti salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; 2) visdarbaspējīgākais vecums definēts, ietverot personas vecumā no 25 līdz 54 gadiem; 3) jauniešu bezdarba līmenis definēts personām vecumā no 15 līdz 24 gadiem; 4) nepietiekama nodarbinātība par laika posmu no 2005. gada 1. ceturkšņa līdz 2007. gada 4. ceturksnim ir atpakaļvērstā, interpolējot to ar kubiskiem splainiem, kurā euro zonas nelabprātīgi nepilna laika nodarbinātība izmantoti kā rādītājs nepietiekami nodarbinātu nepilna laika strādājošo skaita aprēķināšanai šajā periodā; 5) katra mainīgā labākais rezultāts definēts vai nu kā zemākais līmenis (kas sasniegts kopš 2015. gada 1. ceturkšņa), ko piemēro visiem mainīgajiem, kas saistīti ar darba tirgus bezdarba apstākļiem, darba pārtraukšanas rādītāju, ilgtermiņa bezdarba īpatsvaru, prasmju neatbilstības pieprasījumam rādītāju un bezdarba līmeņa ģeogrāfisko izkliedi, vai kā augstākais kopš 2005. gada 1. ceturkšņa sasniegtais līmenis; 6) sliktākais rezultāts definēts pretēji labākajam rezultātam.

A attēlā redzams, ka, neraugoties uz to, ka dažu darba tirgus rādītāju vērtība ir tuvu tai, kas tika novērota periodā pirms krīzes, pamatā esošā darba tirgus struktūra ievērojami mainījusies. Bezdarba, nepietiekamas nodarbinātības un jauniešu bezdarba līmenis ir pietuvies periodā pirms krīzes sasniegtajam līmenim, lai gan nepietiekamas nodarbinātības līmenis joprojām ir nedaudz augstāks nekā kopš 2005. gada panāktais labākais rezultāts. Bezdarba līmenis ilguma dāļījumā ievērojami atšķiras no tā, kas bija reģistrēts pirms krīzes: īstermiņa bezdarba līmenis kopš 2005. gada ir viszemākais, savukārt pašreizējais ilgtermiņa bezdarba īpatsvars joprojām pārsniedz pirms krīzes novēroto. Euro zonas darba tirgus sniegums attiecībā uz plūsmām un brīvajām darbvieta ir spēcīgs, visām šīs kategorijas mainīgo vērtībām tuvojoties labākajiem rezultātiem, kas sasniegti kopš 2005. gada. Jaunākie darba tirgus plūsmu dati³⁵ ir līdzīgi tiem, kas tika novēroti periodā pirms krīzes; savukārt brīvo darbvieta rādītājs, kurš nosaka brīvo darbvieta īpatsvaru un

³⁵ Darba tirgus plūsmas aprēķina, balstoties uz Shimer, R. [Reassessing the ins and outs of unemployment](#). *Review of Economic Dynamics*, vol. 15, No 2, 2012, pp. 127–148, un Elsby, M. W. L., Hobijn, B., Şahin, A. [Unemployment dynamics in the OECD](#). *Review of Economics and Statistics*, vol. 95, No 2, 2013, pp. 530–548, jo kustības uz bezdarbu un no tā vērtē, balstoties uz informāciju par bezdarba ilgumu, savukārt tiek pieņemts, ka plūsmas uz bezdarbību un no tās ir konstantas.

ražošanu ierobežojošu faktoru rādītāju, sasniedzis vēsturiski augstāko līmeni vai tuvojas tam. Darbaspēka ieguldījuma, produktivitātes un darba samaksas norises ir nedaudz vājākas par (bet salīdzināmas ar) norisēm, kas bija vērojamas pirms krīzes. Attiecībā uz strukturāliem faktoriem jāizceļ divas būtiskas pašreizējās darba tirgus situācijas iezīmes: rekordlielā nodarbināto un iedzīvotāju skaita attiecība visdarbspējīgākā vecuma iedzīvotāju grupā (25–54 gadi) un darbaspēka līdzdalības līmenis. Turpretī prasmju neatbilstības pieprasījumam rādītājs un bezdarba līmeņa ģeogrāfiskā izkliede³⁶ ir ievērojami augstāka nekā pirms krīzes un saglabājas līmenī, kas salīdzināms ar atveseļošanās sākumā novēroto līmeni.

Otrajā instrumentā izmantota galveno komponentu analīze nolūkā konsolidēt sarežģīto darba tirgus informāciju divos sintētiskos rādītājos. Šajā analīzē izmantota par euro zonas darba tirgu pieejamā informācija, izolējot galvenās darba tirgus apstākļus ietekmējošās tendences.³⁷ Izmantojot šo pieeju, tiek noteikti divi galvenie komponenti. Pirmais no tiem saistīts ar darba tirgus aktivitātes līmeni, atspoguļojot galvenokārt visdarbspējīgākā vecuma iedzīvotāju nodarbinātības un iedzīvotāju skaita attiecības norises, bezdarba līmeni, darba atrašanas rādītāju, jauniešu bezdarba līmeni un ilgtermiņa bezdarba īpatsvaru. Otrais komponents vairāk atklāj darba tirgus attīstības tempu, un tas galvenokārt saistīts ar kopējā nodarbinātības līmeņa pieaugumu, vidējo nostrādāto stundu skaita palielināšanās tempu, ilgtermiņa bezdarba īpatsvaru, nodarbinātības IVI un īstermiņa bezdarba līmeni. Trešo komponentu nosaka, ņemot vērā neprecizitātes, kas pieļautas aktivitātes līmeņa sintētisko rādītāju un euro zonas darba tirgus attīstības tempa aprēķinos, jo daži darba tirgus mainīgie, iespējams, ir dinamiski.³⁸

Sintētiskie rādītāji liecina, ka euro zonas darba tirgus aktivitātes līmenis 2019. gada 2. ceturksnī salīdzināms ar augstāko līmeni, kas tika sasniegts pirms krīzes, savukārt darba tirgus attīstības temps joprojām ir augsts, lai gan tas nedaudz palēninājies (sk. B att.). Abi rādītāji, šķiet, precīzi attēlo euro zonas darba tirgus cikliskās pārmaiņas. Darba tirgus aktivitātes līmeņa rādītājs 2008. gada 1. ceturksnī (pirms recesijas) sasniedz augstāko punktu un pēc tam pakāpeniski samazinās līdz brīdim, kad sākas nodarbinātības kāpums, 2013. gada 2. ceturksnī

³⁶ Bezdarba līmeņa ģeogrāfisko izkliedi mēra kā bezdarba līmeņa izkrides koeficientu visās euro zonas valstīs, kas svērts ar to attiecīgo nodarbinātības īpatsvaru. Prasmju neatbilstības pieprasījumam rādītājs noteikts, vadoties pēc ECBS Monetārās politikas komitejas darba grupas metodoloģijas ([Euro Area Labour Markets and the Crisis. Occasional Paper Series](#), Nr. 138, ECB, Frankfurt, 2012. gada oktobris).

³⁷ Šī pieeja ir līdzīga metodei, kas izmantota Kanzassitijas Federālo rezervju bankas LMCI noteikšanai (Hakkio, C. S., Willis, J. L. [Assessing Labor Market Conditions: The Level of Activity and the Speed of Improvement. The Macro Bulletin](#), Federal Reserve Bank of Kansas City, July 2013, un Hakkio, C. S., Willis, J. L. [Kansas City Fed's Labor Market Conditions Indicators. The Macro Bulletin](#), Federal Reserve Bank of Kansas City, August 2014). Attiecīgie galvenie komponenti izvēlēti saskaņā ar diviem kritērijiem: 1) visu atlasīto komponentu summai jāatbilst vismaz 80% no visu 18 darba tirgus mainīgo kopējās variācijas un 2) katram komponentam jābūt atbilstoši īpašvērtībai, kas ievērojami pārsniedz vienību. Pēc tam komponentiem tiek piemērota varimaksa rotācijas metode, lai tos būtu vieglāk interpretēt saskaņā ar Kanzassitijas Federālo rezervju bankas LMCI. Šajā ielikumā izstrādātie euro zonas LMCI ir noturīgi pret jebkura atsevišķa darba tirgus mainīgā izslēgšanu.

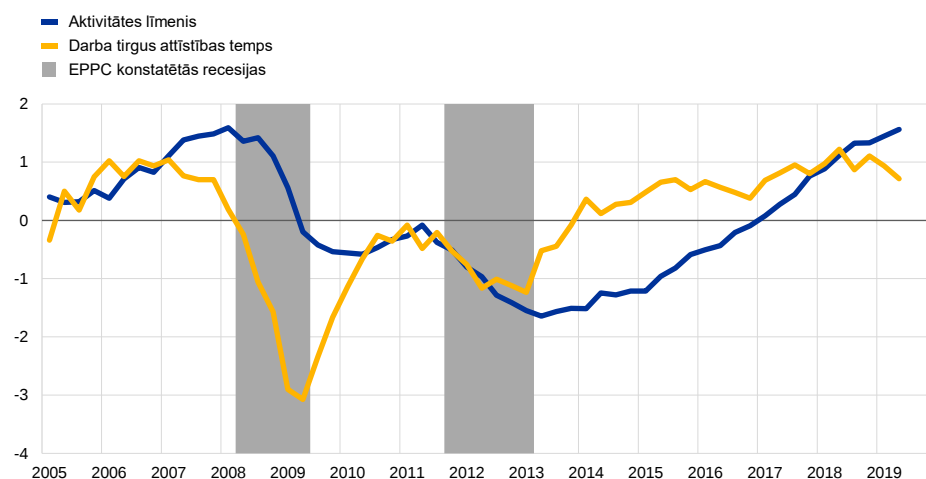
³⁸ Šo komponentu (nav ietverts B attēlā) galvenokārt ietekmē aktuāli darba tirgus mainīgie, piemēram, darbaspēka līdzdalības līmenis, prasmju neatbilstības pieprasījumam rādītājs, bezdarba līmeņa ģeogrāfiskā izkliede, brīvo darbvietu īpatsvars un ražošanu ierobežojošu faktoru darbaspēka rādītājs. Šis komponents kā tāds ir saistīts ar ilgtermiņa pārmaiņām, kas darba tirgū bija vērojamas no 2005. gada līdz 2019. gadam. Trešā komponenta izslēgšanas rezultātā pazeminātos pēdējos ceturkšņos novērotais darba tirgus aktivitātes līmenis un palielinātais darba tirgus attīstības temps. Trīs iegūtie LMCI kopā veido 84.9% no visu 18 darba tirgus mainīgo kopējās variācijas (sk. A att.). Nodarbinātības līmeņa norises atbilst aktivitātes līmeņa rādītājam.

sasniedzot viszemāko vērtību. 2016. gada beigās tā ilgtermiņa vidējā vērtība atjaunojās, kopējai nodarbinātībai vienlaikus atgriežoties periodā pirms krīzes sasniegtajā augstākajā punktā, un 2019. gada 2. ceturksnī tas sasniedza līmeni, kas salīdzināms ar līmeni pirms krīzes. Darba tirgus attīstības tempa rādītājs sāka samazināties kādu laiku pirms krīzes un 2009. gadā, kad nodarbinātības līmenis strauji kritās, sasniedza viszemāko līmeni. Līdz 2013. gada beigām šis rādītājs saglabājās zem ilgtermiņa vidējā līmeņa, 2018. gadā tas nedaudz pārsniedza pirms krīzes sasniegto līmeni un joprojām ir augstāks par ilgtermiņa vidējo līmeni, liecinot, ka situācija darba tirgū tuvākajā laikā turpinās uzlaboties.

B attēls

Euro zonas darba tirgus apstākļu rādītāji

(standartnovirzes)

Avoti: Eurostat, Eiropas Komisija, Markit un ECB speciālistu aprēķini. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 2. ceturksnī.
Piezīme. Ēnotās joslas attēlo recesijas periodus, ko noteikusi Ekonomiskās politikas pētījumu centra (EPPC) Euro zonas ekonomiskās attīstības ciklu datēšanas komiteja.

Nobeigumā jāsaprot, ka šajā ielikumā aplūkoti viens otru papildinoši instrumenti, kas palīdz analizēt sarežģīto darba tirgus informāciju. Zirnekļveida diagramma atspoguļo dažādās vienlaicīgās darba tirgus dimensijas, piemēram, bezdarba apstākļus, darba tirgus plūsmu un brīvo darbvieta norises, darbaspēka ieguldījuma norises, darba ražīgumu un reālo darba samaksu, kā arī euro zonas darba tirgus strukturālo apstākļu pārmaiņas. Abi sintētiskie darba tirgus rādītāji apkopo nepieciešamo informāciju no zirnekļveida diagrammā izvietotajiem 18 mainīgajiem. Šie rādītāji sniedz euro zonas darba tirgus aktivitātes līmeņa un attīstības tempa novērtējumu, tādējādi palīdzot vērtēt darba tirgus sniegumu un ciklisko stāvokli. Veiktā analīze liecina, ka tuvākajā laikā pastāv iespējas turpmākai darba tirgus aktivitātes uzlabošanai, ko veicinās pozitīvs darba tirgus attīstības temps. Rādītājos netiek pilnībā ņemts vērā euro zonas darba tirgū valdošais valstīm raksturīgais neviendabīgums, un darba tirgus apstākļu uzlabošanās atkarīga no turpmākām ekonomiskās aktivitātes cikliskā stāvokļa pārmaiņām.

5. Sociālā nodrošinājuma iemaksu un minimālās algas jaunākās norises euro zonā

Sagatavojuši **Ferdinands Drēers (Ferdinand Dreher)**, **Omirs Kuvavs (Omiros Kouvavas)** un **Gerrits Kusters (Gerrit Koester)**

Darbspēka izmaksu dinamiku var būtiski ietekmēt konkrētu valstu pārmaiņas sociālā nodrošinājuma iemaksu un minimālās algas jomā. Vērtējot algu kāpuma tempu un tā ietekmi uz ražotāju un patēriņa cenu inflāciju, svarīgi apzināties šādu faktoru ietekmes raksturu un spēku. Šajā ielikumā analizēts, kā šie abi faktori ietekmējuši kopējo euro zonas darba samaksas pieaugumu.

Darbspēka izmaksu rādītājus, piemēram, atlīdzību vienam nodarbinātajam³⁹, dažkārt var ietekmēt ar darba devēja sociālā nodrošinājuma iemaksām saistītie rādītāji. Ja darba devēja sociālā nodrošinājuma iemaksu pārmaiņas ir pietiekami būtiskas, tās var radīt dažādu darba samaksas rādītāju atšķirības (sk. A att. a) paneli). Piemēram, atlīdzības vienam nodarbinātajam kāpuma un viena nodarbinātā darba samaksas pieauguma atšķirības 2015. un 2016. gadā bija saistītas ar darba devēja sociālā nodrošinājuma iemaksu samazināšanu katrā no četrām lielākajām euro zonas valstīm (sk. A att. b) paneli).⁴⁰ Kopš 2019. gada sākuma atšķirības atkal pastiprinājušās galvenokārt saistībā ar būtisku sociālā nodrošinājuma iemaksu kritumu Francijā, savukārt Vācijā, Itālijā un Spānijā darba devēja sociālā nodrošinājuma iemaksas palielinājušās. Darba devēja sociālā nodrošinājuma iemaksas Francijā tika pazeminātas saistībā ar tiesību aktu grozījumiem, kas paredz pastāvīgu darba devēja sociālā nodrošinājuma iemaksu samazināšanu un aizstāj konkurētspējas un nodarbinātības nodokļu kredītu (*crédit d'impôt pour la compétitivité et l'emploi*; CICE). Šo tiesību aktu grozījumu dēļ atlīdzības vienam nodarbinātajam kāpums 2019. gada pirmajos trijos ceturkšņos bija ierobežots, 1., 2. un 3. ceturksnī palielinoties attiecīgi par 2.3%, 2.2% un 2.1%, – tikai nedaudz virs ilgtermiņa vidējā rādītāja (2.1% kopš 1999. gada). Viena nodarbinātā darba samaksas gada pieaugums, kas neatspoguļo darba devēja sociālā nodrošinājuma iemaksas un tāpēc to neskar Francijas tiesību aktu grozījumi, bija straujāks nekā atlīdzības vienam nodarbinātajam kāpums, 1., 2. un 3. ceturksnī palielinoties attiecīgi par 2.6%, 2.5% un 2.5%, – pārliecinoši virs ilgtermiņa vidējā rādītāja (2.2% kopš 1999. gada). Kopumā darba samaksas vienam nodarbinātajam pieaugums pašreizējā periodā ir dinamiskāks nekā atlīdzības vienam nodarbinātajam kāpums.

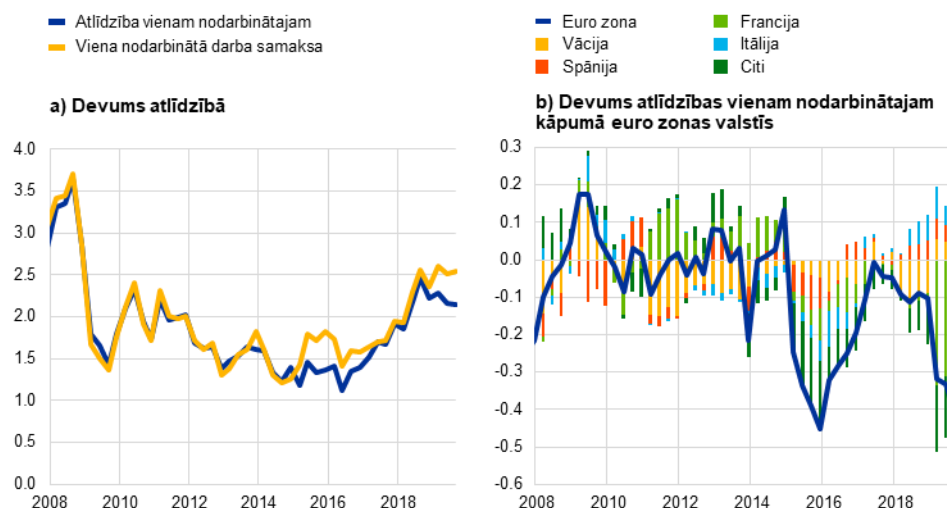
³⁹ Atlīdzība vienam nodarbinātajam ir kopējais atalgojums, ko darba devēji izmaksā nodarbinātajiem skaidrā naudā vai natūrā kā atlīdzību par darbu, t.i., bruto darba samaksa vienam nodarbinātajam, kā arī papildatlīdzība, virsstundu darba samaksa un darba devēju sociālā nodrošinājuma iemaksas, izdalītas ar kopējo nodarbināto skaitu.

⁴⁰ Jānorāda, ka sociālā nodrošinājuma iemaksu un darba samaksas kāpuma salīdzinājums var atspoguļot vairāk nekā tikai ar sociālā nodrošinājuma iemaksām saistītās pārmaiņas.

A attēls

Darba devēja sociālā nodrošinājuma iemaksas un darba samaksas kāpums euro zonā

(a) panelis: pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; b) panelis: procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 3. ceturksnī.

Arī minimālās algas pārmaiņas var būtiski ietekmēt darba samaksas dinamiku, jo minimālo algu nosaka indeksācija vai tiesību aktu noteikumi, nevis vienošanās par darba algām veidojošie procesi. Minimālās algas pastāv 15 (no 19) eiro zonas valstīs.⁴¹ 2019. gada jūlijā minimālā mēneša alga euro zonā svārstījās no 430 eiro (Latvijā) līdz 2071 eiro (Luksemburgā). Pēdējo 10 gadu laikā minimālā alga gadā vidēji pieauga par 1.5% (Īrijā) līdz 7% (Igaunijā).⁴² Minimālās algas līmeni nosaka, izmantojot dažādas metodes, t.sk. iepriekš noteiktas formulas, ekspertu komitejas ieteikumus un konsultācijas ar sociālajiem partneriem, taču bieži valdības vadās arī pēc saviem ieskatiem. Tāpēc pārmaiņu biežums katrā valstī ir atšķirīgs. Tomēr lielākajā daļā valstu minimālās algas līmenis tiek pārskatīts reizi gadā vai reizi divos gados.

Līdz šim 2019. gadā minimālās algas kāpums vienam nodarbinātajam bijis daudz straujāks nekā darba samaksas vienam nodarbinātajam pieaugums kopumā. Saskaņā ar euro zonas indeksu, kura pamatā ir pieejamie valstu dati⁴³, valstu noteiktā minimālā alga 2018. gadā pieauga tikai par 1%, bet 2019. gada 1. pusgadā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu tā palielinājās par 4.6% (sk. B att.).

⁴¹ Četras euro zonas valstis, kurās nav noteikta minimālā alga, ir Itālija, Kipra, Austrija un Somija.

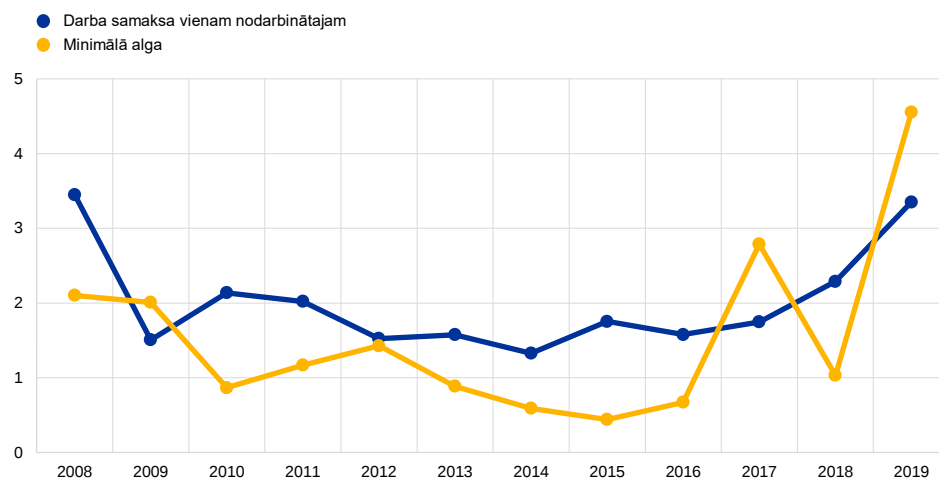
⁴² Avots: Eurostat.

⁴³ Indekss tiek svērts ar nodarbināto skaitu attiecīgajās valstīs. Tiek pieņemts, ka to valstu minimālās algas līmenis, kurās minimālā alga nav noteikta, ir nulle. Tas nozīmē, ka aprēķinā iekļaujot valstis, kurās nav noteikta minimālā alga, B attēlā atspoguļotais euro zonas minimālās algas kāpuma temps ir samazināts.

B attēls

Darba samaksa vienam nodarbinātajam un minimālās algas vienam nodarbinātajam kāpums euro zonā

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; gada dati)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Novērojums par 2019. gadu sagatavots, pamatojoties uz 2019. gada pirmo triju ceturkšņu datiem.

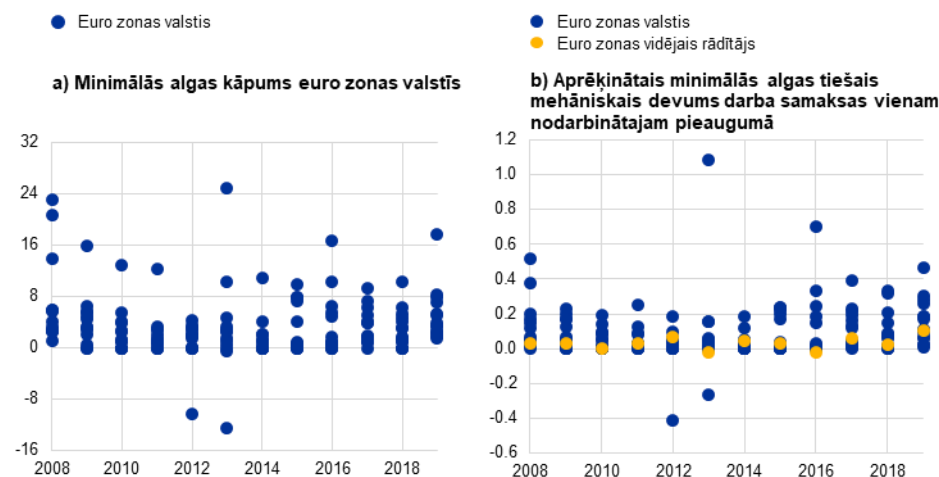
Minimālās algas pieaugums 2019. gada 1. pusgadā bija plaši vērojams dažādās valstīs.⁴⁴ 2019. gadā pirmo reizi kopš 2008. gada visas euro zonas valstis, kurās noteikta minimālā alga, palielināja ar likumu noteikto minimālās algas līmeni, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu to kāpinot par 1.5% (Francijā) līdz 17.9% (Spānijā; sk. C att. a) paneli).

⁴⁴ Katrai no 15 euro zonas valstīm, kurās noteikta minimālā alga, valsts minimālā darba samaksa aprēķināta, izmantojot katra gada 1. janvāra un 1. jūlija vidējo rādītāju.

C attēls

Minimālās algas norises un to nozīme darba samaksas vienam nodarbinātajam pieaugumā

(a) panelis: pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; b) panelis: procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB.

Piezīme. b) panelis balstīts uz euro zonas valstu minimālās algas saņēmēju grupas lieluma un euro zonas kopējā rādītāja aplēsēm (aprēķini piemēroti, pamatojoties uz EU-SILC datiem).

Minimālās algas līmeņa pārmaiņu tiešā mehāniskā ietekme uz kopējo euro zonas darba samaksas kāpumu ir neliela. Šāda tieša devuma aprēķināšanai

nepieciešama informācija par saņēmēju skaitu. Šajā ielikumā izmantoti ES statistikas dati par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC), lai iegūtu minimālās algas saņēmēju īpatsvara aizstājējvērtību kopējā darba samaksas saņēmēju grupā.⁴⁵ Euro zonas dati liecina, ka minimālās algas tiešais mehāniskais devums darba samaksas vienam nodarbinātajam pieaugumā 2019. gadā palielinājies, bet tikai nedaudz (aptuveni par 0.1 procentu punktu; sk. C att. b) paneli); tomēr jāņem vērā, ka šo aizstājējvērtību raksturo būtiska nenoteiktība.

Dažās valstīs minimālās algas pārmaiņu tiešā mehāniskā ietekme uz darba samaksas vienam nodarbinātajam kāpumu, iespējams, bijusi būtiskāka.

Piemēram, aplēses, kuras balstītas uz aizstājējvērtību, liecina, ka 2019. gada 1. pusgadā minimālās algas pieaugums nodrošinājis līdz pat 0.5 procentu punktu devumu valstu darba samaksas kāpumā (sk. C att. b) paneli). Tomēr grāmatvedības izpratnē šādas aplēses atspoguļo tikai minimālās algas pārmaiņu tiešo ietekmi uz darba samaksas kāpumu. Tādējādi tās neatspoguļo minimālās algas netiešo ietekmi

⁴⁵ Pirmkārt, minimālās algas saņēmēju īpatsvars tiek aprēķināts, pamatojoties uz EU-SILC datiem. Lai iegūtu šo vērtību, tiek aprēķināts to darbinieku īpatsvars, kuru ienākumi veido 90–110% no minimālās algas. Iegūtais īpatsvars tiek reizināts ar kopējo darbinieku skaitu tautsaimniecībā, tādējādi iegūstot minimālās algas saņēmēju skaitu tautsaimniecībā. Reizinot šo skaitu ar katras valsts attiecīgo minimālo algu, tiek iegūta minimālās algas saņēmējiem piešķiramā darba samaksa, ļaujot aprēķināt šīs grupas īpatsvaru katras valsts un – apkopojot valstu datus – euro zonas darba samaksas saņēmēju kopskaitā. Ja ņem vērā minimālās algas saņēmēju un visu nodarbināto nostrādāto stundu skaita atšķirības, tas būtiski neietekmē rezultātu. Darbinieku īpatsvars aplēsts, izmantojot EU-SILC mikrodatus par katru gadu līdz pēdējam novērojumam 2016. gadā. Pārējā izlases periodā īpatsvars saglabāts konstants, izņemot gadījumus, kad analīzes papildināšanai izmantoti pieejamie valstu līmeņa administratīvie dati. Sīkāku informāciju par EU-SILC mikrodatiem sk. diskusijā šā "Tautsaimniecības Biļetena" izdevuma rakstā *The effects of changes in the composition of employment on euro area wage growth* ("Nodarbinātības struktūras pārmaiņu ietekme uz euro zonas darba samaksas izaugsmi").

uz kopējo darba samaksas līmeni⁴⁶, kā arī ar minimālās algas pārmaiņām saistīto iespējamo ietekmi uz nodarbinātību⁴⁷ vai ietekmi uz dinamisko algu noteikšanas un minimālās algas korekciju mijiedarbību.

Kopumā darba samaksas kāpums pēdējā laikā bijis samērā stabils, īpaši ņemot vērā norises sociālā nodrošinājuma iemaksu jomā. Lai gan atlīdzības vienam nodarbinātajam pieaugums pēdējos ceturkšņos palēninājies (sk. A att.), tas atspoguļo galvenokārt darba devēja sociālā nodrošinājuma iemaksu pazemināšanu. Viena nodarbinātā darba samaksas (neietver darba devēja sociālā nodrošinājuma iemaksas) kāpums saglabājies samērā stabils, un pēdējā laikā to labvēlīgi ietekmējis arī nedaudz lielāks minimālo algu devums. Kopumā šis ielikums apstiprina viedokli, ka stabils darba samaksas kāpums galvenokārt saistīts ar elastīgiem darba tirgiem, īpaši, ja tiek ņemtas vērā nesenās sociālā nodrošinājuma iemaksu un minimālo algu norises.

⁴⁶ Šādas ietekmes analīzi par Franciju sk. Gautier, E., Fougère, D., Roux, S. *The Impact of the National Minimum Wage on Industry-Level Wage Bargaining in France*. Banque de France, Working Paper Series, No 587, April 2016.

⁴⁷ Agrīnos darbus, kuros ar metadatu analīzes palīdzību salīdzināti pētījumi par nodarbinātības ietekmi, sk. Card, D., Krueger, A. B. Time-Series Minimum-Wage Studies: A Meta-analysis. *The American Economic Review*, vol. 85, No 2, May 1995, pp. 238–243. Jaunākā pētījumā (Cengiz, D., Dube, A., Lindner, A., Zipperer, B. The Effect of Minimum Wages on Low-Wage Jobs. *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 134, issue 3, August 2019, pp. 1405–1454) izmantota pieeja "atšķirība atšķirībās", lai novērotu gan nodarbinātības, gan darba samaksas dinamiku visā darba samaksas biežuma dalījumā, īpaši ņemot vērā pārmaiņas dalījuma zemākajā daļā.

6. Euro zonas MVU eksporta darbība: "Apsekojumā par finansējuma pieejamību uzņēmumiem" (SAFE) gūtās atziņas

Sagatavojuši Katažina Bankovska (*Katarzyna Bańkowska*), Annalisa Ferrando un Huans Angels Garsija (*Juan Angel Garcia*)

Šajā ielikumā aplūkotas atbildes uz pēdējā "Apsekojuma par finansējuma pieejamību uzņēmumiem" (SAFE) *ad hoc* jautājumu par mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) eksporta darbību.⁴⁸ Ielikumam ir divi mērķi: pirmkārt, tajā sniegts pārskats par euro zonas MVU eksporta darbību euro zonā un ārpus tās, un, otrkārt, ielikumā pētītas eksportējošo MVU galvenās iezīmes un pievērsta uzmanība to finansiālo dimensiju analīzei, kuras, ņemot vērā apsekojuma atbildes, būtiski ietekmē lēmumu eksportēt.

Apsekojuma atbildes apstiprina, ka pārdošanas apjoms ārējā tirgū ir svarīgs faktors euro zonas MVU. Vairāk nekā trešā daļa MVU 2018. gadā eksportēja preces vai pakalpojumus. Turklāt eksportējošo uzņēmumu īpatsvars palielinās vienlaikus ar to lielumu, un tikai ceturtā daļa mikrouzņēmumu, bet vairāk nekā puse vidējo un lielo uzņēmumu eksportē ārpus vietējā tirgus. Salīdzinot nozares, vislielākais MVU skaits, kas 2018. gadā eksportēja preces un pakalpojumus, darbojās rūpniecības nozarē, tiem sekoja tirdzniecības un pakalpojumu nozaru MVU.⁴⁹

Lai gan eksporta galamērķu ziņā MVU galvenokārt eksportēja euro zonā, būtisks to skaits eksportēja arī ārpus euro zonas, un gandrīz puse eksportējošo MVU eksportēja ārpus Eiropas (sk. A att. a) paneli). Visbiežāk izvēlētais eksporta tirgus ārpus Eiropas valstīm ir Ziemeļamerika, tai seko Āzija un Klusā okeāna reģions, Tuvie Austrumi un Ziemeļāfrika (sk. A att. b) paneli). Šī tendence dažādās valstīs atšķiras. Ārpus euro zonas esošie tirgi ir īpaši nozīmīgi rūpniecības nozares MVU, bet Ziemeļamerika ir gan rūpniecības, gan pakalpojumu nozares MVU visbiežāk izvēlētais eksporta galamērķis.

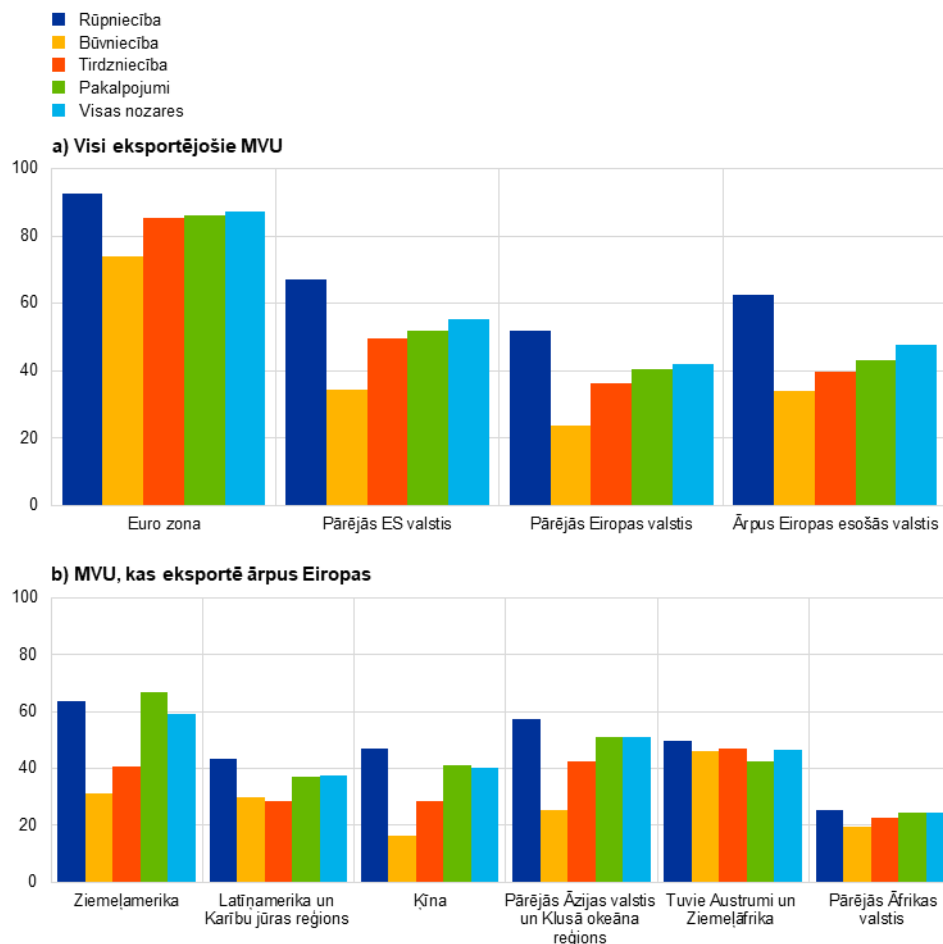
⁴⁸ "Apsekojumu par finansējuma pieejamību uzņēmumiem" (SAFE) kopš 2009. gada divas reizes gadā veic ECB un Eiropas Komisija. Šis apsekojums sniedz informāciju par norisēm saistībā ar uzņēmumu piekļuvi ārējam finansējumam un tā izmantošanu euro zonā uzņēmumu lieluma un nozaru dalījumā. Apsekojuma pēdējā, 21., kārtā, tika veikta no 2019. gada 16. septembra līdz 25. oktobrim. Euro zonas valstu izlase ietvēra 11 204 uzņēmumus, no kuriem 10 241 (91%) nodarbināja mazāk nekā 250 darbiniekus. Galvenie rezultāti un aptaujas anketa atrodama [ECB interneta vietnē](#).

⁴⁹ Sīkāku informāciju par izlases sastāvu sk. "Apsekojumā par finansējuma pieejamību uzņēmumiem – Metodoloģiskajā informācijā par apsekojumu un lietotāju rokasgrāmatā par anonimizēto mikrolīmeņa datu kopu". Apsekojuma rezultāti tiek svērti ar nodarbināto skaitu, un svāri tiek kalibrēti, ņemot vērā 1) valsti un lieluma grupu un 2) valsti un ekonomisko aktivitāti.

A attēls

Euro zonas MVU eksporta tirgi nozaru dalījumā

(svērtais respondentu īpatsvars)

Avoti: SAFE un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. a) panelis attiecas uz visiem euro zonas MVU, kas eksportējuši, un b) panelis attiecas uz tiem euro zonas MVU, kas eksportējuši ārpus Eiropas. Rezultāti attiecas uz apsekojuma 21. kārtu (no 2019. gada aprīļa līdz septembrim).

Pievēršoties finansiālajām iezīmēm, fakti liecina, ka, lai kļūtu par

eksportētājiem, MVU saskaras ar vairākām problēmām.

Eksportēšana ietver izmaksas, kas saistītas ar iekļūšanu ārvalstu tirgos, un salīdzinājumā ar iekšzemes tirdzniecību laika periods starp eksporta pasūtījumu un galīgo maksājumu ir ilgāks. Turklāt bieži šīs izmaksas ir zaudētās izmaksas, kas jāsedz ar priekšsamaksu, un eksportētājiem šo problēmu risināšanai nepieciešama zināma finansiāla elastība. Šo iemeslu dēļ tiek apgalvots, ka eksportētājus var īpaši ietekmēt finansējuma pieejamības ierobežojumi, un apstiprinošu pierādījumu meklēšana daudz aprakstīta akadēmiskajā literatūrā.⁵⁰

⁵⁰ Jaunāko devumu sk. Wagner, J. Access to Finance and Exports – Comparable Evidence for Small and Medium Enterprises from Industry and Services in 25 European Countries. *Open Economies Review*, vol. 30, issue 4, 2019, pp. 739–757. Sākotnējo darbu par to, kā kredītu pieejamības ierobežojumi var kavēt vai pat nepieļaut eksportu, sk. Greenaway, D., Guariglia, A., Kneller, R. Financial Factors and Exporting Decisions. *Journal of International Economics*, vol. 73, issue 2, 2007, pp. 377–395.

Eksportējošie MVU parasti ir rentablāki un inovatīvāki nekā neeksportējošie uzņēmumi.

Apsekojumā regulāri uzdotais jautājums par eksportējošajiem uzņēmumiem⁵¹ ļauj gūt vispārēju priekšstatu par to finansiālo raksturojumu. A tabulā sniegti pierādījumi, kas palīdz novērtēt, vai eksportējošajiem MVU daudz biežāk raksturīgas konkrētas iezīmes nekā neeksportējošajiem uzņēmumiem (sk. A tabulas A paneli). Tajā parādītas arī uz dažādiem tirgiem eksportējošo MVU atšķirības, t.i., Eiropā un ārpus tās (sk. A tabulas B paneli).⁵² Parasti tiek uzskatīts, ka tieši minētās raksturīgās iezīmes ir tās, kas izskaidro, kāpēc uzņēmums pieņem lēmumu eksportēt: korporatīvās īpašumtiesības, finansiālā stabilitāte, inovativitāte un finansējuma avotu diversifikācija.⁵³ Zīmes tabulā nevajadzētu interpretēt kā signālus, kas liecina par zināmu cēloņsakarību, bet tikai kā uzņēmumu atbildēs ietvertās informācijas apstiprinājumu. Piemēram, mīnusa zīme mainīgajam "ģimenei piederošs" norāda, ka ģimenei piederošu eksportējošo MVU īpatsvars ir mazāks nekā ģimenei piederošu neeksportējošo uzņēmumu daļa (sk. A tabulas A paneļa pirmo sleju), un zvaigznītes rāda, ka atšķirība attiecībā uz neeksportējošajiem uzņēmumiem ir statistiski nozīmīga (sk. A tabulas A paneļa otro sleju).

Eksportējošie MVU daudz biežāk izvēlas kļūt par uzņēmumiem, kuru akcijas tiek kotētas biržā. Turklāt eksportējošo MVU vidū ir vairāk rentablu⁵⁴ un inovatīvāku uzņēmumu. Bez tam eksportētāji intensīvāk izmanto ārējā finansējuma avotus, īpaši subsidētus aizdevumus, bieži garantiju vai aizdevumu ar samazinātām procentu likmēm veidā, un parastus bankas aizdevumus. Arī tirdzniecības kredīti ir svarīgs apgrozāmā kapitāla ārējā finansējuma avots, kas nodrošina lielāku elastību attiecībā uz kapitāla prasību izpildi.

MVU, kas eksportē uz tirgiem ārpus Eiropas, parasti intensīvāk izmanto pašu kapitālu un kapitāla vērtspapīru finansējumu nekā MVU, kas eksportē tikai Eiropā.

Ad hoc jautājums arī ļauj noteikt, kuras papildu dimensijas var raksturot MVU, kas eksportē ārpus Eiropas, neaprobežojoties tikai ar Eiropas tirgu.⁵⁵ *A priori* pieņēmums ir tāds, ka, neraugoties uz papildu tirdzniecības barjerām (tehniskie noteikumi, regulas un finanšu prasības), kas varētu atšķirties no ES noteiktajām, un papildu pārrobežu izmaksām, šiem uzņēmumiem vajadzētu būt finansiāli stabilākiem nekā MVU, kas eksportē tikai Eiropā. A tabulas B panelī sniegtie rezultāti apstiprina, ka MVU, kas eksportē ārpus Eiropas, ir inovatīvāki un vairāk cenšas finansēt savu darbību ar pašu līdzekļiem un subsidētiem aizdevumiem nekā uzņēmumi, kas eksportē tikai Eiropā. Vienlaikus vairāki no tiem norāda uz pašu kapitāla palielināšanu.

⁵¹ Sīkāku informāciju sk. [SAFE apsekojuma D7 jautājumā](#).

⁵² Visi A tabulā sniegtie rezultāti balstās uz viendimensijas analīzes metodi. Tos apstiprina tad, kad, izmantojot probita modeļus, tiek veikta daudzdimensiju regresijas analīze.

⁵³ Sk. Paul, J., Parthasarathy, S., Gupta, P. Exporting challenges of SMEs: A Review and Future Research Agenda. *Journal of World Business*, vol. 52, issue 3, 2017, pp. 327–342.

⁵⁴ Tas attiecas uz visaptverošu rādītāju, kas aprēķināts, izmantojot SAFE datus, lai izvērtētu, vai uzņēmumi apgrozījuma, peļņas, procentu izdevumu un aizņemto līdzekļu īpatsvara ziņā ir finansiāli stabili. Sīkāku informāciju sk. [Survey on the Access to Finance of Enterprises in the euro area – April to September 2019](#) ("Apsekojums par finansējuma pieejamību uzņēmumiem euro zonā 2019. gada aprīlī–septembrī").

⁵⁵ Ņemot vērā *ad hoc* jautājuma raksturu, MVU, kas eksportē ārpus Eiropas, var eksportēt arī Eiropā.

MVU, kas darbojas rūpniecības nozarē un eksportē ārpus Eiropas, ir pat inovatīvāki un intensīvāk izmanto subsidētus aizdevumus un tirdzniecības kredītus nekā uzņēmumi, kas eksportē tikai Eiropā (sk. A tabulu). Fakts, ka MVU, kas eksportē ārpus Eiropas, intensīvāk izmanto subsidētus aizdevumus (vai dotācijas) un tirdzniecības kredītus nekā MVU, kas eksportē tikai Eiropā, var atspoguļot to, ka uz uzņēmumiem, kas eksportē ārpus ES, attiecas subsidētas finansēšanas nosacījumi.

A tabula
Eksportējošajiem MVU raksturīgās finansiālās iezīmes

	A. Eksportētāju un neeksportētāju atšķirības	Statistiskā nozīme	B. MVU, kas eksportē ārpus Eiropas, un MVU, kas eksportē tikai Eiropā, atšķirības	Statistiskā nozīme
Uzņēmumiem raksturīgās iezīmes				
Ģimenei piederošs	—	***	—	***
Biržā kotēts	+	***	+	***
Finansiālie ierobežojumi	+	ns	+	ns
Gūst peļņu	+	***	+	ns
Inovatīvs	+	***	+	***
Kapitāla struktūra				
Pašu kapitāls	+	ns	+	***
Subsidēti aizdevumi	+	***	+	
Banku norēķinu konta debeta atlikums	+	***	+	ns
Banku aizdevumi	+	***	+	ns
Tirdzniecības kredīts	+	***	+	***
Parāda vērtspapīri	+	ns	—	ns
Akcijas	+	**	+	**

Avoti: SAFE un ECB speciālistu aprēķini.
Piezīmes. Balstīti uz divpusējo t-testu ar vienādu dispersiju. Zvaigznītes apzīmē nozīmīguma līmeni: *** = 1%, ** = 5%, * = 10%, ns = nav statistiski nozīmīgs.

Noslēdzot jāsaka, ka atbildes uz pēdējā SAFE apsekojuma *ad hoc* jautājumu par euro zonas MVU eksporta aktivitātēm liecina, ka pārdošanas apjoms ārējā tirgū ir nozīmīgs faktors. Turklāt būtisks eksportējošo MVU, īpaši rūpniecības nozares eksportējošo MVU, skaits eksportē uz tirgiem ārpus Eiropas. Kopumā eksportējošie MVU parasti ir rentablāki un inovatīvāki nekā neeksportējošie MVU. Šim pierādījumam par MVU eksporta aktivitātēm vajadzētu veicināt izpratni par visu euro zonas uzņēmumu kopējo eksporta dinamiku un ārējo ekonomisko apstākļu ietekmi uz euro zonas tautsaimniecību. Tomēr jāņem vērā, ka *ad hoc* jautājums attiecas tikai uz MVU tiešo eksportu, bet MVU varētu būt arī lielāku uzņēmumu, kas savukārt eksportē citus produktus, piegādes ķēdes daļa.

Apsekojuma rezultāti norāda arī uz dažām euro zonā eksportējošo MVU svarīgām iezīmēm. Piemēram, visticamāk, atspoguļojot minēto uzņēmumu papildu izmaksas un finansēšanas vajadzības, eksportējošo uzņēmumu skaits aug vienlaikus ar to lielumu. Tie sliecas arī vairāk dažādot ārējā finansējuma avotus. Šis fakts, kā arī tas, ka šie uzņēmumi ir inovatīvāki, var liecināt, ka, lai konkurētu starptautiskajos tirgos,

tiem jābūt kapitālietilpīgākiem. Tādējādi tiek uzsvērti labi funkcionējošu un attīstītu finanšu tirgu nepieciešamība, kas MVU garantētu plašāku finansējuma pieejamību eksporta nodrošināšanai.

7. 2020. gada budžeta plānu projektu pārskatīšana – daži fiskālās pārvaldības reformas ietekmes aspekti

Sagatavojuši **Stefans Harutunjans** (*Stephan Haroutunian*), **Sebastiāns Hauptmeiers** (*Sebastian Hauptmeier*) un **Nadīne Leinere-Killingere** (*Nadine Leiner-Killinger*)

Eiropas Komisija 2019. gada 21. novembrī publicēja atzinumus par euro zonas valstu valdības 2020. gada budžeta plānu projektiem, kā arī budžeta stāvokļa analīzi euro zonai kopumā. Katrā atzinumā ietverts attiecīgā plāna atbilstības Stabilitātes un izaugsmes paktam (SIP) novērtējums, pamatojoties uz Komisijas 2019. gada rudens ekonomisko prognozi. Šā pārskata ietvaros tiek arī vērtēts, vai valstis savos plānos ietvērušas fiskālās politikas ieteikumus, ko 2019. gada 9. jūlijā pieņēma Ekonomikas un finanšu padome un kas tika adresēti konkrētām valstīm 2019. gada Eiropas semestra ietvaros.⁵⁶ Šajos ieteikumos valstis ar augstu valdības parāda attiecību pret IKP aicinātas pietiekami ātri panākt parāda līmeņa samazināšanu. Dažām valstīm, kuru budžets ir pietiekami elastīgs, ieteikts šo elastību izmantot, t.sk. lai panāktu valdības ieguldījumu pieaugumu. Budžeta plānu projektu pārskatīšanas ietvaros konstatētas ieteikumu izpildes nepilnības. Svarīgi šīs nepilnības novērst, t.sk. izskatot šo jautājumu nākamajā Komisijas pārskatā par sešu tiesību aktu kopumu un divu tiesību aktu kopumu (pieņemti attiecīgi 2011. un 2013. gadā ar mērķi stiprināt fiskālo pārvaldību).

2020. gada budžeta plānu projekti liecina par nedaudz ekspansīvu fiskālo nostāju euro zonā kopumā, vienlaikus atspoguļojot ļoti atšķirīgas fiskālās norises atsevišķās valstīs. 2020. gadā plānotā fiskālā nostāja, kas noteikta kā strukturālās sākotnējās bilances pasliktināšanās par 0.4% no IKP, veicinātu euro zonas ekonomisko aktivitāti. Tomēr, runājot par tās komponentiem, Komisija secināja, ka "atbilstības Stabilitātes un izaugsmes paktam (SIP) nodrošināšana euro zonas dalībvalstīs, kuras nav sasniegušas vidēja termiņa budžeta mērķi, un lielāka ekspansija euro zonas dalībvalstīs, kurām ir fiskālās elastības iespējas, nodrošinātu labāku euro zonas dalībvalstu fiskālās politikas diferenciaciju".⁵⁷ Ņemot vērā euro zonas izaugsmes perspektīvas pavājināšanos un paaugstinātu nenoteiktības līmeni, Eurogrupa norādīja, ka lejupevērsto risku īstenošanās gadījumā tā ir "gatava koordinēt" diferencētu fiskālās politikas reakciju.⁵⁸

Saskaņā ar Eiropas Komisijas atzinumiem deviņu euro zonas valstu budžeta plānu projekti atbilst SIP. Par atbilstošiem atzīts Vācijas, Īrijas, Grieķijas, Kipras, Lietuvas, Luksemburgas, Maltas, Nīderlandes un Austrijas plāns. Prognozēts, ka šīm

⁵⁶ Vairāk informācijas sk. [konkrētām valstīm 2019. gada Eiropas semestra ietvaros adresētajos ieteikumos](#). Vairāk detalizētas pamatinformācijas sk. ECB 2019. gada augusta "Tautsaimniecības Biljetena" Nr. 5 ielikumā *Priorities for fiscal policies under the 2019 European Semester* ("Fiskālo politiku prioritātes 2019. gada Eiropas semestra ietvaros").

⁵⁷ Sk. [Commission's communication on 2020 draft budgetary plans](#) ("Komisijas paziņojums par 2020. gada budžeta plānu projektiem").

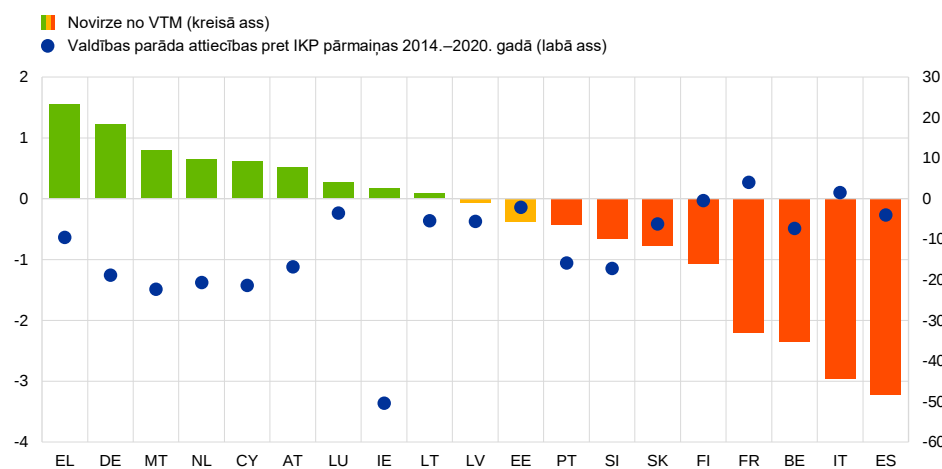
⁵⁸ Sk. [Eurogroup statement on draft budgetary plans for 2020](#) ("Eurogrupas paziņojums par 2020. gada budžeta plānu projektiem").

valstīm 2020. gadā būs stabils fiskālais stāvoklis, kā tas noteikts to vidēja termiņa budžeta mērķos (VTM). Šajā kontekstā Eurogrupa atzinīgi vērtēja to, ka dažas "dalībvalstis ar labvēlīgu budžeta stāvokli to izmantojušas un plāno izmantot arī turpmāk, lai veicinātu ieguldījumus un izaugsmi, vienlaikus saglabājot valsts finanšu ilgtermiņa ilgtspēju". Komisija arī uzskata, ka Līčuanijas un Latvijas budžeta plānu projekti "pamatā atbilst" SIP.⁵⁹ Eurogrupa aicināja šīs abas valstis nodrošināt atbilstību SIP noteikumiem valsts budžeta sagatavošanas procesa ietvaros.

A attēls

Valdības parāds un strukturālo bilanču novirze no VTM 2020. gadā

(% no IKP)

Avoti: Eiropas Komisijas 2019. gada rudens ekonomiskā prognoze un ECB aprēķini.

Piezīmes. Attēlā atspoguļota valstu strukturālo bilanču novirze no VTM 2020. gadā. Zālie (oranžie) stabiņi attiecas uz valstīm, kuru 2020. gada budžeta plānu projektus Eiropas Komisija uzskata par (kopumā) atbilstošiem SIP prasībām. Sarkanie stabiņi attiecas uz valstīm, kuru 2020. gada budžeta plānu projektus Eiropas Komisija uzskata par pakļautiem SIP prasību neizpildes riskam.

Komisijas vērtējumā daudzu euro zonas valstu budžeta plānu projekti pakļauti SIP prasību neizpildes riskam, un tas rada īpašas bažas attiecībā uz valstīm ar augstu valdības parāda rādītāju.⁶⁰

Saskaņā ar Komisijas prognozi gaidāms, ka plānotās strukturālās korekcijas nebūs pietiekamas SIP prasību izpildei astoņās valstīs: Beļģijā, Spānijā, Francijā, Itālijā, Portugālē, Slovēnijā, Slovākijā un Somijā (sk. B att.). Beļģija, Spānija un Portugāle iesniedza uz nemainīgu politiku balstītus plānus saistībā ar jaunas valdības ievēlēšanu Spānijā un Portugālē un notiekošo federālās valdības veidošanas procesu Beļģijā. Eurogrupa aicināja visas astoņas valstis "laikus apsvērt nepieciešamos papildu pasākumus Komisijas identificēto risku novēršanai un nodrošināt to, ka šo valstu 2020. gada budžets atbilst SIP noteikumiem." Nozīmīgi, ka Eurogrupa atkārtoti norādīja, ka "augstā parāda līmeņa lēnais samazināšanas temps vairākās dalībvalstīs joprojām rada bažas, un šis jautājums izlēmīgi jārisina, t.sk. izmantojot zemu procentu likmju nodrošinātos

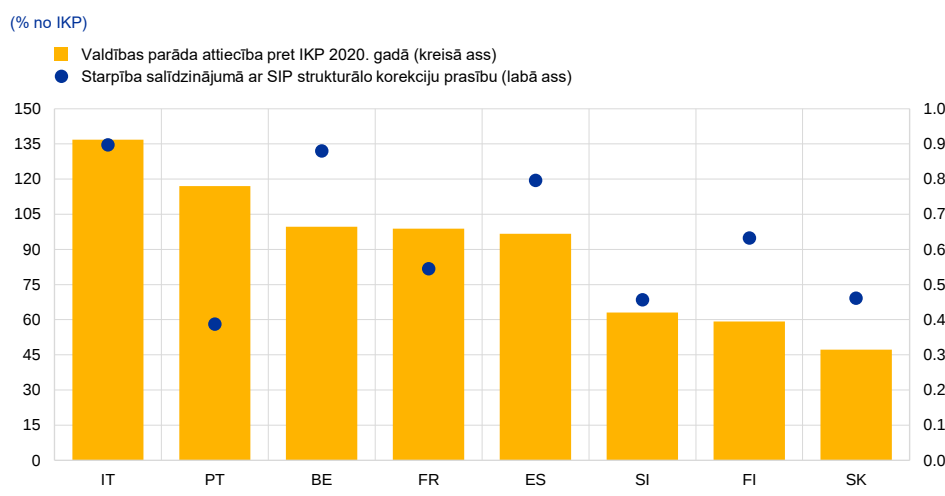
⁵⁹ Runājot par valstīm, uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa, budžeta plānu projekti ir "pamatā atbilstoši", ja Komisija prognozē nelielu novirzi no VTM vai to sasniegšanai nepieciešamajām korekcijām, taču novirze no prasībām nebūtu nozīmīga. Novirzes no preventīvajā daļā noteiktajiem fiskālajiem mērķiem tiek klasificētas kā "nozīmīgas", ja tās pārsniedz 0.5% no IKP vienā gadā vai vidēji 0.25% no IKP divus gadus pēc kārtas.

⁶⁰ Valstīm, uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa, Komisija novērtē budžeta plāna projektu kā "pakļautu SIP neizpildes riskam", ja tas 2020. gadā prognozē nozīmīgu novirzi no VTM vai to sasniegšanai nepieciešamajām korekcijām un/vai parāda samazināšanas kritērija neizpildi, ja šāds kritērijs piemērojams.

neparedzētos ienākumus". Tas visvairāk attiecas uz Beļģiju, Spāniju, Franciju un Itāliju, kam joprojām ir ļoti augsti parāda rādītāji, kuriem vēl nav stabilas pazemināšanās tendences. Turpretī Slovērijas un Somijas paredzamie parāda rādītāji 2020. gadā būs zemāki par Māstrihtas līgumā noteikto atsaucē vērtību (60% no IKP), bet Portugāles un Slovērijas valdības parāda rādītājus raksturo nepārtraukta lejupvērsta virzība.

B attēls

Valdības parāda līmenis 2020. gadā un novirze no SIP strukturālās korekcijas prasības dalībvalstīs, kuru budžeta plānu projekti novērtēti kā pakļauti augstam SIP neizpildes riskam

Avoti: Eiropas Komisijas 2019. gada rudens ekonomiskā prognoze un konkrētām valstīm adresēti fiskālās politikas ieteikumi, ko 2019. gada 9. jūlijā pieņēmusi Ekonomikas un finanšu padome un kas aktualizēti Komisijas speciālistu darba dokumentos, kuros sniegta 2020. gada budžeta plānu projektu analīze.
Piezīme. Strukturālo korekciju prasībā Itālijai vēl nav ņemts vērā Itālijas valdības lūgums atļaut lielāku elastību saskaņā ar SIP neparedzētu apstākļu klauzulu.

Budžeta plānu projektu pārskatīšanas mērķis ir atgādināt par nepieciešamību uzlabot ES fiskālās pārvaldības sistēmu, lai veicinātu raitāku Ekonomikas un monetārās savienības (EMS) politikas īstenošanu. Konkrētāk, SIP noteikumi joprojām ir asimetriski, un tāpēc tos nevar izmantot par kopējās euro zonas fiskālās nostājas veidošanas pamatu. Valstīm, kuras vēl nav sasniegušas savus VTM, jāpanāk progress, lai tos sasniegtu, bet valstis, kuras VTM jau sasniegušas, var neizmantojot savas rezerves. Tādējādi tiktu īstenota procikliska fiskālā politika laikā, kad stimulējoša budžeta politika varētu labvēlīgi ietekmēt euro zonas tautsaimniecību kopumā. Turklāt vairākās valstīs augstā valdības parāda līmeņa samazināšanas temps joprojām nav pietiekams, neraugoties uz 2011. gadā noteiktiem stingrākiem nosacījumiem, ar kuriem tika paredzēta parāda norma ar mērķi paātrināt valdības parāda attiecības pret IKP samazināšanu, lai to tuvinātu Māstrihtas līguma budžeta deficīta atsaucē vērtībai (60% no IKP). Jānorāda, ka dažādo SIP paredzēto elastīguma veidu kumulatīvās ietekmes dēļ nav iespējams nodrošināt, ka valstis (īpaši valstis ar augstu parāda līmeni) pietiekami ātri tuvināsies savam VTM. Visbeidzot, tas, ka vairāku valstu ar augstu parāda līmeni plānos ir būtiskas novirzes no Padomes ieteikumiem, liecina, ka budžeta plānu projektu

pārskatīšana, kas tika ieviesta ar divu tiesību aktu kopumu, nenodrošina nepieciešamo spiedienu fiskālās nelīdzsvarotības koriģēšanai.⁶¹

Eiropas Fiskālā padome (EFP), kurai Komisijas prezidents uzticēja novērtēt ES fiskālo noteikumu darbību sešu tiesību aktu kopuma un divu tiesību aktu kopuma pārskatīšanas kontekstā, ierosinājusi ES fiskālās pārvaldības reformu iespējas.⁶² EFP ierosināja mainīt noteikumu pamatvērtību, izmantojot nevis VTM, bet gan valdības parāda attiecības pret IKP ilgtermiņa maksimālo robežvērtību. Tā arī ierosināja šo noteikumu apvienot ar izdevumu noteikumu kā vienīgo darbības rādītāju fiskālās politikas veidošanā. Saskaņā ar EFP viedokli pastāvošās elastības klauzulas vajadzētu apvienot vienā atkāpšanās klauzulā, kuru var izmantot, pamatojoties uz neatkarīgu ekonomisko vērtējumu. Šajā saistībā nozīmīgāka loma paredzēta neatkarīgām fiskālajām padomēm, bet Komisijai būtu jānodrošina lielāka vērtējumu neatkarība. Sankcijas, kuras līdz šim bijis grūti piemērot, varētu papildināt vai aizstāt ar stimulējošiem mehānismiem. Šādi mehānismi varētu noteikt fiskālo noteikumu izpildi kā priekšnoteikumu piekļuvei makroekonomiskās stabilitātes funkcijai ("euro zonas fiskālajai kapacitātei"). Visus šos ierosinājumus vajadzētu padziļināti apspriest nākamās sešu tiesību aktu kopuma un divu tiesību aktu kopuma pārskatīšanas kontekstā.⁶³

Paredzams, ka ES fiskālā regulējuma darbība būs turpmākas EMS padziļināšanas priekšnoteikums. Papildus nesen izveidotajam konverģences un konkurētspējas budžeta instrumentam⁶⁴ ļoti nepieciešams turpmāks progress īstas euro zonas makroekonomiskās stabilizācijas funkcijas izstrādē. Šāda funkcija parasti pastāv citās monetārajās savienībās, lai tās labāk spētu novērst ekonomiskos satricinājumus, kurus nevar pārvaldīt nacionālā līmenī.⁶⁵ Šāds centralizēts fiskālās stabilizācijas instruments ļautu samazināt ECB monetārās politikas instrumentu pārslodzes risku, sākoties nopietnām euro zonas mēroga recesijām.⁶⁶

⁶¹ Diskusiju par to, kāpēc budžeta plānu projektu pārskatīšana laika gaitā zaudējusi efektivitāti, sk. ECB 2017. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 8 ielikumā "Budžeta plānu projektu pārskatīšanas novērtējums 2018. gadam".

⁶² Sk. EFP ziņojumu *Assessment of EU fiscal rules with a focus on the six and two-pack legislation* ("ES fiskālo noteikumu novērtējums, īpaši pievēršoties sešu tiesību aktu kopumam un divu tiesību aktu kopumam"); 2019. gada augusts.

⁶³ Kopainai sk. arī Kamps, Christophe, Leiner-Killinger, Nadine. *Taking stock of the functioning of the EU's fiscal rules and options for reform*. Occasional Paper Series, No 231, ECB, Frankfurt am Main, August 2019.

⁶⁴ Sīkāku informāciju sk. *nosacījumos*, par kuriem Eurogrupa iekļaujošā sastāvā vienojās 2019. gada 10. oktobrī.

⁶⁵ Sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 3 rakstu *Fiscal rules in the euro area and lessons from other monetary unions* ("Fiskālie noteikumi euro zonā un citu monetāro savienību pieredze").

⁶⁶ Sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 1 rakstu *Fiscal spillovers in a monetary union* ("Fiskālās ietekmes pārnese monetārajā savienībā").

Statistika

Saturs

1. Ārējā vide	S2
2. Finanšu norises	S3
3. Saimnieciskā darbība	S8
4. Cenas un izmaksas	S14
5. Nauda un kredītu atlikumi	S18
6. Fiskālās norises	S23

Sīkāka informācija

ECB statistiskie dati pieejami un lejupielādējami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/
"Tautsaimniecības Biljetena" nodaļas "Statistika" dati pieejami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004813
Visaptverošs "Statistikas Biljetens" pieejams Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004045
Metodoloģiskās definīcijas pieejamas "Statistikas Biljetena" "Vispārējās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000023
Sīkāka informācija par aprēķiniem pieejama "Statistikas Biljetena" "Tehniskajās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000022
Terminu skaidrojumi un saīsinājumi pieejami ECB statistikas terminu vārdnīcā:	www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/glossa.en.html

Tabulās lietotie apzīmējumi

-	datu nav/dati nav izmantojami
.	dati vēl nav pieejami
...	nulle vai vērā neņemams
(p)	provizorisks dati
s.i.	sezonāli izlīdzināts
s.n.	sezonāli neizlīdzināts

1. Ārējā vide

1.1. Galveno tirdzniecības partnervalstu IKP un PCI

	IKP ¹⁾ (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %)						PCI (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)						
	G20	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	OECD valstis		ASV	Apvienotā Karaliste (SPCI)	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona ²⁾ (SPCI)
	1	2	3	4	5	6	Kopā	Neietverot pārtiku un enerģiju	9	10	11	12	13
2016	3.3	1.6	1.9	0.6	6.7	1.9	1.1	1.9	1.3	0.7	-0.1	2.0	0.2
2017	3.9	2.4	1.9	1.9	6.8	2.5	2.3	1.9	2.1	2.7	0.5	1.6	1.5
2018	3.7	2.9	1.4	0.8	6.6	1.9	2.6	2.1	2.4	2.5	1.0	2.1	1.8
2018 IV	0.7	0.3	0.3	0.4	1.5	0.3	2.8	2.3	2.2	2.3	0.8	2.2	1.9
2019 I	0.8	0.8	0.6	0.5	1.4	0.4	2.2	2.2	1.6	1.9	0.3	1.8	1.4
II	0.7	0.5	-0.2	0.4	1.6	0.2	2.3	2.2	1.8	2.0	0.8	2.6	1.4
III	.	0.5	0.3	0.1	1.5	0.2	1.9	2.2	1.8	1.8	0.3	2.9	1.0
2019 jūn.	-	-	-	-	-	-	2.1	2.2	1.6	2.0	0.7	2.7	1.3
jūl.	-	-	-	-	-	-	2.1	2.3	1.8	2.1	0.5	2.8	1.0
aug.	-	-	-	-	-	-	1.9	2.3	1.7	1.7	0.3	2.8	1.0
sept.	-	-	-	-	-	-	1.6	2.1	1.7	1.7	0.2	3.0	0.8
okt.	-	-	-	-	-	-	1.6	2.0	1.8	1.5	0.2	3.8	0.7
nov. ³⁾	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.	.	.	1.0

Avoti: Eurostat (3., 6., 10. un 13. aile); SNB (9., 11. un 12. aile); OECD (1., 2., 4., 5., 7. un 8. aile).

1) Sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati.

2) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

3) Euro zonas rādītājs ir aplēse, pamatojoties uz provizorisksiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

1.2. Galveno tirdzniecības partnervalstu iepirkumu vadītāju indekss un pasaules tirdzniecība

	Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi; s.i. dati)									Preču imports ¹⁾		
	Apvienotais iepirkumu vadītāju indekss						Globālais iepirkumu vadītāju indekss ²⁾			Pasaule	Attīstītās valstis	Jaunās tirgus ekonomikas valstis
	Pasaule ²⁾	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Jauni eksporta pasūtījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2016	51.6	52.4	53.4	50.5	51.4	53.3	51.7	52.0	50.1	1.2	1.4	1.0
2017	53.2	54.3	54.7	52.5	51.8	56.4	53.8	53.8	52.8	5.8	3.1	7.6
2018	53.4	55.0	53.3	52.1	52.3	54.6	53.1	53.8	50.9	4.4	3.1	5.2
2018 IV	53.1	54.7	51.4	52.3	51.5	52.3	52.0	53.5	49.9	-0.8	1.5	-2.2
2019 I	52.8	54.8	50.6	50.6	51.5	51.5	50.9	53.4	49.6	-0.7	0.0	-1.1
II	51.5	51.8	50.5	50.8	51.6	51.8	50.4	51.8	49.4	-0.6	-1.4	-0.2
III	51.4	51.4	50.1	51.3	51.4	51.2	50.4	51.7	48.5	0.8	1.3	0.5
2019 jūn.	51.0	51.5	49.7	50.8	50.6	52.2	49.6	51.5	49.2	-0.6	-1.4	-0.2
jūl.	51.7	52.6	50.7	50.6	50.9	51.5	49.9	52.4	49.0	-0.9	0.3	-1.6
aug.	51.1	50.7	50.2	51.9	51.6	51.9	50.4	51.4	47.7	-0.5	0.1	-0.9
sept.	51.2	51.0	49.3	51.5	51.9	50.1	50.9	51.4	48.6	0.8	1.3	0.5
okt.	50.8	50.9	50.0	49.1	52.0	50.6	51.0	50.7	49.5	.	.	.
nov.	51.6	52.0	49.3	49.8	53.2	50.6	51.6	51.6	49.4	.	.	.

Avoti: Markit (1.–9. aile); CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini (10.–12. aile).

1) Pasaules un attīstīto valstu datus nav ietverta euro zona. Gada un ceturkšņa dati attiecas uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu (%); mēneša dati attiecas uz triju mēnešu pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējiem trijiem mēnešiem (%). Visi dati ir sezonāli izlīdzināti.

2) Neietverot euro zonu.

2. Finanšu norises

2.1. Naudas tirgus procentu likmes

(gadā; %; perioda vidējie rādītāji)

	Euro zona ¹⁾						ASV	Japāna
	Euro īstermiņa procentu likme (€STR) ²⁾	Noguldījumi uz nakti (EONIA)	Noguldījumi ar termiņu 1 mēnesis (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 6 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 12 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)
	1	2	3	4	5	6	7	8
2016	-	-0.32	-0.34	-0.26	-0.17	-0.03	0.74	-0.02
2017	-	-0.35	-0.37	-0.33	-0.26	-0.15	1.26	-0.02
2018	-0.45	-0.36	-0.37	-0.32	-0.27	-0.17	2.31	-0.05
2019 maijs	-0.45	-0.37	-0.37	-0.31	-0.24	-0.13	2.53	-0.07
jūn.	-0.45	-0.36	-0.38	-0.33	-0.28	-0.19	2.40	-0.07
jūl.	-0.45	-0.37	-0.40	-0.36	-0.35	-0.28	2.29	-0.07
aug.	-0.45	-0.36	-0.41	-0.41	-0.40	-0.36	2.16	-0.10
sept.	-0.49	-0.40	-0.45	-0.42	-0.39	-0.34	2.13	-0.09
okt.	-0.55	-0.46	-0.45	-0.41	-0.36	-0.30	1.98	-0.11
nov.	-0.54	-0.45	-0.45	-0.40	-0.34	-0.27	1.90	-0.10

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2) ECB pirmo reizi publicēja euro zonas īstermiņa procentu likmi (€STR) 2019. gada 2. oktobrī, atspoguļojot tirdzniecības aktivitāti 2019. gada 1. oktobrī. Dati par iepriekšējiem periodiem attiecas uz €STR (izstrādes procesā), kura tika publicēta tikai informācijas vajadzībām un kuru nebija paredzēts izmantot kā etalonlikmi vai atsauces likmi jebkādos tirgus darījumos.

2.2. Peļņas likmju līknes

(perioda beigās; likmes – % gadā; procentu likmju starpības – procentu punktos)

	Tagadnes darījumu procentu likmes					Procentu likmju starpības			Nākotnes darījumu tūlītējās procentu likmes			
	Euro zona ^{1), 2)}					Euro zona ^{1), 2)}	ASV	Apvienotā Karaliste	Euro zona ^{1), 2)}			
	3 mēnešu	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2016	-0.93	-0.82	-0.80	-0.47	0.26	1.08	1.63	1.17	-0.78	-0.75	0.35	1.35
2017	-0.78	-0.74	-0.64	-0.17	0.52	1.26	0.67	0.83	-0.66	-0.39	0.66	1.56
2018	-0.80	-0.75	-0.66	-0.26	0.32	1.07	0.08	0.51	-0.67	-0.45	0.44	1.17
2019 maijs	-0.57	-0.64	-0.69	-0.56	-0.13	0.51	-0.08	0.24	-0.72	-0.72	-0.17	0.64
jūn.	-0.60	-0.69	-0.75	-0.64	-0.26	0.43	0.07	0.14	-0.78	-0.79	-0.29	0.44
jūl.	-0.67	-0.74	-0.79	-0.72	-0.39	0.35	0.02	0.09	-0.82	-0.84	-0.45	0.25
aug.	-0.84	-0.88	-0.93	-0.92	-0.65	0.23	-0.27	0.03	-0.94	-1.00	-0.73	-0.12
sept.	-0.70	-0.76	-0.81	-0.77	-0.52	0.24	-0.10	0.03	-0.83	-0.86	-0.58	-0.02
okt.	-0.67	-0.69	-0.69	-0.62	-0.36	0.32	0.17	-0.01	-0.70	-0.69	-0.41	0.14
nov.	-0.61	-0.63	-0.65	-0.57	-0.30	0.34	0.18	0.04	-0.66	-0.65	-0.33	0.23

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2) ECB aprēķinu pamatā ir EuroMTS sniegtie dati un Fitch Ratings noteiktie kredītreitings.

2.3. Akciju tirgus indeksi

(indeksu līmeņi izteikti punktos; perioda vidējie rādītāji)

	Dow Jones EURO STOXX indeksi												ASV	Japāna
	Etalons		Galveno tautsaimniecības nozaru indeksi											
	Broad indekss	50	Pamat-izejvielas	Patēriņa pakalpojumi	Patēriņa preces	Nafta un gāze	Finanses	Rūpniecība	Tehnoloģijas	Komunālie pakalpojumi	Telekomunikācijas	Veselības aprūpe	Standard & Poor's 500	Nikkei 225
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2016	321.6	3 003.7	620.7	250.9	600.1	278.9	148.7	496.0	375.8	248.6	326.9	770.9	2 094.7	16 920.5
2017	376.9	3 491.0	757.3	268.6	690.4	307.9	182.3	605.5	468.4	272.7	339.2	876.3	2 449.1	20 209.0
2018	375.5	3 386.6	766.3	264.9	697.3	336.0	173.1	629.5	502.5	278.8	292.9	800.5	2 746.2	22 310.7
2019 maijs jūn. jūl. aug. sept. okt. nov.	369.4	3 385.4	710.2	267.4	721.6	324.7	157.0	643.9	519.6	312.0	290.9	732.7	2 854.7	21 218.4
	369.7	3 406.0	722.6	264.9	728.5	323.2	152.0	652.3	517.5	323.9	296.6	734.0	2 890.2	21 060.2
	380.0	3 507.8	739.6	271.8	752.7	329.3	155.8	666.2	548.2	326.4	292.2	769.2	2 996.1	21 593.7
	363.6	3 355.3	704.2	262.0	722.8	303.0	144.1	639.4	523.4	325.7	281.9	778.9	2 897.5	20 629.7
	379.7	3 514.5	738.2	271.3	751.1	319.7	151.8	669.4	545.0	338.5	294.7	804.3	2 982.2	21 585.5
	382.8	3 551.2	748.2	273.3	742.2	316.6	157.0	671.1	556.8	341.4	306.7	791.7	2 977.7	22 197.5
	398.4	3 693.1	794.5	283.0	761.3	328.8	163.6	711.6	585.2	339.4	304.8	837.7	3 104.9	23 278.1

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.4. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)} (gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi				Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Norēķinu kartes procentu aizdevumi	Patēriņa kredīts			Aizdevumi individuālā darba veicējiem un līgumsabiedrībām bez juridiskās personas statusa	Kredīti mājokļa iegādei					Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar brīdinajuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Ar noteikto termiņu				Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā		APRC ³⁾		Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā				APRC ³⁾	
			Līdz 2 gadiem	Ilgāk par 2 gadiem			Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu			Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam	1–5 gadi	5–10 gadu	Ilgāk par 10 gadiem		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2018 nov.	0.04	0.45	0.29	0.73	5.93	16.67	4.94	5.68	6.19	2.37	1.61	1.85	1.94	1.88	2.11	1.81
dec.	0.03	0.44	0.30	0.78	5.87	16.68	4.92	5.47	5.99	2.27	1.61	1.80	1.91	1.84	2.11	1.80
2019 janv.	0.03	0.43	0.33	0.74	5.92	16.63	5.32	5.82	6.33	2.36	1.61	1.81	1.89	1.86	2.09	1.82
febr.	0.03	0.43	0.32	0.70	5.97	16.61	5.28	5.71	6.27	2.41	1.59	1.84	1.87	1.84	2.09	1.80
marts	0.03	0.41	0.30	0.76	5.90	16.65	5.41	5.61	6.18	2.36	1.60	1.80	1.83	1.81	2.06	1.78
apr.	0.03	0.41	0.32	0.75	5.88	16.66	5.56	5.63	6.19	2.36	1.60	1.77	1.77	1.77	2.02	1.75
maijs	0.03	0.44	0.31	0.79	5.81	16.67	5.61	5.76	6.34	2.33	1.58	1.79	1.73	1.74	1.99	1.72
jūn.	0.03	0.44	0.32	0.82	5.81	16.63	5.42	5.67	6.25	2.31	1.56	1.73	1.67	1.65	1.95	1.67
jūl.	0.03	0.43	0.31	0.80	5.75	16.58	5.74	5.74	6.31	2.34	1.56	1.71	1.59	1.57	1.90	1.61
aug.	0.03	0.43	0.28	0.78	5.75	16.60	6.15	5.76	6.35	2.25	1.52	1.68	1.53	1.50	1.84	1.56
sept.	0.03	0.43	0.27	0.78	5.82	16.61	5.65	5.62	6.17	2.22	1.47	1.63	1.49	1.43	1.77	1.48
okt. ^(p)	0.03	0.42	0.24	0.83	5.70	16.63	5.87	5.55	6.19	2.26	1.45	1.59	1.44	1.39	1.74	1.44

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

3) Gada izmaksu efektīvā procentu likme (APRC).

2.5. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)}

(gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi			Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Citi aizdevumi apjoma un procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā									Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar noteikto termiņu			Līdz 0.25 milj. euro			0.25–1 milj. euro			Vairāk par 1 milj. euro			
		Līdz 2 gadiem	Ilgāk par 2 gadiem		Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2018 nov.	0.03	0.06	0.63	2.19	2.19	2.40	2.34	1.67	1.60	1.67	1.20	1.35	1.69	1.66
dec.	0.03	0.07	0.53	2.18	2.20	2.29	2.25	1.60	1.59	1.67	1.21	1.39	1.59	1.63
2019 janv.	0.03	0.05	0.54	2.22	2.15	2.40	2.32	1.67	1.62	1.72	1.13	1.30	1.61	1.63
febr.	0.03	0.03	0.52	2.21	2.15	2.41	2.33	1.65	1.64	1.69	1.13	1.39	1.56	1.64
marts	0.03	0.07	0.62	2.17	2.17	2.38	2.30	1.66	1.58	1.68	1.19	1.36	1.57	1.65
apr.	0.03	0.06	0.54	2.19	2.19	2.36	2.26	1.67	1.60	1.64	1.16	1.33	1.44	1.62
maijs	0.03	0.04	0.46	2.15	2.18	2.38	2.29	1.66	1.59	1.63	1.09	1.17	1.50	1.57
jūn.	0.03	0.03	0.56	2.17	2.13	2.33	2.25	1.63	1.55	1.56	1.09	1.28	1.39	1.55
jūl.	0.03	0.04	0.57	2.11	2.07	2.50	2.20	1.66	1.57	1.54	1.16	1.32	1.39	1.56
aug.	0.03	-0.04	0.54	2.08	2.07	2.36	2.19	1.64	1.59	1.53	1.06	1.32	1.40	1.52
sept.	0.03	-0.05	0.88	2.16	2.03	2.25	2.15	1.61	1.51	1.44	1.10	1.26	1.29	1.54
okt. ^(p)	0.02	-0.03	0.44	2.08	2.01	2.41	2.10	1.61	1.54	1.40	1.14	1.40	1.27	1.56

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklassificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru.

2. Finanšu norises

2.6. Euro zonas rezidentu emitētie parāda vērtspapīri emitentu sektoru un sākotnējo termiņu dalījumā (mljrd. euro; mēneša laikā veiktie darījumi un apgrozībā esošais apjoms perioda beigās; nominālvērtībā)

	Apgrozībā esošais apjoms							Emisiju bruto apjoms ¹⁾						
	Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI			Valdība		Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI			Valdība	
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība	Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)			Ne- finanšu sabied- rības	Centrālā valdība	Pārējā valdība		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Īstermiņa														
2016	1 241	518	135	.	59	466	62	349	161	45	.	31	79	33
2017	1 240	519	155	.	70	438	57	367	167	54	.	37	79	31
2018	1 217	504	170	.	72	424	47	389	171	66	.	41	76	35
2019 maijs	1 339	574	170	.	115	422	59	447	196	75	.	56	83	37
jūn.	1 314	557	173	.	100	428	56	380	152	78	.	45	71	35
jūl.	1 340	577	173	.	110	424	57	457	205	75	.	56	76	45
aug.	1 368	588	180	.	113	424	63	405	181	76	.	39	71	38
sept.	1 387	593	182	.	106	439	66	404	153	81	.	48	81	41
okt.	1 349	576	173	.	106	424	69	422	197	53	.	52	75	45
Ilgttermiņa														
2016	15 373	3 695	3 173	.	1 176	6 686	642	219	62	53	.	19	78	8
2017	15 353	3 560	3 048	.	1 235	6 866	643	247	66	73	.	18	83	7
2018	15 745	3 688	3 149	.	1 260	7 022	627	228	64	68	.	16	75	6
2019 maijs	16 052	3 767	3 199	.	1 297	7 153	636	246	62	79	.	13	86	7
jūn.	16 113	3 768	3 217	.	1 305	7 190	633	245	61	76	.	23	80	5
jūl.	16 182	3 789	3 257	.	1 315	7 184	636	253	70	72	.	25	78	8
aug.	16 191	3 784	3 255	.	1 312	7 200	639	120	25	40	.	8	41	6
sept.	16 264	3 805	3 285	.	1 339	7 200	634	277	82	83	.	34	74	4
okt.	16 202	3 795	3 292	.	1 339	7 153	623	260	60	84	.	24	85	6

Avots: ECB.

1) Lai dati būtu salīdzināmi, gada dati ir gada mēnešu vidējais rādītājs.

2.7. Parāda vērtspapīru un kotēto akciju pieauguma temps un apgrozībā esošais apjoms (mljrd. euro; pārmaiņas; %)

	Parāda vērtspapīri							Kotētās akcijas				
	Kopā	MFI (ietverot Eurosistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI			Valdība		Kopā	MFI	Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība						
							FIS					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Apgrozībā esošais apjoms												
2016	16 613.8	4 213.4	3 308.6	.	1 235.2	7 151.7	704.9	7 089.5	537.6	1 084.2	5 467.7	
2017	16 593.1	4 079.4	3 203.3	.	1 304.8	7 304.7	700.8	7 954.7	612.5	1 249.6	6 092.6	
2018	16 961.8	4 192.1	3 318.4	.	1 332.1	7 445.8	673.4	7 027.2	465.1	1 099.4	5 462.7	
2019 maijs jūn. jūl. aug. sept. okt.	17 390.8	4 341.0	3 369.2	.	1 412.0	7 574.3	694.5	7 586.6	470.9	1 208.1	5 907.6	
	17 426.9	4 324.6	3 390.4	.	1 405.1	7 617.7	689.1	7 940.6	493.3	1 246.0	6 201.3	
	17 522.2	4 366.2	3 429.6	.	1 425.5	7 607.8	693.1	7 980.2	484.0	1 252.8	6 243.4	
	17 559.1	4 372.7	3 435.0	.	1 425.0	7 624.6	702.0	7 841.0	462.4	1 183.0	6 195.6	
	17 650.6	4 398.7	3 467.3	.	1 445.4	7 639.6	699.8	8 182.3	496.1	1 335.6	6 350.6	
okt.	17 550.8	4 370.6	3 464.6	.	1 445.4	7 577.4	692.8	8 257.7	508.2	1 348.6	6 400.8	
Pieauguma temps												
2016	0.3	-3.0	-1.2	.	6.2	2.2	-0.1	0.5	1.2	0.9	0.4	
2017	1.3	-0.5	0.1	.	6.0	2.2	0.4	1.0	6.1	2.8	0.2	
2018	1.9	1.7	2.9	.	3.4	1.9	-4.3	0.7	-0.1	2.4	0.4	
2019 maijs jūn. jūl. aug. sept. okt.	2.6	3.9	2.2	.	3.7	2.1	0.6	0.0	-0.2	-0.2	0.0	
	2.9	4.5	2.3	.	4.5	2.3	1.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	
	3.0	5.2	2.0	.	4.7	2.0	1.3	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	
	3.2	5.0	2.9	.	5.6	2.2	1.6	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	
	3.1	4.3	3.6	.	5.3	1.8	3.1	-0.1	-0.1	-0.2	-0.1	
okt.	2.9	3.9	3.9	.	5.3	1.5	1.3	-0.2	-0.1	-0.2	-0.2	

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.8. Euro efektīvie kursi¹⁾

(perioda vidējie; indekss: 1999. gada 1. ceturksnis = 100)

	EEK19						EEK38	
	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar RCI	Reālā IKP deflators	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIAR	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIAR	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI
	1	2	3	4	5	6	7	8
2016	94.4	89.5	90.9	85.2	80.0	90.2	109.7	88.9
2017	96.6	91.4	91.9	86.0	78.8	90.6	112.0	90.0
2018	98.9	93.4	93.4	87.4	79.2	91.5	117.9	93.8
2018 IV	98.5	93.0	92.9	86.9	79.1	91.0	118.4	93.8
2019 I	97.4	91.7	92.1	85.7	78.3	89.6	116.7	92.1
II	97.3	91.4	91.7	85.5	78.6	89.3	116.8	91.8
III	97.7	91.4	91.8	.	.	.	116.9	91.5
2019 jūn.	97.9	91.9	92.1	-	-	-	117.4	92.2
jūl.	97.5	91.3	91.6	-	-	-	116.5	91.3
aug.	98.1	91.9	92.1	-	-	-	117.6	92.0
sept.	97.4	91.1	91.7	-	-	-	116.7	91.2
okt.	97.4	90.8	91.6	-	-	-	116.6	90.9
nov.	96.7	90.2	91.1	-	-	-	116.0	90.3
<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)</i>								
2019 nov.	-0.6	-0.7	-0.6	-	-	-	-0.6	-0.7
<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>								
2019 nov.	-1.6	-2.9	-1.8	-	-	-	-1.6	-3.4

Avots: ECB.

1) Tirdzniecības partnervalstu grupu definīciju un citu informāciju sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2.9. Divpusējie valūtu kursi

(perioda vidējie; nacionālās valūtas vienības par 1 euro)

	Kīnas renminbi	Horvātijas kuna	Čehijas krona	Dānijas krona	Ungārijas forints	Japānas jena	Polijas zlots	Lielbritānijas sterliņu mārciņa	Rumānijas leva	Zviedrijas krona	Šveices franks	ASV dolārs
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2016	7.352	7.533	27.034	7.445	311.438	120.197	4.363	0.819	4.4904	9.469	1.090	1.107
2017	7.629	7.464	26.326	7.439	309.193	126.711	4.257	0.877	4.5688	9.635	1.112	1.130
2018	7.808	7.418	25.647	7.453	318.890	130.396	4.261	0.885	4.6540	10.258	1.155	1.181
2018 IV	7.895	7.420	25.864	7.462	322.995	128.816	4.299	0.887	4.6605	10.320	1.137	1.141
2019 I	7.663	7.422	25.683	7.464	317.907	125.083	4.302	0.873	4.7358	10.419	1.132	1.136
II	7.672	7.418	25.686	7.467	322.973	123.471	4.282	0.875	4.7480	10.619	1.126	1.124
III	7.800	7.394	25.734	7.463	328.099	119.323	4.318	0.902	4.7314	10.662	1.096	1.112
2019 jūn.	7.794	7.408	25.605	7.467	322.559	122.081	4.264	0.891	4.7250	10.626	1.117	1.129
jūl.	7.715	7.390	25.548	7.466	325.269	121.406	4.260	0.899	4.7286	10.560	1.108	1.122
aug.	7.858	7.390	25.802	7.460	326.906	118.179	4.347	0.916	4.7280	10.736	1.089	1.113
sept.	7.832	7.401	25.868	7.463	332.448	118.242	4.353	0.891	4.7381	10.697	1.090	1.100
okt.	7.845	7.436	25.689	7.469	331.462	119.511	4.301	0.875	4.7538	10.802	1.098	1.105
nov.	7.757	7.440	25.531	7.472	333.617	120.338	4.285	0.858	4.7698	10.650	1.098	1.105
<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)</i>												
2019 nov.	-1.1	0.0	-0.6	0.0	0.7	0.7	-0.4	-2.0	0.3	-1.4	0.0	0.0
<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>												
2019 nov.	-1.7	0.2	-1.6	0.1	3.5	-6.6	-0.4	-2.7	2.3	3.5	-3.5	-2.8

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.10. Euro zonas maksājumu balance. Finanšu kants

(mljrd. euro, ja nav norādīts citādi; atlikumi perioda beigās; darījumi periodā)

	Kopā ¹⁾			Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi		Trie atvasinātie finanšu instrumenti	Citi ieguldījumi		Rezerves aktīvi	Papildpostenis: bruto ārējais parāds
	Aktīvi	Pasīvi	Saldo	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi		Aktīvi	Pasīvi		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Atlikumi (starptautisko investīciju balance)												
2018 III	26 129.9	26 707.7	-577.8	11 198.5	9 161.6	8 890.1	11 147.7	-72.5	5 439.9	6 398.4	673.9	14 502.9
IV	25 399.7	25 891.3	-491.6	10 895.1	9 041.6	8 475.2	10 508.5	-87.9	5 398.2	6 341.2	719.1	14 197.4
2019 I	26 652.9	26 908.5	-255.6	11 179.5	9 124.4	9 114.2	11 251.0	-91.4	5 709.4	6 533.1	741.1	14 629.3
II	26 837.0	27 084.1	-247.1	11 064.3	9 096.4	9 232.2	11 424.4	-78.2	5 847.8	6 563.3	770.8	14 695.5
Atlikumi (% no IKP)												
2019 II	229.0	231.1	-2.1	94.4	77.6	78.8	97.5	-0.7	49.9	56.0	6.6	125.4
Darījumi												
2018 IV	-407.0	-470.9	63.8	-303.9	-195.0	-28.2	-158.2	29.6	-110.4	-117.6	5.8	-
2019 I	355.0	303.6	51.4	90.6	35.7	58.6	141.8	2.2	200.7	126.1	2.8	-
II	217.7	180.7	37.0	-47.3	12.0	49.5	91.3	30.2	182.6	77.4	2.6	-
III	251.7	174.4	77.2	-23.0	-8.1	154.4	170.6	5.3	113.4	11.9	1.7	-
2019 apr.	157.3	173.7	-16.3	21.4	49.0	-7.6	-10.6	10.6	129.8	135.3	3.2	-
maijs	86.0	73.8	12.2	9.0	16.1	-0.5	60.3	12.6	63.2	-2.6	1.8	-
jūn.	-25.6	-66.8	41.2	-77.7	-53.1	57.6	41.7	7.1	-10.3	-55.4	-2.3	-
jūl.	184.1	172.3	11.8	-16.7	1.4	50.1	74.3	8.1	135.5	96.6	7.1	-
aug.	43.8	13.8	30.0	-20.2	-24.9	28.8	12.9	3.4	31.1	25.7	0.7	-
sept.	23.8	-11.6	35.4	14.0	15.4	75.5	83.4	-6.3	-53.3	-110.4	-6.2	-
12 mēnešu kumulētie darījumi												
2019 sept.	417.4	187.8	229.6	-283.6	-155.4	234.4	245.5	67.3	386.3	97.8	13.0	-
12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)												
2019 sept.	3.5	1.6	1.9	-2.4	-1.3	2.0	2.1	0.6	3.3	0.8	0.1	-

Avots: ECB.

1) Kopējos aktīvos iekļauti trije atvasinātie finanšu instrumenti.

3. Saimnieciskā darbība

3.1. IKP un izdevumu posteņi

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	IKP											
	Kopā	Iekšzemes pieprasījums								Ārējā bilance ¹⁾		
		Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamatkapitāla veidošana			Krājumu pārmaiņas ²⁾	Kopā	Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾	
						Kopā būvniecība	Kopā iekārtu ražošana	Intelektuālā īpašuma produkti				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2016	10 817.0	10 339.5	5 858.7	2 235.3	2 193.0	1 038.2	675.1	473.5	52.5	477.5	4 928.9	4 451.4
2017	11 200.9	10 707.5	6 036.9	2 296.7	2 304.3	1 101.6	707.0	489.2	69.6	493.4	5 297.9	4 804.5
2018	11 561.2	11 060.8	6 207.5	2 363.9	2 405.9	1 175.2	742.2	481.7	83.5	500.4	5 547.4	5 047.0
2018 IV	2 922.9	2 805.7	1 566.8	597.5	619.7	302.8	189.0	126.2	21.6	117.2	1 410.5	1 293.3
2019 I	2 945.1	2 814.9	1 575.3	602.3	626.0	310.8	190.2	123.3	11.3	130.2	1 422.3	1 292.2
II	2 967.3	2 868.9	1 588.8	608.6	661.4	311.4	192.2	155.9	10.1	98.4	1 426.5	1 328.1
III	2 981.9	2 878.3	1 599.6	613.0	666.4	314.1	192.0	158.5	-0.6	103.6	1 432.7	1 329.2
% no IKP												
2018	100.0	95.7	53.7	20.4	20.8	10.2	6.4	4.2	0.7	4.3	-	-
Ķēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)												
2018 IV	0.3	0.4	0.4	0.4	1.6	1.2	0.4	4.5	-	-	0.9	1.2
2019 I	0.4	0.2	0.4	0.4	0.4	1.6	0.5	-2.6	-	-	0.9	0.3
II	0.2	1.4	0.2	0.5	5.7	0.0	1.4	26.5	-	-	0.2	2.8
III	0.2	0.3	0.5	0.4	0.3	0.3	-0.5	1.2	-	-	0.4	0.6
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2016	1.9	2.4	2.0	1.9	4.0	2.7	5.8	4.5	-	-	2.9	4.1
2017	2.5	2.2	1.7	1.3	3.5	3.6	4.0	2.4	-	-	5.5	5.0
2018	1.9	1.6	1.4	1.1	2.3	3.4	4.3	-2.8	-	-	3.3	2.7
2018 IV	1.2	1.8	1.1	1.1	4.1	3.3	2.3	8.8	-	-	1.7	3.1
2019 I	1.4	1.5	1.1	1.4	4.1	4.9	3.2	3.6	-	-	3.0	3.6
II	1.2	2.5	1.1	1.5	8.8	3.4	3.2	30.7	-	-	2.3	5.3
III	1.2	2.3	1.5	1.7	8.1	3.2	1.8	30.2	-	-	2.4	5.0
devums IKP ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2018 IV	0.3	0.4	0.2	0.1	0.3	0.1	0.0	0.2	-0.2	-0.1	-	-
2019 I	0.4	0.1	0.2	0.1	0.1	0.2	0.0	-0.1	-0.2	0.3	-	-
II	0.2	1.4	0.1	0.1	1.2	0.0	0.1	1.1	-0.1	-1.2	-	-
III	0.2	0.3	0.3	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1	-0.1	-0.1	-	-
devums IKP gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2016	1.9	2.3	1.1	0.4	0.8	0.3	0.4	0.2	0.0	-0.4	-	-
2017	2.5	2.1	0.9	0.3	0.7	0.3	0.3	0.1	0.2	0.5	-	-
2018	1.9	1.5	0.7	0.2	0.5	0.3	0.3	-0.1	0.0	0.4	-	-
2018 IV	1.2	1.7	0.6	0.2	0.8	0.3	0.2	0.4	0.0	-0.5	-	-
2019 I	1.4	1.5	0.6	0.3	0.8	0.5	0.2	0.1	-0.3	-0.1	-	-
II	1.2	2.4	0.6	0.3	1.8	0.3	0.2	1.3	-0.3	-1.2	-	-
III	1.2	2.2	0.8	0.4	1.7	0.3	0.1	1.3	-0.6	-1.0	-	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Eksports un imports aptver preces un pakalpojumus un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonas teritorijā.

2) Ietverot vērtslieku iegādi un neietverot to pārdošanu.

3. Saimnieciskā darbība

3.2. Pievienotā vērtība saimnieciskās darbības veidu dalījumā

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopējā pievienotā vērtība (bāzes cenās)											Produktu nodokļi mīnus produktu subsīdijas
	Kopā	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finanses un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakalpojumi	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2016	9 703.7	161.1	1 931.6	479.2	1 834.9	444.3	473.7	1 106.3	1 084.7	1 847.2	340.6	1 113.3
2017	10 040.0	176.2	1 991.7	502.2	1 909.8	468.8	465.8	1 133.7	1 143.7	1 897.4	350.6	1 160.9
2018	10 356.2	177.7	2 041.5	537.2	1 968.4	488.5	469.8	1 168.0	1 195.2	1 954.7	355.3	1 205.0
2018 IV	2 618.9	44.6	512.5	138.7	497.3	124.5	118.6	295.1	304.0	494.2	89.4	303.9
2019 I	2 638.7	44.9	514.6	142.6	502.3	125.5	117.7	297.9	305.6	497.4	90.2	306.4
II	2 658.5	45.2	513.4	144.1	506.0	127.9	118.9	300.2	309.0	502.6	91.2	308.8
III	2 669.0	44.9	512.0	146.2	509.1	128.4	119.5	302.0	310.7	504.9	91.2	312.8
% no pievienotās vērtības												
2018	100.0	1.7	19.7	5.2	19.0	4.7	4.5	11.3	11.5	18.9	3.4	-
Kēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)												
2018 IV	0.3	0.7	-0.4	1.3	0.5	0.6	-0.3	0.3	1.0	0.4	0.3	0.4
2019 I	0.4	-0.1	0.0	1.6	1.0	1.5	0.7	0.5	-0.1	0.1	0.6	0.4
II	0.1	-0.9	-0.5	-0.2	0.1	1.3	0.9	0.3	0.3	0.3	0.3	0.5
III	0.2	0.1	-0.4	0.6	0.3	1.1	0.4	0.4	0.2	0.2	0.0	0.7
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2016	1.8	-2.0	2.9	1.9	1.9	4.2	-1.0	0.6	2.6	1.6	0.0	2.7
2017	2.6	0.7	3.4	2.4	3.0	5.8	1.0	0.8	4.3	1.6	1.5	2.1
2018	2.0	1.2	1.8	3.4	2.1	4.4	1.1	1.6	3.3	1.0	0.4	1.5
2018 IV	1.2	-0.4	-0.6	3.5	1.5	3.7	0.5	1.4	2.8	0.9	0.2	1.1
2019 I	1.4	-0.6	-0.4	4.9	2.0	4.8	1.2	1.4	1.7	1.0	1.0	1.1
II	1.2	-1.4	-1.1	3.4	1.6	5.1	1.8	1.5	1.6	1.1	1.4	1.3
III	1.1	-0.2	-1.3	3.2	1.9	4.4	1.6	1.5	1.4	1.1	1.2	2.0
devums pievienotās vērtības ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2018 IV	0.3	0.0	-0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	-
2019 I	0.4	0.0	0.0	0.1	0.2	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	-
II	0.1	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	-
III	0.2	0.0	-0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
devums pievienotās vērtības gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2016	1.8	0.0	0.6	0.1	0.4	0.2	-0.1	0.1	0.3	0.3	0.0	-
2017	2.6	0.0	0.7	0.1	0.6	0.3	0.1	0.1	0.5	0.3	0.1	-
2018	2.0	0.0	0.4	0.2	0.4	0.2	0.1	0.2	0.4	0.2	0.0	-
2018 IV	1.2	0.0	-0.1	0.2	0.3	0.2	0.0	0.2	0.3	0.2	0.0	-
2019 I	1.4	0.0	-0.1	0.2	0.4	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	-
II	1.2	0.0	-0.2	0.2	0.3	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	-
III	1.1	0.0	-0.3	0.2	0.4	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

3. Saimnieciskā darbība

3.3. Nodarbinātība¹⁾

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā	Saimnieciskās darbības veidu dalījumā											
		Nodarbinātības statusu dalījumā											
		Darba ņēmēji	Pašnodarbinātie	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finances un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Nodarbinātās personas													
īpatsvars nodarbināto kopskaitā (%)													
2016	100.0	85.2	14.8	3.3	14.7	6.0	24.9	2.8	2.6	1.0	13.6	24.4	7.0
2017	100.0	85.6	14.4	3.2	14.6	6.0	24.9	2.8	2.5	1.0	13.8	24.3	6.9
2018	100.0	85.8	14.2	3.1	14.6	6.0	24.9	2.9	2.4	1.0	14.0	24.2	6.9
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)													
2016	1.3	1.6	-0.2	-0.2	0.8	0.3	1.4	3.0	-0.5	2.2	2.9	1.3	0.7
2017	1.6	2.0	-0.7	-0.5	1.1	1.5	1.8	3.4	-1.5	1.8	3.7	1.1	1.0
2018	1.5	1.8	-0.2	-0.4	1.5	2.4	1.4	3.4	-0.7	1.7	2.8	1.3	0.6
2018 IV	1.4	1.6	0.0	-0.4	1.3	3.0	1.3	3.8	-0.4	1.8	1.9	1.3	0.3
2019 I	1.4	1.6	0.1	0.1	1.3	2.5	1.2	4.1	-0.1	2.1	1.8	1.3	0.5
II	1.2	1.4	-0.4	-2.0	1.0	1.5	1.2	4.1	-0.4	1.0	1.3	1.4	1.0
III	1.0	1.3	-0.7	-1.1	0.8	0.9	0.9	3.3	-0.1	0.1	1.3	1.2	1.2
Nostrādātās stundas													
īpatsvars nostrādāto stundu kopskaitā (%)													
2016	100.0	80.3	19.7	4.4	15.1	6.7	25.8	2.9	2.6	1.0	13.3	21.9	6.3
2017	100.0	80.7	19.3	4.3	15.1	6.7	25.8	3.0	2.5	1.0	13.6	21.8	6.2
2018	100.0	81.1	18.9	4.2	15.0	6.8	25.7	3.0	2.5	1.0	13.8	21.8	6.1
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)													
2016	1.4	1.9	-0.3	0.0	0.9	0.5	1.6	3.0	-0.1	2.9	3.0	1.3	0.7
2017	1.1	1.7	-1.2	-1.1	0.8	1.3	1.3	3.2	-2.0	1.5	3.4	0.5	0.4
2018	1.4	1.9	-0.4	0.4	1.2	2.7	1.1	3.2	-1.0	2.4	2.7	1.3	0.4
2018 IV	1.5	1.9	-0.1	0.3	1.2	3.3	1.4	3.8	-0.1	1.9	2.2	1.4	0.4
2019 I	1.6	1.9	0.2	1.2	1.5	3.1	1.4	4.1	0.0	1.6	1.9	1.4	0.5
II	0.9	1.2	-0.6	-1.9	0.6	1.5	0.9	3.5	-0.4	1.1	1.3	1.0	0.1
III	0.7	1.1	-1.1	-1.3	0.5	0.8	0.5	3.1	-0.2	1.8	1.1	1.0	0.3
Nostrādāto stundu skaits uz vienu nodarbināto													
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)													
2016	0.1	0.3	-0.2	0.3	0.1	0.2	0.2	0.0	0.4	0.7	0.1	0.0	0.0
2017	-0.5	-0.3	-0.5	-0.6	-0.3	-0.1	-0.5	-0.1	-0.5	-0.3	-0.3	-0.6	-0.6
2018	-0.1	0.1	-0.2	0.8	-0.2	0.2	-0.3	-0.3	-0.3	0.6	-0.1	0.0	-0.2
2018 IV	0.1	0.3	-0.1	0.7	-0.1	0.2	0.0	0.1	0.3	0.1	0.3	0.1	0.2
2019 I	0.2	0.3	0.1	1.1	0.2	0.6	0.2	0.0	0.1	-0.5	0.1	0.1	-0.1
II	-0.3	-0.2	-0.3	0.0	-0.4	0.0	-0.3	-0.5	0.0	0.2	0.0	-0.3	-0.8
III	-0.3	-0.2	-0.4	-0.2	-0.3	-0.2	-0.4	-0.2	-0.1	1.7	-0.1	-0.2	-0.8

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Nodarbinātības dati balstīti uz EKS 2010.

3. Saimnieciskā darbība

3.4. Darbaspēks, bezdarbs un brīvās darbvietas

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Darba- spēks (milj.) ¹⁾	Nepietie- kama nodarbi- nātība (% no darba- spēka) ¹⁾	Bezdarbs											Brīvo darbvie- tu īpat- svars ²⁾
			Kopā		Ilgtermiņa bezdarbs (% no darba- spēka) ¹⁾	Pēc vecuma				Pēc dzimuma				
						Pieaugušie		Jaunieši		Vīrieši		Sievietes		
			Milj.	% no darba- spēka		Milj.	% no darba- spēka	Milj.	% no darba- spēka	Milj.	% no darba- spēka	Milj.	% no darba- spēka	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
% no 2016. gada kopapjoma			100.0			81.7		18.3		52.2		47.8		
2016	162.028	4.3	16.259	10.0	5.0	13.294	9.0	2.964	20.9	8.484	9.7	7.775	10.4	1.7
2017	162.659	4.1	14.761	9.1	4.4	12.093	8.1	2.668	18.8	7.637	8.7	7.124	9.5	1.9
2018	163.305	3.8	13.393	8.2	3.8	10.965	7.4	2.429	17.0	6.900	7.9	6.493	8.6	2.1
2018 IV	163.707	3.7	12.956	7.9	3.6	10.590	7.1	2.366	16.4	6.642	7.6	6.314	8.3	2.3
2019 I	163.284	3.6	12.678	7.7	3.5	10.362	6.9	2.315	16.1	6.471	7.4	6.206	8.2	2.3
II	163.765	3.6	12.419	7.6	3.3	10.158	6.8	2.260	15.7	6.381	7.3	6.038	7.9	2.3
III	.	.	12.366	7.6	.	10.106	6.8	2.260	15.7	6.346	7.2	6.020	7.9	2.2
2019 maijs	-	-	12.412	7.6	-	10.143	6.8	2.269	15.7	6.388	7.3	6.025	7.9	-
jūn.	-	-	12.361	7.5	-	10.117	6.8	2.243	15.6	6.350	7.2	6.011	7.9	-
jūl.	-	-	12.404	7.6	-	10.134	6.8	2.270	15.8	6.357	7.2	6.047	8.0	-
aug.	-	-	12.330	7.5	-	10.086	6.8	2.244	15.6	6.332	7.2	5.998	7.9	-
sept.	-	-	12.365	7.6	-	10.098	6.8	2.267	15.7	6.350	7.2	6.016	7.9	-
okt.	-	-	12.334	7.5	-	10.073	6.7	2.261	15.6	6.298	7.2	6.036	7.9	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati nav sezonāli izlīdzināti.

2) Brīvo darbvieta īpatsvars ir brīvo darbvieta skaits, dalīts ar aizņemto darbvieta un brīvo darbvieta summu (%).

3.5. Uzņēmējdarbības īstermiņa statistika

	Rūpnieciskā ražošana						Būvniecības produkcija	Jauno rūpniecības pasūtījumu ECB rādītājs	Mazumtirdzniecība				Reģistrētie jaunie viegie automobiļi
	Kopā (izņemot būvniecību)		Galvenās rūpniecības grupas						Kopā	Pārtika, dzērieni, tabaka	Nepārtikas preces	Degviela	
	Apstrādes rūpniecība	Starp-patēriņa preces	Kapitāl-preces	Patēriņa preces	Enerģētika								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2015. gada kopapjoma	100.0	88.7	32.1	34.5	21.8	11.6	100.0	100.0	100.0	40.4	52.5	7.1	100.0
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)													
2016	1.6	1.8	1.8	2.0	1.8	0.5	3.0	0.7	1.7	1.0	2.3	1.1	7.1
2017	2.9	3.2	3.4	3.8	1.4	1.2	3.1	7.9	2.5	1.6	3.5	0.8	5.7
2018	0.9	1.2	0.6	1.8	1.3	-1.5	2.1	2.7	1.6	1.3	1.9	0.5	0.9
2018 IV	-1.9	-1.7	-2.1	-2.0	-0.4	-3.7	1.9	-1.0	1.6	1.4	1.8	1.6	-9.0
2019 I	-0.5	-0.2	-0.6	-0.6	1.3	-2.7	4.7	-3.2	2.5	1.0	3.5	2.8	-3.1
II	-1.3	-1.4	-2.3	-2.7	2.1	-0.1	2.2	-3.5	2.1	1.1	3.0	0.5	-0.7
III	-2.1	-2.2	-3.4	-2.5	0.3	-2.4	0.9	-4.8	2.6	0.9	4.1	1.3	0.6
2019 maijs	-0.8	-0.8	-2.4	-1.8	3.0	0.4	1.5	-5.1	1.3	-0.3	2.5	-1.0	-2.1
jūn.	-2.4	-2.5	-3.4	-4.0	1.4	-0.9	1.5	-3.6	2.8	1.2	4.5	0.9	1.1
jūl.	-2.1	-2.2	-2.9	-3.2	0.7	-1.3	1.6	-4.5	2.4	1.0	3.6	1.2	-3.8
aug.	-2.8	-2.7	-3.3	-3.2	-1.1	-3.3	0.8	-5.6	2.8	1.2	4.2	1.9	-6.1
sept.	-1.7	-1.7	-3.9	-1.4	1.2	-2.6	-0.7	-4.4	2.7	0.6	4.7	0.7	14.8
okt.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.4	0.3	2.3	1.4	9.8
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (s.i. dati; %)													
2019 maijs	0.8	0.8	-0.3	0.9	2.0	0.4	-0.5	-2.0	-0.3	-0.7	0.0	-1.4	0.2
jūn.	-1.4	-1.4	-1.2	-3.8	-1.3	-0.8	0.7	0.5	1.0	1.0	1.1	1.5	2.5
jūl.	-0.5	-0.5	-0.3	2.3	-1.4	-0.2	-0.5	-1.7	-0.5	-0.5	-0.4	-0.1	-1.8
aug.	0.4	0.4	0.1	1.1	0.4	-0.2	-0.8	0.7	0.6	0.6	0.7	0.2	13.3
sept.	0.1	0.3	-0.9	0.6	0.6	-0.8	0.7	0.2	-0.2	-0.8	0.1	-0.3	-17.2
okt.	.	.	.	.	.	.	.	.	-0.6	0.3	-1.1	0.6	3.1

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini, ECB eksperimentālie statistiskie dati (8. aile) un Eiropas Automobiļu ražotāju asociācija (13. aile).

3. Saimnieciskā darbība

3.6. Viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības, ja nav norādīts citādi)							Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)				
	Ekonomiskā noskaņo- juma rādītājs (ilgtermiņa vidējais rādītājs = 100)	Apstrādes rūpniecība		Patērētāju konfi- dences rādītājs	Būvnie- cības konfi- dences rādītājs	Mazum- tirdznie- cības konfi- dences rādītājs	Pakalpojumu nozares		Apstrādes rūpnie- cības iepirkumu vadītāju indekss (IVI)	Apstrādes rūpnie- cības produk- cijas izlaide	Uzņēmēj- darbības aktivitāte pakalpoju- mu nozarē	Apvienotā produkcijas izlaide
		Ražotāju konfi- dences rādītājs	Jaudu izman- tošana (%)				Pakal- pojumu nozares konfi- dences rādītājs	Jaudu izman- tošana (%)				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1999–2015	99.2	-5.3	80.7	-11.7	-15.0	-8.7	7.2	-	51.2	52.5	53.0	52.8
2016	104.1	-1.8	81.7	-8.1	-16.4	0.6	11.3	88.9	52.5	53.6	53.1	53.3
2017	110.1	5.5	83.2	-5.4	-4.2	2.3	14.6	89.8	57.4	58.5	55.6	56.4
2018	111.2	6.6	83.8	-4.9	6.1	1.3	15.2	90.3	54.9	54.7	54.5	54.6
2018 IV	108.8	3.6	83.6	-6.4	7.9	-0.3	13.4	90.4	51.7	51.0	52.8	52.3
2019 I	106.0	-0.5	83.2	-7.0	7.5	-1.0	11.6	90.7	49.1	49.0	52.4	51.5
II	104.1	-4.3	82.4	-7.0	6.1	-0.7	11.6	90.5	47.7	48.5	53.1	51.8
III	102.5	-7.4	81.6	-6.7	4.1	0.0	9.8	90.3	46.4	47.0	52.8	51.2
2019 jūn.	103.3	-5.6	-	-7.2	7.6	0.1	11.0	-	47.6	48.5	53.6	52.2
jūl.	102.7	-7.3	82.0	-6.6	5.0	-0.7	10.6	90.5	46.5	46.9	53.2	51.5
aug.	103.1	-5.8	-	-7.1	3.9	0.6	9.2	-	47.0	47.9	53.5	51.9
sept.	101.7	-8.9	-	-6.5	3.4	0.2	9.5	-	45.7	46.1	51.6	50.1
okt.	100.8	-9.5	81.2	-7.6	4.4	-0.9	9.0	90.2	45.9	46.6	52.2	50.6
nov.	101.3	-9.2	-	-7.2	3.1	-0.2	9.3	-	46.9	47.4	51.9	50.6

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts; 1.–8. aile) un *Markit* (9.–12. aile).

3.7. Mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kontu kopsavilkums

(faktiskajās cenās, ja nav norādīts citādi; sezonāli neizlīdzināti dati)

	Mājsaimniecības							Nefinanšu sabiedrības					
	Uzkrā- jumu rādītājs (bruto)	Parāda rādītājs	Reālie bruto rīcībā esošie ienākumi	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Tīrā vērtība ²⁾	Nekus- tamie aktīvi	Peļņas daļa ³⁾	Uzkrā- jumu rādītājs (neto)	Parāda rādītājs ⁴⁾	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Finan- sējums
	Bruto rīcībā esošie ienākumi (izlīdzināti dati; %) ¹⁾		Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)					% no neto pievienotās vērtības	% no IKP	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2016	12.3	94.0	2.0	2.0	5.4	3.4	2.8	35.0	7.4	79.7	4.2	5.6	2.5
2017	12.1	93.8	1.4	2.2	5.4	4.4	4.4	34.4	7.1	77.2	4.5	7.7	2.9
2018	12.3	93.6	1.8	2.0	6.9	2.6	4.6	33.8	5.9	76.6	2.3	5.5	1.6
2018 III	12.2	93.6	1.3	2.0	7.5	3.5	4.5	33.9	6.4	77.3	3.3	7.1	2.1
IV	12.3	93.6	1.6	2.0	8.7	2.6	4.6	33.8	5.9	76.6	2.3	20.9	1.6
2019 I	12.6	93.3	2.0	2.2	7.7	3.9	4.4	33.7	6.1	76.7	2.2	7.4	1.7
II	12.9	93.5	2.1	2.4	4.4	4.3	4.2	33.4	5.9	77.1	1.6	16.1	1.4

Avoti: ECB un *Eurostat*.

1) Pamatojoties uz četru ceturkšņu uzkrājumu, parāda un bruto rīcībā esošo ienākumu kumulētajām summām (korekcija sakarā ar mājsaimniecību neto kapitāla pārmaiņām pensiju fondu rezervēs).

2) Finanšu aktīvi (neietverot finanšu saistības) un nefinanšu aktīvi. Nefinanšu aktīvus veido galvenokārt nekustamie aktīvi (dzīvjamās ēkas un zeme). Tie ietver arī tādu uzņēmumu nefinanšu aktīvus, kuri nav juridiskās personas un kuri klasificēti mājsaimniecību sektorā.

3) Peļņas daļu nosaka saskaņā ar tīrajiem komercdarbības ienākumiem, kas kopumā atbilst grāmatvedībā aprēķinātajai peļņai.

4) Definēts kā konsolidētie aizdevumi un parāda vērtspapīru saistības.

3. Saimnieciskā darbība

3.8. Euro zonas maksājumu balance. Tekošais kants un kapitāla kants

(mljrd. euro; sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi; darījumi)

	Tekošais kants											Kapitāla kants ¹⁾	
	Kopā			Preces		Pakalpojumi		Sākotnējie ienākumi		Otrreizējie ienākumi			
	Kredīts	Debets	Saldo	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2018 IV	1 058.5	977.4	81.2	599.3	527.1	234.6	210.4	195.2	166.4	29.4	73.4	22.0	64.4
2019 I	1 065.8	974.4	91.4	604.7	520.5	235.6	210.0	196.7	175.5	28.8	68.3	10.7	14.9
II	1 061.1	990.5	70.7	600.2	519.3	241.1	233.2	193.2	175.0	26.6	63.0	8.7	24.0
III	1 057.6	979.9	77.7	603.0	519.7	240.7	221.8	188.6	172.7	25.3	65.7	9.1	6.9
2019 apr.	352.9	330.8	22.1	199.3	173.5	80.1	77.8	64.6	58.9	8.9	20.6	2.4	7.8
maijs	355.2	329.1	26.1	200.6	172.8	80.1	76.9	65.4	59.5	9.1	20.0	3.0	8.0
jūn.	353.0	330.6	22.5	200.3	173.1	80.8	78.5	63.2	56.6	8.7	22.4	3.4	8.2
jūl.	353.2	332.2	21.0	200.3	172.2	79.7	77.7	64.1	59.5	9.0	22.7	3.5	2.4
aug.	352.1	323.5	28.5	200.3	171.9	81.1	74.5	62.3	55.0	8.4	22.1	3.1	1.9
sept.	352.3	324.2	28.2	202.4	175.6	80.0	69.5	62.1	58.2	7.8	20.9	2.5	2.6
12 mēnešu kumulētie darījumi													
2019 sept.	4 243.0	3 922.1	320.9	2 407.2	2 086.7	952.1	875.4	773.6	689.5	110.1	270.5	50.6	110.2
12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)													
2019 sept.	35.9	33.2	2.7	20.4	17.7	8.1	7.4	6.5	5.8	0.9	2.3	0.4	0.9

1) Kapitāla kanta dati nav sezonāli izlīdzināti.

3.9. Euro zonas preču ārējā tirdzniecība¹⁾, vērtības un apjomi preču grupu dalījumā²⁾

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (s.n. dati)		Eksports (FOB)					Imports (CIF)					
	Eksports	Imports	Kopā				Papildpos- tenis: apstrādes rūpniecība	Kopā				Papildposteni	
			Starp- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces	Starp- patēriņa preces		Kapitāl- preces	Patēriņa preces	Apstrādes rūpniecība	Nafta		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Vērtības (mljrd. euro; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)													
2018 IV	4.0	8.3	579.6	278.2	123.2	168.3	485.1	538.1	310.3	89.4	131.0	382.0	66.1
2019 I	3.6	5.4	586.1	283.3	121.0	172.3	492.8	533.1	307.1	86.1	133.2	382.6	64.2
II	2.2	2.4	582.4	276.0	119.8	175.8	486.4	530.5	302.6	84.9	134.3	380.6	65.6
III	3.0	0.2	583.6	.	.	.	486.9	528.4	.	.	.	384.2	.
2019 apr.	5.4	6.7	193.1	92.3	39.4	58.1	160.0	177.5	101.4	28.3	45.0	127.1	21.8
maijs	7.0	5.2	195.4	91.7	40.7	59.0	163.3	176.8	101.9	28.6	44.2	125.3	22.5
jūn.	-5.3	-4.2	193.8	92.0	39.6	58.6	163.1	176.2	99.3	28.1	45.1	128.2	21.3
jūl.	6.0	2.6	193.7	92.8	38.8	58.3	162.0	176.6	100.8	28.8	44.5	128.6	20.3
aug.	-2.7	-4.2	194.3	93.0	38.7	58.8	162.8	174.6	98.2	28.5	44.7	127.7	20.2
sept.	5.2	2.1	195.6	.	.	.	162.0	177.2	.	.	.	128.0	.
Apjoma indeksi (2000. g. = 100; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)													
2018 IV	0.2	2.2	107.6	110.1	109.9	103.7	107.6	109.9	109.0	112.7	110.9	111.7	98.2
2019 I	-0.3	1.7	108.0	111.7	107.4	104.9	108.0	110.1	110.4	108.6	112.2	111.4	105.2
II	-1.4	-0.2	106.5	108.4	105.6	105.4	106.2	109.0	107.6	108.3	112.9	111.1	97.3
III	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2019 marts	-1.1	0.9	108.2	111.9	106.1	106.3	108.0	110.2	109.9	106.9	114.4	111.8	103.9
apr.	0.9	2.3	105.9	108.5	103.6	105.3	104.7	109.2	108.1	106.7	113.6	111.3	96.6
maijs	3.2	1.6	107.0	107.8	108.3	105.8	106.9	108.8	107.9	110.1	111.9	110.0	97.1
jūn.	-7.8	-4.6	106.7	109.1	105.1	105.1	107.0	109.1	106.8	108.1	113.2	112.1	98.1
jūl.	3.7	3.0	106.4	109.4	102.8	104.9	106.1	109.8	109.5	110.5	111.4	112.4	94.9
aug.	-4.7	-3.9	106.4	109.5	101.9	105.3	106.0	107.9	107.9	103.6	110.2	109.3	98.9

Avoti: ECB un Eurostat.

1) Atšķirība starp ECB maksājumu bilances posteņa "Preces" (3.8. tabula) un Eurostat preču tirdzniecības (3.9. tabula) datiem veidojas galvenokārt to atšķirīgo definīciju dēļ.

2) Preču grupas atbilstoši plašo ekonomisko kategoriju (Broad Economic Categories) klasifikācijai.

4. Cenas un izmaksas

4.1. Saskaņotais patēriņa cenu indekss¹⁾

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā					Kopā (s.i. dati; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %) ²⁾						Administratīvi regulējamās cenās	
	Indekss: 2015. g. = 100	Kopā		Preces	Pakal- pojumi	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neap- strādātā pārtika	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija (s.n. dati)	Pakal- pojumi	Kopējais SPCI (neietverot administratīvi regulējamās cenās)	Adminis- tratīvi regulē- jamās cenās
		Kopā (neietverot pārtiku un enerģiju)											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2019. gada kopapjoma	100.0	100.0	70.9	55.5	44.5	100.0	14.5	4.5	26.4	10.1	44.5	86.7	13.3
2016	100.2	0.2	0.8	-0.4	1.1	-	-	-	-	-	-	0.2	0.3
2017	101.8	1.5	1.0	1.6	1.4	-	-	-	-	-	-	1.6	1.0
2018	103.6	1.8	1.0	2.0	1.5	-	-	-	-	-	-	1.7	2.2
2018 IV	104.3	1.9	1.0	2.3	1.5	0.3	0.3	0.3	0.1	1.6	0.2	1.8	2.8
2019 I	103.5	1.4	1.0	1.5	1.4	0.0	0.6	0.2	0.1	-2.4	0.3	1.3	2.4
II	105.3	1.4	1.1	1.3	1.5	0.5	0.6	-0.2	0.1	1.6	0.6	1.3	2.1
III	105.1	1.0	0.9	0.7	1.3	0.2	0.5	1.3	0.1	-1.5	0.4	0.9	1.4
2019 jūn.	105.4	1.3	1.1	1.0	1.6	0.1	0.1	0.4	0.0	-1.2	0.4	1.1	2.2
jūl.	104.9	1.0	0.9	0.9	1.2	0.0	0.2	0.5	0.1	-0.6	0.1	1.0	1.3
aug.	105.1	1.0	0.9	0.8	1.3	0.1	0.1	0.8	0.0	-0.6	0.1	0.9	1.5
sept.	105.3	0.8	1.0	0.3	1.5	0.0	0.0	-0.4	0.0	0.0	0.1	0.7	1.4
okt.	105.4	0.7	1.1	0.1	1.5	0.1	0.1	-0.3	0.0	0.4	0.1	0.7	1.0
nov. ³⁾	105.1	1.0	1.3	.	1.9	0.2	0.4	0.6	0.2	0.0	0.1	.	.

	Preces						Pakalpojumi						
	Pārtika (ietverot alkoholiskos dzērienus un tabaku)			Rūpniecības preces			Mājoklis		Transports	Sakari	Atpūta un individuālie pakalpojumi	Dažādi	
	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Kopā	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija		Īres maksa					
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
% no 2019. gada kopapjoma	19.0	14.5	4.5	36.5	26.4	10.1	11.0	6.5	7.2	2.6	15.3	8.4	
2016	0.9	0.6	1.4	-1.1	0.4	-5.1	1.1	1.1	0.8	0.0	1.3	1.2	
2017	1.8	1.5	2.4	1.5	0.3	4.9	1.3	1.2	2.1	-1.1	2.1	0.8	
2018	2.2	2.1	2.3	1.9	0.3	6.4	1.2	1.2	1.5	-0.1	2.0	1.4	
2018 IV	2.0	1.9	2.0	2.4	0.2	8.4	1.2	1.1	1.5	-0.3	1.9	1.7	
2019 I	2.0	1.9	1.9	1.3	0.3	3.9	1.2	1.2	1.3	-0.6	1.7	1.5	
II	1.5	1.8	0.6	1.2	0.3	3.6	1.3	1.3	2.1	-1.2	2.0	1.5	
III	1.8	1.9	1.6	0.0	0.3	-0.7	1.5	1.5	2.2	-0.8	1.1	1.5	
2019 jūn.	1.6	1.9	0.7	0.6	0.3	1.7	1.5	1.4	2.2	-0.9	2.1	1.4	
jūl.	1.9	2.0	1.7	0.4	0.4	0.5	1.5	1.5	2.1	-1.1	0.8	1.4	
aug.	2.1	1.9	2.5	0.1	0.3	-0.6	1.5	1.5	2.3	-0.8	0.9	1.7	
sept.	1.6	1.8	0.7	-0.3	0.2	-1.8	1.5	1.5	2.1	-0.6	1.5	1.6	
okt.	1.5	1.8	0.7	-0.7	0.3	-3.1	1.5	1.5	2.4	-0.4	1.5	1.6	
nov. ³⁾	2.0	2.1	1.8	.	0.4	-3.2	.	.	.	.	.	.	

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) 2016. gada maijā ECB sāka publicēt uzlabotās sezonāli izlīdzinātās euro zonas SPCI datu laikrindas saskaņā ar pārskatīto sezonāli izlīdzināto pieeju, kas aprakstīta ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 3 1. ielikumā (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb201603.en.pdf>).

3) Aplēse, pamatojoties uz provizoriem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

4. Cenas un izmaksas

4.2. Rūpniecības, būvniecības un īpašuma cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Ražotāju cenas rūpniecībā, neietverot būvniecību ¹⁾										Būv- niecība ²⁾	Mājokļu cenas ³⁾	Komer- cību cenu ekspe- rimentālais rādītājs ³⁾
	Kopā (indekss: 2015. g. = 100)	Kopā		Rūpniecība (neietverot būvniecību un enerģētiku)						Ener- ģētika			
		Apstrā- des rūp- niecība	Kopā	Star- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces							
						Kopā	Pār- tiska, alkoholiskie dzērieni un tabaka	Nepār- tiskas preces					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2015. gada kopējuma	100.0	100.0	77.3	72.1	28.9	20.7	22.5	16.5	5.9	27.9			
2016	97.9	-2.1	-1.4	-0.5	-1.6	0.5	0.0	0.0	0.0	-6.9	0.7	4.0	5.0
2017	100.8	3.0	3.0	2.1	3.2	0.9	1.9	2.9	0.2	5.6	2.0	4.3	4.8
2018	104.0	3.2	2.4	1.5	2.6	1.0	0.4	0.2	0.6	8.1	2.5	4.8	4.2
2018 IV	105.7	4.0	2.3	1.4	2.5	1.1	0.3	-0.2	0.8	11.1	2.4	4.7	3.0
2019 I	105.4	3.0	1.3	1.1	1.3	1.5	0.4	-0.1	1.0	7.7	2.5	4.1	4.4
II	104.8	1.6	1.0	0.9	0.7	1.5	1.0	0.9	0.9	3.0	2.2	4.1	6.5
III	104.2	-0.6	0.0	0.5	-0.4	1.5	1.0	1.2	0.8	-4.3	.	.	.
2019 maijs	105.0	1.6	1.2	1.0	0.8	1.6	1.0	0.9	0.9	3.0	-	-	-
jūn.	104.4	0.7	0.3	0.8	0.2	1.5	1.2	1.2	0.9	-0.2	-	-	-
jūl.	104.5	0.1	0.4	0.6	-0.3	1.6	1.0	1.1	0.8	-2.0	-	-	-
aug.	104.0	-0.8	-0.2	0.5	-0.4	1.5	1.0	1.3	0.8	-4.9	-	-	-
sept.	104.1	-1.2	-0.3	0.4	-0.7	1.5	1.2	1.4	0.8	-6.1	-	-	-
okt.	104.2	-1.9	-0.7	0.3	-1.0	1.4	1.5	1.8	0.8	-7.9	-	-	-

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un ECB aprēķini, kuru pamatā ir MSCI dati un valstu avoti (13. aile).

1) Tikai iekšzemes tirdzniecība.

2) Dzīvojamo ēku ražošanas izmaksas.

3) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk.

www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4.3. Izejvielu cenas un IKP deflatori

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	IKP deflatori								Naftas cenas (euro par barelu)	Neenerģijas izejvielu cenas (euro)					
	Kopā (s.i. dati; indekss: 2015. g. = 100)	Kopā	Iekšzemes pieprasījums				Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾		Svērums atbilstoši importam ²⁾			Svērums atbilstoši izmantošanai ²⁾		
			Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamat- kapitāla veidošana				Kopā	Pārtikas izejvielas	Nepār- tikas izejvielas	Kopā	Pārtikas izejvielas	Nepār- tikas izejvielas
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
% no kopējuma	100.0 45.4 54.6 100.0 50.4 49.6														
2016	100.9	0.9	0.4	0.4	0.4	0.7	-1.3	-2.4	39.9	-2.0	-1.4	-2.8	-3.1	-3.7	-2.3
2017	101.8	1.0	1.3	1.3	1.4	1.6	1.9	2.8	48.1	5.8	-3.5	16.6	6.7	-1.6	17.8
2018	103.1	1.3	1.7	1.4	1.8	2.0	1.4	2.3	60.4	-0.7	-5.8	4.3	-0.1	-5.3	5.7
2018 IV	103.8	1.5	2.0	1.7	1.9	2.3	1.8	2.9	59.5	2.1	0.4	3.6	2.3	0.4	4.4
2019 I	104.1	1.5	1.7	1.3	1.7	2.6	1.2	1.5	55.6	3.1	3.4	2.8	3.9	5.1	2.7
II	104.7	1.7	1.7	1.5	1.7	2.1	1.0	0.9	61.0	-1.8	-0.7	-2.8	-0.1	4.7	-4.9
III	105.0	1.7	1.2	1.3	1.7	1.5	0.1	-1.0	55.7	1.9	3.8	0.2	1.7	6.6	-3.1
2019 jūn.	-	-	-	-	-	-	-	-	56.0	-3.1	0.1	-5.8	-2.1	4.2	-8.4
jūl.	-	-	-	-	-	-	-	-	57.1	2.7	3.7	1.8	2.9	7.4	-1.6
aug.	-	-	-	-	-	-	-	-	53.3	-1.2	0.5	-2.7	-1.3	3.1	-5.7
sept.	-	-	-	-	-	-	-	-	56.6	4.3	7.4	1.7	3.6	9.3	-2.0
okt.	-	-	-	-	-	-	-	-	53.7	1.3	5.7	-2.4	2.1	9.7	-5.4
nov.	-	-	-	-	-	-	-	-	56.8	4.0	10.5	-1.6	6.6	17.4	-4.2

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un Bloomberg (9. aile).

1) Eksporta un importa deflatori attiecas uz precēm un pakalpojumiem un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonā.

2) Svērums atbilstoši importam: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo importa struktūru; svērums atbilstoši izmantošanai: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo iekšzemes pieprasījuma struktūru.

4. Cenas un izmaksas

4.4. Ar cenām saistīto viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības)					Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)			
	Pārdošanas cenu gaidas (nākamajiem trim mēnešiem)				Patēriņa cenu tendences pēdējos 12 mēnešos	Ražošanas izmaksas		Noteiktās cenas	
	Apstrādes rūpniecība	Mazum-tirdzniecība	Pakalpojumi	Būvniecība		Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1999–2015	4.2	-	-	-3.6	32.0	56.7	56.3	-	49.7
2016	-0.4	2.3	4.4	-7.1	0.6	49.8	53.9	49.3	49.6
2017	9.2	5.1	6.9	2.5	12.7	64.6	56.3	55.1	51.6
2018	11.5	7.4	9.4	12.1	20.3	65.4	57.9	56.1	52.7
2018 IV	11.9	8.5	10.0	13.0	23.9	62.6	58.4	54.5	52.7
2019 I	8.9	8.2	10.4	11.4	20.4	53.9	57.7	53.0	53.1
II	4.6	7.2	9.1	6.1	19.7	50.6	57.1	51.2	52.3
III	1.7	6.6	8.3	4.5	17.9	46.4	56.5	48.9	52.0
2019 jūn.	3.2	5.5	9.0	3.9	21.0	48.0	56.2	50.6	52.3
jūl.	1.4	6.8	8.5	4.0	18.7	46.3	56.7	48.8	52.3
aug.	2.3	6.1	8.8	4.4	18.1	46.7	56.8	49.4	52.1
sept.	1.4	7.0	7.6	5.0	17.0	46.3	55.9	48.6	51.7
okt.	1.1	6.5	7.9	4.8	16.0	43.7	57.3	48.7	52.1
nov.	0.7	6.3	7.4	5.3	14.0	43.9	56.8	48.3	52.1

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts) un *Markit*.

4.5. Darbaspēka izmaksu indeksi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (indekss: 2016. g. = 100)	Kopā	Komponentu dalījumā		Atsevišķu saimnieciskās darbības veidu dalījumā		Papildpostenis: vienošanās ceļā noteiktās darba algas rādītājs ¹⁾
			Darba samaksa	Darba devēju sociālās iemaksas	Uzņēmējdarbības nozares	Galvenokārt ar uzņēmējdarbību nesaistītās nozares	
	1	2	3	4	5	6	7
% no 2018. gada kopapjoma	100.0	100.0	75.3	24.7	69.0	31.0	
2016	100.0	1.3	1.4	1.0	1.1	1.6	1.4
2017	101.8	1.8	1.8	1.8	1.9	1.6	1.5
2018	104.0	2.2	2.1	2.3	2.3	1.9	2.0
2018 IV	110.5	2.2	2.2	2.0	2.1	2.3	2.1
2019 I	99.6	2.5	2.7	2.0	2.6	2.5	2.3
II	110.5	2.7	2.7	2.9	2.7	3.0	2.0
III	.	.	.	.	.	.	2.6

Avoti: *Eurostat* un ECB aprēķini.

1) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk. www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4. Cenas un izmaksas

4.6. Vienības darbaspēka izmaksas, atlīdzība vienam nodarbinātajam un darba ražīgums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi; sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā (indekss: 2010. g. = 100)	Kopā	Saimnieciskās darbības veidu dalījumā									
			Lauksaim- niecība, mežsaim- niecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būv- niecība	Tirdzniecība, transporta, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komuni- kācijas pakalpojumi	Finanses un apdroši- nāšana	Nekusta- mais īpašums	Profesionālie, komerc- darbības un atbalsta pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakal- pojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vienības darbaspēka izmaksas												
2016	105.4	0.7	1.9	-0.8	0.1	1.1	-0.7	2.3	4.5	0.9	1.1	2.3
2017	106.2	0.7	-0.1	-0.6	1.0	0.3	0.0	-1.3	3.2	1.9	1.4	1.0
2018	108.2	1.8	0.7	1.7	1.0	1.7	1.6	-0.5	3.3	2.2	2.3	2.5
2018 IV	109.0	2.5	1.8	3.8	1.2	2.3	2.2	0.4	5.0	2.2	2.5	3.0
2019 I	109.4	2.3	2.7	3.8	0.8	2.1	1.3	-0.4	5.1	2.0	2.4	1.9
II	110.1	2.2	1.3	3.4	1.2	2.0	0.5	-0.7	3.3	2.1	2.6	2.6
III	110.7	1.9	0.1	4.3	0.4	1.4	0.3	-0.4	1.7	1.8	2.4	1.6
Atlīdzība vienam nodarbinātajam												
2016	109.5	1.3	0.1	1.4	1.7	1.6	0.5	1.8	2.9	0.6	1.4	1.5
2017	111.3	1.7	1.1	1.6	2.0	1.4	2.3	1.2	2.2	2.5	1.8	1.6
2018	113.8	2.2	2.4	2.0	1.9	2.4	2.5	1.4	3.2	2.7	2.0	2.3
2018 IV	114.9	2.3	1.9	1.8	1.7	2.4	2.1	1.4	4.6	3.0	2.1	2.9
2019 I	115.4	2.3	1.9	2.1	3.1	2.9	2.0	1.0	4.4	1.8	2.1	2.3
II	116.1	2.2	1.8	1.3	3.1	2.4	1.5	1.5	3.8	2.3	2.3	3.0
III	116.8	2.1	1.1	2.1	2.7	2.4	1.4	1.3	3.2	1.9	2.2	1.6
Darba ražīgums uz vienu nodarbināto												
2016	103.9	0.6	-1.8	2.2	1.6	0.5	1.2	-0.5	-1.5	-0.2	0.3	-0.8
2017	104.8	0.9	1.2	2.2	0.9	1.1	2.3	2.6	-1.0	0.6	0.5	0.6
2018	105.2	0.4	1.6	0.3	0.9	0.7	0.9	1.9	-0.2	0.5	-0.3	-0.2
2018 IV	105.3	-0.2	0.0	-1.9	0.5	0.2	-0.1	0.9	-0.4	0.9	-0.4	-0.1
2019 I	105.4	0.0	-0.7	-1.6	2.4	0.8	0.7	1.4	-0.6	-0.1	-0.3	0.4
II	105.4	0.0	0.6	-2.1	1.9	0.4	1.0	2.2	0.6	0.3	-0.2	0.4
III	105.5	0.2	0.9	-2.1	2.2	1.0	1.1	1.7	1.4	0.1	-0.2	0.0
Atlīdzība par vienu nostrādāto stundu												
2016	111.2	1.0	-0.6	1.2	1.8	0.9	0.5	1.4	2.5	0.2	1.4	1.5
2017	113.3	2.0	1.3	1.8	2.0	1.8	2.4	1.8	2.1	2.4	2.4	2.1
2018	115.8	2.1	1.9	2.1	1.4	2.5	2.6	1.7	2.4	2.7	1.9	2.2
2018 IV	116.2	2.0	1.4	1.8	1.2	2.0	1.9	1.1	4.3	2.8	1.9	2.4
2019 I	116.8	2.0	0.1	1.9	2.4	2.3	1.8	0.9	4.5	1.8	1.9	2.4
II	117.6	2.4	2.9	1.6	3.1	2.4	2.0	1.5	3.6	2.3	2.6	3.9
III	118.3	2.3	1.7	2.4	2.9	2.5	1.4	1.5	1.6	1.9	2.4	2.5
Darba ražīgums stundā												
2016	105.7	0.5	-2.1	2.0	1.4	0.3	1.2	-0.9	-2.2	-0.4	0.3	-0.8
2017	107.2	1.4	1.8	2.5	1.1	1.7	2.5	3.1	-0.8	0.9	1.1	1.1
2018	107.7	0.5	0.8	0.5	0.7	1.0	1.1	2.1	-0.8	0.6	-0.3	0.0
2018 IV	107.3	-0.4	-0.6	-1.8	0.3	0.1	-0.1	0.6	-0.5	0.6	-0.6	-0.2
2019 I	107.5	-0.2	-1.8	-1.8	1.8	0.6	0.7	1.2	-0.2	-0.2	-0.4	0.5
II	107.6	0.3	0.5	-1.7	1.9	0.7	1.5	2.2	0.4	0.2	0.1	1.3
III	107.7	0.5	1.1	-1.8	2.4	1.4	1.3	1.8	-0.3	0.2	0.0	0.8

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.1. Monetārie rādītāji¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	M3											
	M2						M3 – M2					
	M1		M2 – M1									
	Skaidrā nauda apgrozībā	Noguldījumi uz nakti		Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem		Repo darījumi	Naudas tirgus fondu akcijas	Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Atlikumi												
2016	1 076.0	6 082.7	7 158.7	1 329.1	2 221.6	3 550.7	10 709.5	69.3	522.6	87.9	679.9	11 389.4
2017	1 112.0	6 638.1	7 750.1	1 196.7	2 261.8	3 458.4	11 208.5	74.4	511.7	72.2	658.3	11 866.9
2018	1 163.3	7 119.0	8 282.3	1 125.2	2 299.0	3 424.1	11 706.5	74.3	523.2	71.5	669.0	12 375.4
2018 IV	1 163.3	7 119.0	8 282.3	1 125.2	2 299.0	3 424.1	11 706.5	74.3	523.2	71.5	669.0	12 375.4
2019 I	1 179.2	7 277.1	8 456.3	1 114.8	2 318.1	3 432.8	11 889.1	74.2	509.3	39.5	623.1	12 512.2
II	1 189.0	7 415.3	8 604.3	1 111.2	2 338.5	3 449.7	12 054.1	74.5	513.5	35.3	623.2	12 677.3
III	1 204.0	7 605.1	8 809.2	1 110.1	2 354.7	3 464.8	12 274.0	74.5	534.8	19.7	629.1	12 903.0
2019 maijs	1 185.9	7 364.7	8 550.6	1 122.6	2 333.9	3 456.4	12 007.1	71.1	513.6	44.8	629.4	12 636.5
jūn.	1 189.0	7 415.3	8 604.3	1 111.2	2 338.5	3 449.7	12 054.1	74.5	513.5	35.3	623.2	12 677.3
jūl.	1 193.7	7 486.4	8 680.1	1 104.5	2 344.3	3 448.9	12 129.0	75.7	523.5	37.6	636.9	12 765.8
aug.	1 198.7	7 572.2	8 770.9	1 114.0	2 347.1	3 461.1	12 232.1	72.3	534.9	25.6	632.7	12 864.8
sept.	1 204.0	7 605.1	8 809.2	1 110.1	2 354.7	3 464.8	12 274.0	74.5	534.8	19.7	629.1	12 903.0
okt. ^(p)	1 209.4	7 673.9	8 883.3	1 094.2	2 357.0	3 451.2	12 334.5	79.6	518.0	27.7	625.4	12 959.9
Darījumi												
2016	38.5	539.6	578.0	-105.9	16.0	-90.0	488.1	-4.3	34.1	18.9	48.7	536.8
2017	36.0	592.6	628.6	-109.5	34.5	-74.9	553.7	6.5	-10.8	-18.9	-23.1	530.5
2018	50.3	465.3	515.6	-74.2	45.1	-29.1	486.5	-0.9	11.6	-4.5	6.2	492.7
2018 IV	13.1	112.4	125.5	-8.3	14.2	5.9	131.4	2.5	26.9	7.6	37.0	168.4
2019 I	15.9	156.3	172.2	-12.7	19.6	6.8	179.0	-0.3	-20.8	-28.5	-49.5	129.5
II	9.8	143.0	152.7	-4.4	20.3	15.8	168.6	0.4	4.5	-3.8	1.1	169.7
III	15.1	180.8	195.8	-4.6	16.4	11.8	207.6	-0.6	20.0	-15.2	4.2	211.8
2019 maijs	3.4	56.4	59.8	-3.7	7.9	4.1	63.9	-2.4	-0.2	2.8	0.2	64.1
jūn.	3.1	54.9	57.9	-10.6	4.7	-5.9	52.0	3.6	0.0	-7.5	-3.8	48.1
jūl.	4.7	68.0	72.7	-8.1	5.8	-2.3	70.4	1.1	8.8	1.2	11.1	81.5
aug.	5.0	83.1	88.1	8.3	2.8	11.1	99.2	-3.7	11.3	-11.5	-3.8	95.4
sept.	5.3	29.7	35.1	-4.8	7.8	3.1	38.1	2.0	-0.2	-5.0	-3.1	35.0
okt. ^(p)	5.4	71.8	77.1	-14.1	3.0	-11.1	66.0	5.5	-16.8	9.3	-2.0	64.0
Pieauguma temps												
2016	3.7	9.7	8.7	-7.4	0.7	-2.5	4.8	-5.9	7.0	26.5	7.7	5.0
2017	3.3	9.8	8.8	-8.3	1.6	-2.1	5.2	9.5	-2.1	-21.5	-3.4	4.7
2018	4.5	7.0	6.6	-6.2	2.0	-0.8	4.3	-1.3	2.3	-6.3	0.9	4.2
2018 IV	4.5	7.0	6.6	-6.2	2.0	-0.8	4.3	-1.3	2.3	-6.3	0.9	4.2
2019 I	5.9	7.7	7.5	-5.3	2.6	-0.1	5.2	2.4	-1.7	-43.0	-5.8	4.6
II	4.7	7.7	7.2	-6.1	3.0	-0.1	5.0	1.1	-0.9	-43.9	-5.0	4.5
III	4.7	8.5	7.9	-2.6	3.1	1.2	5.9	3.0	6.1	-65.2	-1.1	5.6
2019 maijs	4.9	7.5	7.2	-3.7	3.0	0.7	5.2	-2.4	-0.3	-31.0	-3.6	4.7
jūn.	4.7	7.7	7.2	-6.1	3.0	-0.1	5.0	1.1	-0.9	-43.9	-5.0	4.5
jūl.	4.9	8.3	7.8	-5.4	3.0	0.2	5.5	10.4	1.1	-38.1	-1.7	5.1
aug.	4.8	9.0	8.4	-3.1	2.9	0.9	6.2	-1.1	4.9	-59.7	-2.4	5.7
sept.	4.7	8.5	7.9	-2.6	3.1	1.2	5.9	3.0	6.1	-65.2	-1.1	5.6
okt. ^(p)	4.8	9.0	8.4	-4.3	3.0	0.6	6.1	10.1	1.4	-48.0	-2.4	5.6

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.2. M3 ietilpstošie noguldījumi¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājsaimniecības ³⁾					Finanšu sabiedrības (neietverot MFI un ASPF) ²⁾	Apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi	Pārējā valdība ⁴⁾
	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Atlikumi													
2016	2 093.8	1 632.5	293.3	159.9	8.0	6 057.4	3 403.3	645.6	2 006.2	2.3	964.3	200.8	386.6
2017	2 240.3	1 797.4	285.0	149.1	8.8	6 317.7	3 702.8	562.2	2 051.9	0.8	991.1	206.6	415.3
2018	2 335.5	1 902.9	277.2	147.8	7.6	6 645.0	4 035.9	517.6	2 090.1	1.4	998.5	203.1	435.4
2018 IV	2 335.5	1 902.9	277.2	147.8	7.6	6 645.0	4 035.9	517.6	2 090.1	1.4	998.5	203.1	435.4
2019 I	2 380.3	1 956.0	270.1	148.1	6.1	6 752.9	4 126.3	514.9	2 110.4	1.4	978.0	213.0	460.0
II	2 406.1	1 983.7	265.3	150.0	7.1	6 847.0	4 207.8	509.9	2 127.6	1.7	1 009.5	216.6	460.4
III	2 450.3	2 030.7	262.2	151.4	5.9	6 965.1	4 318.3	504.6	2 141.3	1.0	1 042.3	221.3	465.4
2019 maijs	2 401.5	1 976.1	269.2	149.3	6.9	6 824.1	4 186.6	512.1	2 123.9	1.6	992.7	215.4	458.5
jūn.	2 406.1	1 983.7	265.3	150.0	7.1	6 847.0	4 207.8	509.9	2 127.6	1.7	1 009.5	216.6	460.4
jūl.	2 429.0	2 008.1	264.1	150.4	6.4	6 894.2	4 250.7	508.8	2 132.9	1.8	1 009.3	220.7	457.8
aug.	2 462.0	2 040.0	264.4	151.0	6.6	6 927.8	4 283.4	507.4	2 135.4	1.7	1 022.9	231.5	461.3
sept.	2 450.3	2 030.7	262.2	151.4	5.9	6 965.1	4 318.3	504.6	2 141.3	1.0	1 042.3	221.3	465.4
okt. ^(p)	2 471.9	2 052.8	260.2	150.9	7.9	6 994.7	4 349.3	500.5	2 143.3	1.7	1 047.5	223.1	467.4
Darījumi													
2016	131.9	157.0	-25.5	0.3	0.1	301.1	334.8	-46.3	13.6	-0.9	21.0	-28.3	19.6
2017	180.7	182.4	-1.9	-0.8	0.9	254.7	304.7	-82.1	33.6	-1.5	54.9	7.2	26.7
2018	92.8	105.0	-9.8	-1.1	-1.4	326.5	324.8	-45.0	46.1	0.5	0.8	-4.2	19.3
2018 IV	28.9	21.2	7.4	-0.2	0.4	95.1	87.2	-7.1	14.8	0.2	4.2	-8.2	0.8
2019 I	47.4	54.8	-7.2	0.7	-0.9	106.7	89.7	-3.2	20.3	0.0	-24.6	9.3	24.1
II	29.4	30.5	-4.4	2.2	1.1	94.1	82.1	-5.0	16.7	0.3	31.7	3.9	0.1
III	40.5	43.3	-2.8	1.4	-1.3	117.2	109.8	-6.0	13.9	-0.6	25.5	4.2	4.6
2019 maijs	15.2	16.3	-1.3	0.4	-0.1	36.3	30.8	-1.3	6.9	0.0	2.9	3.3	0.3
jūn.	7.3	9.3	-3.3	1.0	0.3	23.7	21.9	-1.8	3.5	0.1	18.5	1.5	1.7
jūl.	22.2	23.2	-0.4	0.2	-0.8	46.8	42.8	-1.4	5.3	0.1	-3.6	4.0	-2.7
aug.	31.1	30.5	-0.1	0.6	0.1	33.4	32.6	-1.6	2.5	-0.1	11.8	10.6	3.6
sept.	-12.8	-10.4	-2.3	0.5	-0.7	37.0	34.5	-2.9	6.1	-0.7	17.3	-10.4	3.7
okt. ^(p)	24.6	24.5	-1.4	-0.5	2.1	29.7	30.1	-3.7	2.7	0.7	7.8	2.1	1.9
Pieauguma temps													
2016	6.8	10.4	-8.0	0.2	0.8	5.2	10.9	-6.7	0.6	-28.4	2.2	-12.4	5.3
2017	8.6	11.2	-0.7	-0.5	11.5	4.2	9.0	-12.7	1.7	-65.1	5.8	3.6	6.9
2018	4.1	5.8	-3.5	-0.7	-16.5	5.2	8.8	-8.0	2.3	67.7	0.1	-2.0	4.6
2018 IV	4.1	5.8	-3.5	-0.7	-16.5	5.2	8.8	-8.0	2.3	67.7	0.1	-2.0	4.6
2019 I	5.9	7.6	-2.3	0.2	-17.1	5.7	8.9	-5.6	2.9	-17.2	-2.2	0.5	10.4
II	5.8	7.6	-4.6	2.3	12.2	5.8	8.6	-4.9	3.1	72.0	-0.9	-1.5	7.7
III	6.3	8.0	-2.6	2.8	-11.8	6.3	9.3	-4.0	3.2	-10.1	3.7	4.3	6.8
2019 maijs	5.5	6.7	-0.8	1.4	8.8	5.9	8.9	-4.7	3.2	20.5	-0.5	0.0	8.7
jūn.	5.8	7.6	-4.6	2.3	12.2	5.8	8.6	-4.9	3.1	72.0	-0.9	-1.5	7.7
jūl.	6.8	8.6	-2.5	2.4	-8.1	6.1	9.1	-4.5	3.1	13.9	0.0	1.8	6.9
aug.	7.8	9.6	-2.0	2.4	3.2	6.2	9.2	-4.0	3.0	6.1	3.2	8.7	6.2
sept.	6.3	8.0	-2.6	2.8	-11.8	6.3	9.3	-4.0	3.2	-10.1	3.7	4.3	6.8
okt. ^(p)	7.2	9.1	-3.8	2.5	31.9	6.2	9.2	-4.1	3.1	30.9	4.3	6.8	6.3

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Attiecas uz valdības sektoru, neietverot centrālo valdību.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.3. Euro zonas rezidentiem izsniegtie kredīti¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Kredīts valdībai			Kredīts pārējiem euro zonas rezidentiem								
	Kopā	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kopā	Aizdevumi					Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu (neietverot tirgus fondus) akcijas	
					Kopā	Nefinanšu sabiedrībām ³⁾	Mājsaimniecībām ⁴⁾	Finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un ASPF) ³⁾	Apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem			
												Koriģētie aizdevumi ²⁾
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Atlikumi												
2016	4 382.4	1 083.1	3 286.0	12 879.6	10 708.6	10 980.9	4 310.3	5 449.8	835.8	112.8	1 385.8	785.2
2017	4 617.2	1 032.3	3 571.0	13 114.1	10 870.5	11 165.0	4 323.5	5 600.2	838.0	108.7	1 440.4	803.2
2018	4 675.5	1 006.3	3 657.8	13 415.1	11 122.7	11 478.4	4 405.9	5 742.1	847.9	126.8	1 517.4	774.9
2018 IV	4 675.5	1 006.3	3 657.8	13 415.1	11 122.7	11 478.4	4 405.9	5 742.1	847.9	126.8	1 517.4	774.9
2019 I	4 661.4	1 001.5	3 648.5	13 526.5	11 201.0	11 553.1	4 426.5	5 787.7	856.1	130.7	1 526.8	798.7
II	4 639.5	1 000.7	3 627.1	13 639.5	11 290.7	11 665.4	4 462.5	5 825.8	870.3	132.1	1 546.3	802.5
III	4 696.4	999.8	3 685.0	13 774.2	11 394.4	11 762.8	4 488.5	5 876.3	883.5	146.2	1 569.5	810.2
2019 maijs	4 634.5	1 004.1	3 618.7	13 595.3	11 261.6	11 625.4	4 462.2	5 806.8	867.7	124.9	1 533.6	800.1
jūn.	4 639.5	1 000.7	3 627.1	13 639.5	11 290.7	11 665.4	4 462.5	5 825.8	870.3	132.1	1 546.3	802.5
jūl.	4 672.9	1 000.5	3 660.7	13 682.2	11 335.0	11 706.1	4 483.6	5 843.4	873.6	134.4	1 541.0	806.2
aug.	4 707.4	1 003.8	3 691.9	13 735.7	11 388.3	11 748.2	4 505.0	5 864.6	878.3	140.4	1 544.6	802.8
sept.	4 696.4	999.8	3 685.0	13 774.2	11 394.4	11 762.8	4 488.5	5 876.3	883.5	146.2	1 569.5	810.2
okt. ^(p)	4 665.5	1 001.8	3 652.1	13 801.7	11 423.2	11 786.2	4 503.2	5 895.0	886.2	138.9	1 562.7	815.8
Darījumi												
2016	484.2	-34.4	518.5	318.8	234.5	258.2	81.7	121.0	43.0	-11.1	79.9	4.4
2017	287.5	-43.7	330.6	363.3	274.2	315.8	84.9	173.2	19.7	-3.5	63.7	25.4
2018	89.5	-28.4	117.9	375.6	307.8	380.0	124.0	166.4	-0.3	17.8	88.6	-20.7
2018 IV	29.6	2.4	27.3	65.1	58.0	88.6	16.2	42.4	-4.1	3.5	11.2	-4.1
2019 I	-30.7	-5.5	-25.2	110.1	92.1	91.0	32.3	49.1	8.4	2.3	0.5	17.5
II	-49.2	-1.5	-48.0	123.6	105.7	126.0	50.7	38.8	17.8	-1.5	17.6	0.3
III	-1.5	-0.9	-0.6	128.6	102.2	104.7	27.1	52.1	9.2	13.9	20.2	6.2
2019 maijs	-7.5	5.4	-13.1	34.5	25.9	34.5	19.7	6.4	1.4	-1.6	11.6	-3.0
jūn.	-22.4	-3.9	-18.4	46.2	39.0	48.9	8.4	18.7	7.6	4.4	9.9	-2.7
jūl.	7.0	-0.3	7.2	39.7	44.3	41.9	22.3	17.8	2.0	2.2	-7.2	2.5
aug.	5.4	3.2	2.2	50.8	51.5	43.8	20.8	21.3	3.5	5.9	1.5	-2.3
sept.	-13.9	-3.8	-10.0	38.2	6.4	19.0	-16.0	13.0	3.6	5.7	25.8	6.0
okt. ^(p)	-17.1	2.2	-19.3	35.8	36.6	35.6	18.8	20.4	4.6	-7.2	-6.3	5.5
Pieauguma temps												
2016	12.4	-3.1	18.6	2.5	2.2	2.4	1.9	2.3	5.5	-9.0	6.1	0.6
2017	6.6	-4.1	10.2	2.8	2.6	2.9	2.0	3.2	2.4	-3.2	4.6	3.2
2018	2.0	-2.8	3.3	2.9	2.8	3.4	2.9	3.0	0.0	16.4	6.2	-2.6
2018 IV	2.0	-2.8	3.3	2.9	2.8	3.4	2.9	3.0	0.0	16.4	6.2	-2.6
2019 I	1.8	-2.4	3.0	2.8	2.7	3.3	2.5	3.1	-1.0	14.7	4.1	1.8
II	-0.2	-2.0	0.3	3.1	3.2	3.5	3.3	3.2	1.8	5.9	3.2	1.3
III	-1.1	-0.6	-1.3	3.2	3.2	3.6	2.9	3.2	3.6	14.4	3.3	2.5
2019 maijs	0.6	-2.2	1.5	2.6	2.7	3.3	2.7	3.1	-0.3	1.7	3.0	0.4
jūn.	-0.2	-2.0	0.3	3.1	3.2	3.5	3.3	3.2	1.8	5.9	3.2	1.3
jūl.	-0.5	-1.5	-0.3	2.9	3.2	3.6	3.3	3.2	2.6	7.2	1.4	1.8
aug.	-0.6	-0.4	-0.7	3.1	3.5	3.8	3.5	3.3	3.2	12.9	1.2	2.1
sept.	-1.1	-0.6	-1.3	3.2	3.2	3.6	2.9	3.2	3.6	14.4	3.3	2.5
okt. ^(p)	-1.4	-0.1	-1.7	3.2	3.3	3.7	3.1	3.3	3.7	11.0	2.2	3.3

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei (kas nosaka aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

3) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

4) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.4. MFI aizdevumi euro zonas nefinanšu sabiedrībām un mājāsaimniecībām¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājāsaimniecības ³⁾				
	Kopā		Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Kopā		Patēriņa kredīts	Kredīti mājokļa iegādei	Citi aizdevumi
		Koriģētie aizdevumi ⁴⁾					Koriģētie aizdevumi ⁴⁾			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atlikumi										
2016	4 310.3	4 308.4	1 012.2	796.5	2 501.6	5 449.8	5 729.0	616.5	4 083.7	749.6
2017	4 323.5	4 358.8	986.2	821.2	2 516.2	5 600.2	5 866.6	654.9	4 216.3	729.0
2018	4 405.9	4 489.0	993.2	845.4	2 567.3	5 742.1	6 023.0	684.6	4 353.0	704.5
2018 IV	4 405.9	4 489.0	993.2	845.4	2 567.3	5 742.1	6 023.0	684.6	4 353.0	704.5
2019 I	4 426.5	4 511.6	980.7	853.1	2 592.7	5 787.7	6 065.6	694.5	4 391.1	702.2
II	4 462.5	4 554.2	977.6	867.2	2 617.7	5 825.8	6 113.9	705.4	4 422.2	698.1
III	4 488.5	4 581.9	982.0	873.5	2 633.0	5 876.3	6 164.6	713.1	4 468.9	694.3
2019 maijs	4 462.2	4 544.2	981.2	865.3	2 615.7	5 806.8	6 098.5	700.7	4 408.9	697.3
jūn.	4 462.5	4 554.2	977.6	867.2	2 617.7	5 825.8	6 113.9	705.4	4 422.2	698.1
jūl.	4 483.6	4 569.8	983.3	872.9	2 627.4	5 843.4	6 133.3	708.6	4 437.6	697.2
aug.	4 505.0	4 591.9	995.8	876.3	2 632.9	5 864.6	6 150.7	711.7	4 456.5	696.5
sept.	4 488.5	4 581.9	982.0	873.5	2 633.0	5 876.3	6 164.6	713.1	4 468.9	694.3
okt. ^(p)	4 503.2	4 593.3	983.4	878.3	2 641.5	5 895.0	6 181.4	715.2	4 488.3	691.5
Darījumi										
2016	81.7	99.6	-14.3	43.4	52.6	121.0	113.8	24.2	105.2	-8.5
2017	84.9	134.8	0.6	39.1	45.2	173.2	164.9	45.1	134.0	-5.9
2018	124.0	174.7	18.7	33.9	71.5	166.4	187.6	40.2	136.1	-9.9
2018 IV	16.2	38.1	-1.4	8.3	9.4	42.4	49.7	8.9	38.0	-4.5
2019 I	32.3	32.5	-10.9	10.3	32.9	49.1	49.2	10.8	39.1	-0.8
II	50.7	54.1	0.8	17.1	32.8	38.8	49.9	12.1	28.8	-2.1
III	27.1	33.5	3.7	6.2	17.2	52.1	55.6	8.5	46.3	-2.7
2019 maijs	19.7	17.1	-2.3	6.2	15.8	6.4	16.9	4.8	3.3	-1.7
jūn.	8.4	16.6	-1.2	4.3	5.3	18.7	15.7	4.2	14.5	0.1
jūl.	22.3	17.5	5.2	5.9	11.2	17.8	19.8	3.5	15.1	-0.9
aug.	20.8	24.4	12.0	3.2	5.7	21.3	17.9	3.2	18.5	-0.4
sept.	-16.0	-8.4	-13.5	-2.8	0.3	13.0	18.0	1.8	12.6	-1.4
okt. ^(p)	18.8	17.6	3.4	5.7	9.8	20.4	20.6	2.4	20.4	-2.3
Pieauguma temps										
2016	1.9	2.3	-1.4	5.7	2.1	2.3	2.0	4.1	2.7	-1.1
2017	2.0	3.2	0.1	5.0	1.8	3.2	2.9	7.3	3.3	-0.8
2018	2.9	4.0	1.9	4.2	2.9	3.0	3.2	6.2	3.2	-1.4
2018 IV	2.9	4.0	1.9	4.2	2.9	3.0	3.2	6.2	3.2	-1.4
2019 I	2.5	3.7	-1.2	4.6	3.3	3.1	3.3	6.0	3.5	-1.5
II	3.3	3.9	0.2	5.6	3.8	3.2	3.3	6.3	3.4	-1.1
III	2.9	3.6	-0.8	5.0	3.6	3.2	3.4	6.0	3.5	-1.4
2019 maijs	2.7	3.9	-1.6	5.5	3.5	3.1	3.3	6.1	3.4	-1.6
jūn.	3.3	3.9	0.2	5.6	3.8	3.2	3.3	6.3	3.4	-1.1
jūl.	3.3	4.0	-0.4	5.7	3.9	3.2	3.4	6.2	3.5	-1.2
aug.	3.5	4.2	0.6	5.8	3.8	3.3	3.4	6.1	3.5	-1.2
sept.	2.9	3.6	-0.8	5.0	3.6	3.2	3.4	6.0	3.5	-1.4
okt. ^(p)	3.1	3.8	0.6	4.8	3.5	3.3	3.5	5.8	3.7	-1.7

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājāsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei (kas nosaka aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.5. M3 neietilpstošie bilances posteņi (neietverot euro zonas rezidentiem izsniegtos kredītus)¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	MFI saistības						MFI aktīvi			
	Centrālās valdības turējumi ²⁾	Ilgāka termiņa finanšu saistības pret pārējiem euro zonas rezidentiem					Tīrie ārējie aktīvi	Citi		
		Kopā	Noguldījumi ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 3 mēnešiem	Parāda vērtspapīri ar termiņu ilgāku par 2 gadiem	Kapitāls un rezerves		Kopā		
								Repo darījumi ar centrālajiem darījuma partneriem ³⁾	Reversie repo darījumi ar centrālajiem darījuma partneriem ³⁾	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Atlikumi									
2016	306.5	6 957.3	2 088.6	71.0	2 148.4	2 649.3	1 127.6	263.5	205.9	121.6
2017	342.7	6 771.0	1 967.4	59.8	2 017.5	2 726.2	938.5	310.8	143.5	92.5
2018	379.3	6 819.0	1 940.5	56.1	2 099.3	2 723.1	1 029.8	453.4	187.0	194.9
2018 IV	379.3	6 819.0	1 940.5	56.1	2 099.3	2 723.1	1 029.8	453.4	187.0	194.9
2019 I	370.0	6 906.3	1 937.1	55.9	2 145.8	2 767.6	1 180.5	420.2	199.0	212.3
II	373.7	6 984.2	1 956.6	57.5	2 135.0	2 835.2	1 322.1	434.2	191.5	207.8
III	388.0	7 100.2	1 947.3	57.2	2 162.2	2 933.6	1 478.5	442.2	184.2	198.1
2019 maijs	368.1	6 913.4	1 932.6	56.5	2 138.0	2 786.3	1 277.9	410.3	212.8	229.2
jūn.	373.7	6 984.2	1 956.6	57.5	2 135.0	2 835.2	1 322.1	434.2	191.5	207.8
jūl.	374.5	7 018.2	1 931.1	57.7	2 150.5	2 878.9	1 404.1	399.4	206.5	224.1
aug.	403.5	7 060.0	1 916.5	57.3	2 148.4	2 937.7	1 461.2	423.9	212.6	231.5
sept.	388.0	7 100.2	1 947.3	57.2	2 162.2	2 933.6	1 478.5	442.2	184.2	198.1
okt. ^(p)	380.6	7 057.4	1 947.8	55.0	2 131.1	2 923.5	1 490.2	440.4	221.4	236.2
	Darījumi									
2016	21.6	-123.0	-71.3	-8.6	-118.5	75.4	-277.6	-90.0	12.8	-12.0
2017	39.0	-73.4	-83.5	-6.6	-71.1	87.8	-92.8	-61.9	-61.2	-28.5
2018	40.5	50.6	-37.9	-4.9	22.8	70.7	77.7	41.0	16.2	23.6
2018 IV	-22.2	23.7	-1.7	-0.8	11.2	15.0	34.4	40.8	9.7	11.9
2019 I	-9.1	43.9	-10.4	-0.2	37.0	17.5	116.5	-31.5	2.7	5.5
II	3.8	46.0	21.9	1.6	-0.1	22.6	109.7	35.4	-7.1	-4.5
III	14.6	13.3	-15.2	-0.6	5.1	24.0	83.8	28.8	6.9	7.4
2019 maijs	1.0	6.3	-1.3	0.4	0.4	6.8	59.5	-15.1	-4.1	-2.9
jūn.	5.7	42.7	25.3	1.0	8.0	8.4	23.7	49.0	-20.8	-21.4
jūl.	0.7	-5.2	-26.8	0.2	9.3	12.1	56.3	-25.9	14.9	16.3
aug.	29.1	-20.5	-17.2	-0.4	-7.8	4.8	8.4	39.4	6.1	7.4
sept.	-15.2	39.0	28.7	-0.4	3.6	7.0	19.2	15.3	-14.1	-16.3
okt. ^(p)	-7.2	-12.6	2.0	-1.5	-22.4	9.3	34.1	-8.6	37.3	38.1
	Pieauguma temps									
2016	7.7	-1.7	-3.4	-10.9	-5.3	2.9	-	-	6.3	-9.0
2017	12.6	-1.1	-4.0	-9.6	-3.4	3.4	-	-	-29.8	-23.5
2018	11.8	0.8	-1.9	-8.1	1.1	2.7	-	-	8.1	7.7
2018 IV	11.8	0.8	-1.9	-8.1	1.1	2.7	-	-	8.1	7.7
2019 I	8.9	1.3	-1.6	-6.4	2.8	2.6	-	-	17.8	21.2
II	12.6	2.2	-0.4	-1.3	3.5	3.1	-	-	5.1	6.7
III	-3.2	1.9	-0.3	0.1	2.5	2.9	-	-	6.9	11.0
2019 maijs	9.1	1.4	-1.6	-3.8	2.8	2.7	-	-	14.4	15.9
jūn.	12.6	2.2	-0.4	-1.3	3.5	3.1	-	-	5.1	6.7
jūl.	5.8	2.0	-1.8	0.4	4.1	3.2	-	-	7.1	9.9
aug.	5.7	1.7	-2.2	0.4	3.7	3.0	-	-	11.9	15.6
sept.	-3.2	1.9	-0.3	0.1	2.5	2.9	-	-	6.9	11.0
okt. ^(p)	-2.9	1.5	-0.1	-2.0	1.2	2.9	-	-	36.4	38.9

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Ietver centrālās valdības MFI sektorā veikto noguldījumu un MFI sektora emitēto vērtspapīru turējumus.

3) Nav veikta datu korekcija, ņemot vērā sezonālo ietekmi.

6. Fiskālās norises

6.1. Deficīts/pārpalikums

(% no IKP; gada plūsmas)

	Deficīts (-)/pārpalikums (+)					Papildpostenis: sākotnējais deficīts (-)/ pārpalikums (+)
	Kopā	Centrālā valdība	Pavalsts valdība	Vietējā valdība	Sociālā nodrošinājuma fondi	
	1	2	3	4	5	6
2015	-2.0	-1.9	-0.2	0.2	-0.1	0.3
2016	-1.4	-1.7	0.0	0.2	0.1	0.7
2017	-0.9	-1.3	0.1	0.2	0.1	1.0
2018	-0.5	-1.1	0.1	0.2	0.3	1.3
2018 III	-0.4	.	.	.	.	1.5
IV	-0.5	.	.	.	.	1.3
2019 I	-0.6	.	.	.	.	1.2
II	-0.7	.	.	.	.	1.0

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.2. Ieņēmumi un izdevumi

(% no IKP; gada plūsmas)

	Ieņēmumi						Izdevumi						
	Kopā	Kārtējie ieņēmumi				Kapitāla ieņēmumi	Kopā	Kārtējie izdevumi					Kapitāla izdevumi
		Tiešie nodokļi	Netiešie nodokļi	Neto sociālās iemaksas	Atlīdzība nodarbinātajiem			Starppatēriņš	Procentu maksājumi	Sociālie maksājumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2015	46.4	45.8	12.5	13.0	15.2	0.6	48.4	44.5	10.1	5.3	2.3	22.7	3.9
2016	46.2	45.7	12.6	13.0	15.3	0.5	47.7	44.1	10.0	5.3	2.1	22.7	3.6
2017	46.2	45.8	12.8	13.0	15.2	0.4	47.2	43.4	9.9	5.3	1.9	22.5	3.8
2018	46.5	46.0	13.0	13.0	15.2	0.5	47.0	43.3	9.9	5.3	1.8	22.3	3.7
2018 III IV	46.5	46.0	13.0	13.0	15.2	0.4	46.8	43.2	9.9	5.3	1.9	22.3	3.7
	46.5	46.0	13.0	13.0	15.2	0.5	47.0	43.3	9.9	5.3	1.8	22.3	3.7
2019 I II	46.4	45.9	12.9	13.0	15.2	0.5	47.0	43.3	9.9	5.3	1.8	22.4	3.7
	46.4	45.9	12.9	13.0	15.2	0.4	47.1	43.4	9.9	5.3	1.8	22.5	3.7

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.3. Valdības parāda attiecība pret IKP

(% no IKP; atlikumi perioda beigās)

	Kopā	Finanšu instruments			Turētājs			Sākotnējais termiņš		Atlikušais termiņš			Valūta	
		Nauda un noguldī- jumi	Aizde- vumi	Parāda vērtis- papīri	Kreditore (rezidenti)		Kreditore (nereziden- ti)	Līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu	Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Euro vai dalībvalsts valūta	Citas valūtas
	1	2	3	4	5	MFI	6	8	9	10	11	12	13	14
2015	90.8	3.4	16.5	71.0	45.0	27.6	45.8	9.7	81.2	18.3	31.1	41.4	88.8	2.1
2016	90.0	3.3	15.7	71.0	47.5	30.8	42.5	9.4	80.6	17.9	29.8	42.3	87.9	2.1
2017	87.8	3.2	14.5	70.1	48.2	32.2	39.5	8.6	79.1	16.4	29.0	42.3	86.0	1.8
2018	85.9	3.1	13.8	69.0	48.0	32.4	37.8	8.0	77.8	16.1	28.3	41.4	84.5	1.4
2018 III	87.1	3.2	13.9	70.1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
IV	85.9	3.1	13.8	69.0	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2019 I	86.5	3.1	13.6	69.8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
II	86.4	3.1	13.5	69.8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6. Fiskālās norises

6.4. Valdības parāda attiecības pret IKP un pamatfaktoru gada pārmaiņas¹⁾

(% no IKP; gada plūsmas)

	Parāda attiecības pret IKP pārmaiņas ²⁾	Sākotnējais deficīts (+)/ pārpalikums (-)	Deficīta-parāda korekcija							Cita	Procentu likmes un izaugsmes tempa starpība	Papildpostenis: aizņemšanās nepieciešamība
			Kopā	Darījumi ar galvenajiem finanšu aktīviem					Pārvērtēšanas ietekme un citas apjoma pārmaiņas			
				Kopā	Nauda un noguldījumi	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu akcijas				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2015	-1.9	-0.3	-0.8	-0.5	0.2	-0.3	-0.3	-0.1	0.0	-0.3	-0.8	1.2
2016	-0.8	-0.7	0.2	0.1	0.3	-0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	-0.3	1.6
2017	-2.3	-1.0	-0.1	0.3	0.5	0.0	-0.2	0.1	-0.1	-0.3	-1.1	0.9
2018	-1.9	-1.3	0.4	0.3	0.4	-0.1	0.0	0.2	0.0	0.1	-0.9	0.8
2018 III	-2.2	-1.5	0.5	0.7	0.6	-0.1	0.0	0.2	-0.1	-0.2	-1.2	0.9
IV	-1.9	-1.3	0.4	0.5	0.4	-0.1	0.0	0.2	0.0	-0.1	-0.9	0.8
2019 I	-1.3	-1.2	0.7	0.6	0.6	-0.2	0.0	0.2	0.1	0.0	-0.8	1.2
II	-0.9	-1.0	0.8	0.7	0.7	-0.1	0.0	0.2	0.1	0.0	-0.6	1.4

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

1) Finanšu krīzes kontekstā veikto starpvaldību aizdevumu dati, neietverot deficīta-parāda korekcijas ceturkšņa datus, ir konsolidēti.

2) Aprēķināts kā starpība starp valdības parāda attiecību pret IKP atsaucies perioda beigās un iepriekšējā gada atbilstošā perioda beigās.

6.5. Valdības parāda vērtspapīri¹⁾

(parāda apkalpošana; % no IKP; plūsmas parāda apkalpošanas periodā; vidējās nominālās peļņas likmes; % gadā)

	Parāda apkalpošana 1 gada ietvaros ²⁾					Vidējais atlikušais termiņš gados ³⁾	Vidējās nominālās peļņas likmes ⁴⁾						
	Kopā	Pamatsumma		Procenti			Apgrozībā esošais apjoms					Darījumi	
		Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem	Kopā	Mainīgā procentu likme		Nulles procentu likmes kupons	Fiksētā procentu likme	Termiņš līdz 1 gadam	Emisija	Dzēšana		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2016	14.1	12.4	4.6	1.7	0.4	6.9	2.6	1.2	-0.1	3.0	2.9	0.2	1.2
2017	12.9	11.2	4.2	1.7	0.4	7.1	2.4	1.1	-0.2	2.8	2.3	0.3	1.1
2018	12.6	11.1	3.7	1.5	0.4	7.3	2.3	1.1	-0.1	2.7	2.5	0.4	0.9
2018 III IV	12.7	11.1	3.7	1.6	0.4	7.3	2.3	1.1	-0.1	2.7	2.6	0.4	0.9
	12.6	11.1	3.7	1.5	0.4	7.3	2.3	1.1	-0.1	2.7	2.5	0.4	0.9
2019 I II	12.7	11.2	3.8	1.5	0.4	7.4	2.3	1.1	0.0	2.6	2.5	0.5	1.0
	12.9	11.4	3.7	1.5	0.4	7.4	2.3	1.3	0.0	2.6	2.3	0.5	0.9
2019 maijs jūn. jūl. aug. sept. okt.	12.9	11.4	3.5	1.5	0.4	7.4	2.3	1.2	0.0	2.6	2.5	0.5	1.0
	12.9	11.4	3.7	1.5	0.4	7.4	2.3	1.3	0.0	2.6	2.3	0.5	0.9
	13.0	11.5	4.1	1.5	0.4	7.5	2.3	1.3	-0.1	2.6	2.3	0.4	1.0
	12.9	11.4	4.2	1.5	0.4	7.4	2.2	1.3	-0.1	2.6	2.3	0.4	1.1
	13.1	11.6	3.9	1.5	0.4	7.4	2.2	1.3	-0.1	2.5	2.1	0.3	1.0
	12.8	11.3	3.4	1.5	0.4	7.5	2.2	1.3	-0.1	2.5	2.1	0.3	1.2

Avots: ECB.

1) Dati uzrādīti nominālvērtībā un nav konsolidēti valdības sektora datus.

2) Nav ietverti nākotnes maksājumi par parāda vērtspapīriem, kuriem vēl nav pienācis termiņš, un pirmstermiņa dzēšana.

3) Atlikušais termiņš perioda beigās.

4) Atlikumi perioda beigās; darījumiem – 12 mēnešu vidējie rādītāji.

6. Fiskālās norises

6.6. Fiskālās norises euro zonas valstīs

(% no IKP; gada plūsmas un atlikumi perioda beigās)

	Beļģija	Vācija	Igaunija	Īrija	Grieķija	Spānija	Francija	Itālija	Kipra	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2015	-2.4	0.9	0.1	-1.9	-5.6	-5.2	-3.6	-2.6	-1.0	
2016	-2.4	1.2	-0.5	-0.7	0.5	-4.3	-3.5	-2.4	0.1	
2017	-0.7	1.2	-0.8	-0.3	0.7	-3.0	-2.8	-2.4	1.7	
2018	-0.7	1.9	-0.6	0.1	1.0	-2.5	-2.5	-2.2	-4.4	
2018 III	-0.2	2.1	0.2	-0.5	0.8	-2.7	-2.5	-2.0	-4.2	
IV	-0.8	1.9	-0.6	0.1	1.0	-2.5	-2.5	-2.2	-4.4	
2019 I	-1.1	1.8	-0.7	0.1	0.3	-2.6	-3.0	-2.2	-3.9	
II	-1.6	1.7	-0.6	0.7	0.5	-2.8	-3.3	-2.1	-3.7	
Valdības parāds										
2015	105.2	72.1	10.0	76.7	175.9	99.3	95.6	135.3	107.5	
2016	104.9	69.2	10.2	73.9	178.5	99.2	98.0	134.8	103.4	
2017	101.8	65.3	9.3	67.8	176.2	98.6	98.4	134.1	93.9	
2018	100.0	61.9	8.4	63.6	181.2	97.6	98.4	134.8	100.6	
2018 III	105.4	62.7	8.5	67.2	182.3	98.9	99.4	136.1	107.9	
IV	102.1	61.9	8.4	63.6	181.2	97.6	98.4	134.8	100.6	
2019 I	105.3	61.7	8.0	65.4	182.1	98.9	99.7	136.6	103.2	
II	104.7	61.2	9.3	63.9	180.2	98.9	99.6	138.0	107.2	
	Latvija	Lietuva	Luksemburga	Malta	Nīderlande	Austrija	Portugāle	Slovēnija	Slovākija	Somija
	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2015	-1.4	-0.3	1.4	-1.0	-2.0	-1.0	-4.4	-2.8	-2.7	-2.4
2016	0.1	0.2	1.8	0.9	0.0	-1.5	-1.9	-1.9	-2.5	-1.7
2017	-0.5	0.5	1.4	3.4	1.3	-0.7	-3.0	0.0	-1.0	-0.7
2018	-0.7	0.6	2.7	1.9	1.5	0.2	-0.4	0.8	-1.1	-0.8
2018 III	-0.4	0.5	2.2	3.4	2.0	0.1	-0.1	0.5	-0.7	-0.7
IV	-0.7	0.6	2.7	1.9	1.5	0.2	-0.4	0.8	-1.1	-0.8
2019 I	-0.7	0.2	3.1	1.8	1.7	-0.1	-0.2	0.6	-1.0	-0.9
II	-0.9	0.0	3.2	1.0	1.8	0.0	0.2	0.6	-1.0	-1.0
Valdības parāds										
2015	36.7	42.7	22.0	57.8	64.6	84.9	131.2	82.6	51.9	63.0
2016	40.2	39.9	20.1	55.5	61.9	82.9	131.5	78.7	52.0	62.6
2017	38.6	39.3	22.3	50.3	56.9	78.3	126.0	74.1	51.3	60.9
2018	36.4	34.1	21.0	45.8	52.4	74.0	122.2	70.4	49.4	59.0
2018 III	37.5	34.9	21.2	45.9	52.9	75.7	125.5	71.4	51.7	58.9
IV	36.4	34.1	21.0	45.8	52.4	74.0	122.2	70.4	49.1	59.0
2019 I	37.7	34.0	20.8	46.4	50.9	72.7	123.7	68.1	49.0	58.7
II	36.7	36.1	20.3	45.7	50.9	71.8	121.2	67.7	48.4	60.5

Avots: Eurostat.

© Eiropas Centrālā banka, 2019

Pasta adrese	60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis	+49 69 1344 0
Interneta vietne	www.ecb.europa.eu

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.

ECB Valde ir atbildīga par šā biļetena sagatavošanu. Tulkojumus sagatavo un publicē nacionālās centrālās bankas.

Šajā numurā iekļautie statistiskie dati atbilst stāvoklim 2019. gada 11. decembrī.

ISSN 2363-3506

ES kataloga numurs QB-BP-19-008-LV-N